

23 september 2011

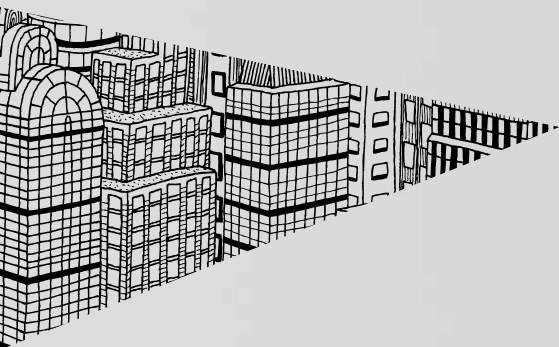
ESHOP
Easy Going

Juridisch
laakbaar,
praktisch
onuitvoer-
baar

DE STRIJD OM DE WIETPAS

- » Juridische erfenis van 9/11 » Kroniek Burgerlijk procesrecht
- » Misverstanden over procederen bij EHRM
- » Protest in toga

Sdu UITGEVERS

Werken in het buitenland iets voor jou?

Holland Van Gijzen Amsterdam is voor de praktijkgroep Corporate & Commercial op zoek naar **een gedreven advocaat-medewerker (m/v)** met drie à vier jaar relevante werkervaring die op termijn openstaat voor uitzending naar New York of Londen.

Kijk voor meer informatie op www.werkenbijhvg.nl bij de vacature "Advocaat-medewerker Corporate & Commercial (focus op internationaal Ondernemings-/Vennootschapsrecht)"

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

Omslagartikel

18 De strijd om de wietpas

Een wietpas moet niet-ingezetenen weren uit de coffeeshop. Advocaten gespecialiseerd in de cannabisbranche zien er niets in.

Procederen

23 Misverstanden over procederen in Straatsburg

Vreemdelingenadvocaten rennen soms iets te snel naar het EHRM voor een snelle maatregel. Hoe hoort het eigenlijk?

Terrorisme

26 Tien jaar 9/11

Wat is de juridische erfenis van de aanslagen in New York en Washington DC? Een poging tot duiding.

Actualiteiten

Hogere griffierechten

- 2 Ruim 500 advocaten in toga protesteerden
- 5 Minder rio's
- 7 Column: Entreegeld voor Henk en Ingrid
- 8 Minder particulieren spannen een zaak aan

- 4 Van de redactie
- 4 'Mijn grens ligt bij bedreigingen'
- 5 Van de deken: Mooi toezicht en lelijk toezicht
- 5 Engelse supermarkt maakt winst met recht
- 6 Rel over hoge straffen na Londense rellen
- 6 Geen opdrachtbevestiging, toch betalen

- 7 Problemen certificaten: 'Eerder maanden dan weken'
- 8 Minder toevoegingen, meer piket
- 8 'Koester uw excentriekelingen'
- 9 Michiel Pestman vanuit Cambodja
- 9 Toetsen Beroepsopleiding 14 oktober 2011
- 10 Scheiden in Nederland anno 2011
- 10 Tien rechtbanken, tien deken: het komt eraan
- 11 ABA-president: 'No courts, no justice, no freedom'
- 13 Stekker uit de personenverenootschap: 'niet erg'

- 14 Veiligheid en certificatenprobleem bij nummerherkenning
- 16 Agenda

Reacties

- 17 Advocaat schendt privacy in de trein
- 17 Wie gaat dat betalen? – de rechtzoekende!

Strafrecht

- 30 Schadecompensatie bij gedeeltelijke vrijspraak

Burgerlijk procesrecht

- 34 Kroniek burgerlijk procesrecht 2010 deel II

Analyse

- 47 Vissen in de vijver van gedetineerde prospects

Advocaatkeuze

- 48 Keuze rechtshulpverlener bij rechtsbijstandsverzekering

Even opfrissen

- 50 Schorsing voorlopige hechtenis voor onderzoek à decharge

Opinie

- 51 Geheimhoudingsplicht op de tocht = advocatuur in gevaar

Rechter schrijft terug

- 53 Maak de rechter niet kwaad

Recensie

- 55 achter Advocaten

Kantoorartikelen

- 56 Zetje bij sprong naar nieuwe media
- 57 De wolven, de wolven: nieuwe HRM-eisen

Transfers

- 59 Ouderwetse urenregistratie

Uitspraken

- 61 Van de Geschillencommissie
- 63 Van de tuchtrechter

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrecht

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie: Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis en
Sabine Droogleevoer Fortuyn

Medewerkers

Lex van Almelo,
Patrick van IJendoorn,
Tatiana Scheltema en
Trudeke Sillevs Smitt

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2011-2, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief

www.advocatenorde.nl,
met Balienetcertificaat

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 14: 30 september 2011
afl. 15: 21 oktober 2011

Abonnementen

Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50 procent korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto:

Jiri Büller.
Ilonka Kamans,
Maurice Veldman
en André Beckers in
een Maastrichtse
coffeeshop.

HO
PRINT

Nederlandse
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Protest op het Plein

Ruim 500 advocaten protesteerden op 14 september in Den Haag tegen bezuinigingen op rechtshulp en het voornemen de griffierechten kostendekkend te maken. Waarom? 'We kunnen niet meer doen wat ons hart ons ingeeft: strijden tegen onrecht.'

Sabine Droogleever Fortuyn en Hedy Jak

Sanne van Oers,

Van Schie Advocaten in Nijmegen

'Ik maak me veel zorgen over de actuele ontwikkelingen,' zegt Van Oers. 'Veel mensen kunnen nu al niet in hoger beroep. Sluipenderwijs stapelen de kosten zich op. Ik werk bij een sociaal advocatenkantoor en doe veel zaken op gebied van personen- en familierecht. Als je de griffierechten niet kunt betalen, dan houdt het op. Maar dat kan ik niet uitleggen aan mijn cliënten. Dan is het volgens mij tijd om na te denken.'

Theo Kraus,

Schuurman Kleijweg de Vries Advocaten in Voorburg

'Ook klein onrecht kan groot onrecht zijn,' stelt Kraus. 'Stel er wordt een paar honderd euro van je girorekening afgeschreven en je weet van niets, dan wil je dat rechtzetten. Maar wanneer procederen al 500 euro kost, wat doe je dan? Je spant geen zaak meer aan en wordt overgeleverd aan mensen die denken met onrecht weg te kunnen komen.'

Natascha Niewold,

Valegis Advocaten in Rijswijk

'Ik sta hier vanwege mijn maatschappelijke interesse, niet voor het geld. Ons kantoor richt zich voor 90 procent op mkb'ers. Zij worden hard door het wetsvoorstel getroffen. Dat betekent dat het voor hen moeilijker wordt naar de rechter te gaan. Er zal veel meer geschikt moeten worden, omdat cliënten niet genoeg geld hebben om verder te gaan.'

Els Unger,

Unger Hielkema Advocaten in Amsterdam en oud deken

'De bezuinigingen hebben grote consequenties voor het bestuursrecht, een van de rechtsgebieden waarop ik werkzaam ben. De rechterlijke macht en daarmee een fundamenteel onderdeel van de trias politica wordt erdoor aangetast. Hiermee behandel je de rechtspraak alsof het een consumentenartikel is waarvan je zou kunnen afzien. Maar in sommige gevallen heb je geen keuze. Dan móét je wel naar de rechter.'

Foto: Gerhard van Roon

Bert Brands,

Ad Astra Advocaten in Leiden

‘Ik ben geen rechtzoekende hoor, maar had mijn toga niet bij me,’ vertelt Brands op de vraag naar zijn kartonnen protestbord. ‘Wij zijn hier voor de cliënten en niet voor onszelf. Het is principieel onjuist dat de overheid op deze manier wil bezuinigen. Het onderwijs wordt toch ook niet kostendekkend gemaakt? Bezuinigen kan op een andere manier, dit gaat een stap te ver.’

Mine Akça-Altun,

't Regtshuis Advocaten in Breda

Op de ochtend van het protest is deze advocaat uit Breda er al vroeg bij. Voor haar was er geen twijfel over mogelijk om in toga te demonstreren. ‘Ik ben van mening dat het recht om te procederen voor iedereen moet blijven. Mensen die weten dat ze in hun recht staan en puur van een zaak afzien omdat ze de griffierechten niet kunnen betalen, dat mag niet kunnen.’

Pieter Bogaers,

Van As Advocaten in Nieuwegein

‘Menselijke waarden worden met deze bezuiniging ondermijnd.’ Bogaers geeft aan dat advocaten nu soms al de griffiekosten uit eigen zak betalen maar dit niet is vol te houden. ‘Wij werken vanuit een diep gevoel van empathie en deze maatregel breekt onze persoonlijkheid. We kunnen niet meer doen wat ons hart ons ingeeft: strijden tegen onrecht. Vergelijk het met een chirurg, we mogen niet meer te diep snijden.’

Edwin Jonkman en Matthijs Rutten (r),

Zumpolle Advocaten in Utrecht

‘Veel van onze cliënten hebben een heleboel problemen tegelijkertijd,’ zegt Rutten. ‘Ze hebben psychische problemen, een minimuminkomen, krijgen een arbeids- en een huurconflict. Ze komen in een neerwaartse spiraal terecht en de verhoging van de griffierechten komt voor hen extra hard aan. Juist omdat ze met verschillende gerechtelijke procedures te maken hebben. En dat terwijl ze eigenlijk al helemaal geen geld hebben om te procederen.’

Van de redactie

De wietpas moet overlast bestrijden – juristen zien er niets in. Vele wetten moeten sinds 9/11 de veiligheid vergroten – juristen zien er zo goed als niets in. De rechtspraak dient te worden betaald door de rechtzoekende, en minimumstraffen worden keihard vastgelegd – juristen geloven er niet in. Keer op keer komen gezaghebbende juristen en hun organisaties in het geweer, meestal zonder enig resultaat.

Rechtsstaat! De rechten van de verdachte! Recht voor iedereen! Ook de hoogste kreten blijven bijna zonder gevolg.

En als advocaten zich dan al jaren hebben voorbereid op de personenvennootschap, door ook de rechtsvorm van hun eigen kantoor aan te passen, gaat nou net die wet ineens niet door. Maar de plannen om het toezicht op advocaten zodanig te verzwaren dat de geheimhoudingsplicht in gevaar komt, zijn nog lang niet van tafel.

Advocaten vestigen hun laatste hoop niet zelden op Straatsburg. Maar nu verzuchten de juristen aldaar, in dit nummer, dat het een beetje veel wordt. De verzoeken om spoedmaatregelen zijn zo talrijk, en vaak zo losjes in elkaar gezet, dat het EHRM nauwelijks nog aan andere Nederlandse zaken toekomt.

Het zijn geen vette jaren voor juristen. Financieel gaat het hen nog altijd niet slecht, maar er staan aardig wat vertrouwde principes en instituties onder druk. Een beroep op goede gewoontes helpt niet, een beroep op anderen ook niet.

Eigen verantwoordelijkheid! Het is een veel misbruikt concept, maar wellicht is de tijd gekomen dat ook advocaten en andere juristen eens onderzoeken wat er in zit.

Red.

‘Mijn grens ligt bij bedreigingen’

Tjalling van der Goot

De verdediging van Robert M., hoofdverdachte in de Amsterdamse zedenzaak, is het kantoor Anker & Anker strafrechtadvocaten in Leeuwarden op een stroom van honderden haatmails komen te staan, zo meldden diverse media eerder deze maand. De mails – en een enkele brief – zijn zowel gericht aan M.’s advocaten Wim Anker en Tjalling van der Goot, maar ook aan kantoorgenoten. ‘De adressering is wisselend,’ aldus Van der Goot. ‘In de mails wordt beledigd en ziektes toegewenst, en op verschillende manieren bereiken het kantoor ook bedreigende mails. Als de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming een klacht over de detentieomstandigheden van M. gegrond heeft verklaard, of als er weer een zitting is, dan komen de mails weer op gang.’

Van der Goot laat zich echter niet van de wijs brengen. ‘Ik lees maar een klein deel van de mails, anders dan sommige kantoorgenoten. Je wordt er maar chagrijnig van en ik ga de angst niet opzoeken. Maar soms kan ik ze niet vermijden, dan komen ze rechtstreeks naar mij. Het beïnvloedt mijn werk absoluut niet. Dat zou ook niet best zijn, dan kreeg je misschien een slechte verdediging. En in de

toekomst zal ik er bij het aannemen van zaken ook geen rekening mee houden, al zal een zaak als deze, met zoveel emoties en zulke grote aantallen, sowieso niet snel nog eens voorbijkomen.’

Ook van het thuisfront heeft Van der Goot geen kritiek vernomen. ‘Er is altijd wel wat aan de hand, bij grote strafzaken, maar ze hebben niet gezegd “hou er mee op”.’ Maar ook voor hem zijn er grenzen, zegt Van der Goot. ‘Die ligt bij bedreigingen. Die heb ik gelukkig niet in persoon ontvangen, en ik weet ook niet van bedreigingen aan mij persoonlijk. Als er een politiecontainer bij kantoor moet staan of als je constant bewaakt moet worden, zodat ik mijn werk niet meer vrijelijk kan doen, dan is het niet meer acceptabel.’

Citaat

‘Kostendekkende griffierechten? Alsof de brandweer alleen komt als je het water betaalt.’

John Wisseborn, voorzitter Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, op de demonstratie ‘Recht voor iedereen,’ 14 september in Den Haag

Supermarkt maakt winst met recht

De Engelse supermarkt Co-op heeft het afgelopen jaar winst gemaakt met zijn juridische dienstverlening. Terwijl het idealistische concern als geheel de omzet zag dalen, maakte de nieuwe juridische tak drie procent winst. Nadat zo'n vijf jaar geleden de gevolgen van de *Big Bang* merkbaar werden in de Britse juridische wereld, begon de Co-op met het verlenen van juridische diensten, zoals zaken die betrekking hebben op arbeidsrecht, erfrecht en huurrecht. Tevens doet het letselschadezaken, bijvoorbeeld voor consumenten die in een supermarkt over een druif uitglijden. Het aantal juristen op deze afdeling is gaandeweg gestegen van 150 naar 400. De Co-op maakt actief reclame voor deze diensten, onder meer op haar eigen radiozender die in de supermarktfilialen te beluisteren is.

Minder rio's door verhoogde griffierechten

Door de voorgestelde verhoging van de griffierechten loopt het aantal rechters in opleiding (rio) sterk terug. Begonnen er in 2010 nog 65 mensen aan de opleiding, dit jaar zijn er slechts tien plekken beschikbaar. Michiel Boer, woordvoerder van de Raad voor de rechtspraak: 'Door de verhoogde griffierechten verwachten we minder zaken en daarop wordt nu ganticipeerd.'

De voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak Reinier van Zutphen meldde daarentegen in het *FD* dat hij capaciteitsproblemen voorziet en voorspelden dat de bestaande wachttijden langer zullen worden.

Van de deken

Mooi toezicht en lelijk toezicht

Jan Loorbach

Bezing ons, o Arthur, de schoonheid van je systeemtoezicht. Bezing vooral voor de veiligheidsfetisjisten van de Schedeldoekshaven de elegantie van je stelsel, zoals het ontspringt aan het wezen van de advocatuur – dat nobele beroep dat naar zijn aard in onafhankelijkheid moet worden uitgeoefend, jegens de cliënt, jegens de wederpartij, jegens de rechter maar vooral en zeker ook jegens de Schedeldoekshaven.

Als dit stukje verschijnt ligt de toegang-tot-het-recht-demonstratie achter ons en is het wachten op de afronding van het wetgevingsproces. Het gaat om meer dan het financiële effect. Het gaat erom of wij een overheid hebben die jegens haar burgers welwillend is, en of die overheid wil begrijpen dat het kunnen krijgen van je recht wezenlijker is dan het geld waarop het – wellicht – waardeerbaar is.

Maar wij dienen ons nu ook te richten op de toezichtdiscussie die is ontbrand doordat staatssecretaris Teeven een wetsontwerp met betrekking tot het toezicht op de advocatuur in consultatie heeft gegeven. Daar kleven voor de advocatuur en voor de aan de advocatuur toevertrouwde belangen ernstige bezwaren aan. En dat terwijl de advocatuur zelf vergevorderd is met het ontwerpen en ook

invoeren van een voor de advocatuur op maat gesneden vorm van toezicht dat het uiteindelijk te dienen doel, te weten de bewaking van het algemeen belang van een deugdelijke advocatuur, dus het belang van de rechtzoekenden, al optimaal bevordert. Bovendien is integratie van de oplossing van enkele bezwaren die in het Teeven-voorstel worden aangepakt, in het voorstel van Docters van Leeuwen heel goed mogelijk. Ik riep hem in het begin van dit stukje niet voor niets aan als de muze van het verfijnde toezicht.

De meest springende – lang niet alle! – punten van bezwaar tegen het voorstel van het ministerie zijn:

- het onderbrengen van de behandeling van klachten bij de tuchtrechter en de daarmee gepaard gaande uitschakeling van de deken als orgaan dat in eerste instantie schikt en in tweede instantie – in een resterende minderheid van de gevallen – de tuchtrechter deugdelijk instrueert;
- het geven van overheidscontrole aan de benoeming van personen aan wier instructie de deken onderworpen zullen zijn;
- het budgetrecht voor dit nieuwe toezicht bij de minister, met een gehandhaafde toerekening van de kosten aan de balie.

Rel over hoge straffen na Londense rellen

Na de Londense zomerrellen heeft het populisme gezegevierd in de Engelse rechtbanken, zeggen advocaten en gevangenisdirecteuren.

Patrick van IJzendoorn

Engelse rechters zouden zich na de rellen in Londen hebben laten leiden door politici en bij het uitspreken van de straffen te veel nadruk hebben gelegd op de maatschappelijke onrust die is ontstaan. Volgens topadvocaat, televisiemaker en Labour-politicus John Cooper waren sommige straffen 'disproportioneel en tamelijk hysterisch'.

De laatste weken hebben er 1700 mensen in het beklagdenbankje gestaan. Inmiddels hebben de rechters 176 van hen naar de gevangenis gestuurd, onder wie 26 minderjarigen. In de huizen van bewaring wachten nog 900 verdachten op een proces. In normale omstandigheden zouden de meesten van hen op borg vrij zijn gelaten, maar het *habeas corpus* is even opgeschort. Er zit nu een recordaantal Engelsen in de cel: ruim 87.000. Liefst drie van de vier arrestanten bleek een strafblad te hebben.

De straffen zijn pittig geweest. Een opportunistische plunderaar die een fles water had meegenomen uit de supermarkt kreeg bijvoorbeeld vijf maanden cel opgelegd, terwijl normaal gesproken een boete zou zijn uitgedeeld. Twee mannen uit Noordwest-Engeland moeten vier jaar

Rellen deze zomer in Londen

zitten (in de praktijk minder dan de helft) omdat ze via Facebook tot rellen hadden opgeroepen. Dat is een langere straf dan menig zedendelinquent kan verwachten.

Hoewel het vanuit politiek oogpunt begrijpelijk is, wordt de samenleving er volgens de toezichthouder van het gevangeniswezen niet veiliger op. Tegen de BBC zei Nick Hardwick, de toezichthouder op het gevangeniswezen, dat jeugd-

bendes druk aan het recruterende zijn in Hare Majesteits gevangnissen. Door lid te zijn van een groep voelen ze zich er veiliger. Dat soort averechtse effecten wilde de Conservatieve minister van justitie Kenneth Clarke juist vermijden toen hij eerder dit jaar pleitte voor minder celstraffen. Hij is van mening dat gevangenis 'een dure manier is om criminelen te huisvesten'.

Geen opdrachtbevestiging, toch betalen

Geen wet of rechtsregel dwingt partijen ertoe een opdrachtovereenkomst schriftelijk aan te gaan, aldus de Rechtbank Almelo. Hoewel het Almelse advocatenkantoor Spoor & Hoekman de opdracht van een plaatselijke cliënt niet heeft laten bevestigen, moet die cliënt de openstaande rekeningen daarom toch betalen. De cliënt is de

enige aandeelhouder en bestuurder van een besloten vennootschap, waarmee het advocatenkantoor een langdurige zakelijke relatie heeft. Voor de ondernemer privé heeft het kantoor voor in totaal 35.000 euro aan werkzaamheden verricht ten behoeve van een echtscheidings- en alimentatieprocedure. De cliënt heeft het merendeel van de

rekeningen 'gaaf en onvoorwaardelijk' erkend. De aan de bv gestuurde facturen heeft hij behouden zonder deze aan te vechten. Door financiële problemen is hij pas op het laatst gaan sputteren. De rechtbank vindt geen van de argumenten overtuigend en veroordeelt de cliënt tot betaling van de hoofdsom en bijkomende kosten.

Problemen certificaten

'Eerder maanden dan weken'

Het ziet er naar uit dat advocaten lang moeten wachten voordat ze weer gegarandeerd veilig de digitale rol of de beveiligde websites van de Nederlandse Orde van Advocaten kunnen gebruiken. Dat heeft het crisisteam van Orde verklaard naar aanleiding van de beveiligingsproblemen bij DigiNotar. Dit bedrijf geeft beveiligingscertificaten uit voor diverse websites, waaronder die van de Orde. Nadat DigiNotar werd gehackt, kwamen er valse certificaten in omloop. Daarom besloot de Orde het vertrouwen in DigiNotar op te zeggen.

Het crisisteam van de Orde is dagelijks in touw om de ontstane situatie zo goed mogelijk op te lossen en de advocatuur hierover te informeren. Er zijn rond de 20.000 certificaten bij advocaten in omloop die allemaal vervangen moeten worden. In overleg met de Raad voor de rechtspraak is afgesproken dat de rechtspraak coulant zal omgaan met eventuele problemen die ontstaan als gevolg van het niet functioneren van het digitale verkeer.

Zolang de digitale problematiek niet is opgelost, wordt advocaten verzocht alle zaken die ze normaliter via het digitale loket van de rechtspraak regelen, schriftelijk of per fax af te handelen.

Verplicht stropdas onder toga

De Duitse advocaat Peter Wolf heeft bezwaar gemaakt tegen de weigering van rechtbankpresident Oliver Ottmann om zijn zaak te behandelen. Wolf had zijn toga zo los om zich heen geslagen dat de rechter kon zien dat hij geen stropdas droeg. Een bef is in Duitsland niet verplicht, maar een stropdas onder de toga wel. Deze zogenaamde *Krawattenstreit* woedt al langer en roept associaties op met actievoerder Dirk de Vroome, die als De Rooie Reus regelmatig ook in de rechtszaal protesteerde, daarbij gekleed in een rode toga met niets eronder.

Column

Entreegeld voor Henk en Ingrid

Matthijs Kaaks

Zou het helpen, de betoging van 500 advocaten in Den Haag vorige week, de petitie tegen verhoging van de griffierechten? Ik vrees van niet.

De rechterlijke macht is al in 2002 een rechtsbedrijf geworden. Een vonnis is zijn *eindproduct*, de justitiabelen zijn *rechtsconsumenten*. En een rechtsbedrijf moet kostendekkend zijn. Sterker nog, een bescheiden winst op deze overheidsdienst zou de komende jaren mooi meegenomen zijn. De economische benadering heeft van het recht een schaars goed gemaakt. De overheid wil het recht nu enkel wat schaarser maken.

Rechters zijn tegen de verhoging van griffierechten maar gaan niet de straat op. 'Demonstreren in toga is in strijd met de waardigheid van het ambt van rechter', aldus de Raad voor de Rechtspraak. Maar wat is er nog waardig aan een rechtsbedrijf? Dat is een vraag die kennelijk bij de raad niet wordt gesteld. Daarbij, het gaat hier niet over 1 procent salarisverhoging. De verhoging van de griffierechten is feitelijk een codificatie van klassenjustitie. Is dat voor rechters niet een dringende reden voor luid en openlijk protest?

Ook alle advocaten zijn tegen verhoging van de griffierechten. Alle advocaten? Nou ja, 'bij Baker & McKenzie is niemand van plan te demonstreren. Bij

Stibbe weten ze het nog niet', las ik in dagblad *De Pers*. Ik begrijp dat wel. Iedereen heeft het wel over de verhoging van griffierechten, maar wat dacht u dat zo'n demonstratie kost? Al gauw 1000 tot 2000 euro per advocaat, afhankelijk van zijn uurtarief. 'Wel zullen de grote kantoren op de Zuidas in Amsterdam die met name bedrijven bijstaan in civiele zaken, in het oktobernummer van het advocatenblad *Mr.* een advertentie plaatsen om hun solidariteit te betuigen.'

Ik dacht eerst dat het een grap was. Een braaf paginatje in de *Arts & Auto* van de advocatuur. De dure jongens en meisjes van de Zuidas doen een piepklein protestplasje in de eigen achtertuin. Eigenlijk is hun boodschap: 'Het interesseert ons geen bal die griffierechten. Trouwens, wat zijn dat eigenlijk?' Overheid, ga uw gang maar.

De volgende stap wordt het heffen van entreegeld. Het is ook van de gekke dat iedereen zomaar een rechtbank kan binnenlopen en gratis wordt bediend door de portier en de bode. En wat denkt u dat die detectiepoortjes kosten? De schoonmakers? De parketwacht?

Wie een zitting wil bijwonen betaalt vijftientwintig euro. Henk en Ingrid hebben daar toch niets te zoeken.

Excentriekelingen zijn onafhankelijk

Met een oproep aan de Orde om de excentriekelingen in haar gelederen te koesteren, nam Jan Suyver vorige week afscheid als algemeen secretaris van de Orde.

Tatiana Scheltema

De excentriekeling is 'vrijwel uitgestorven, weggedrukt door productienormen, hiërarchisering, bureaucratisering, kwaliteitssystemen, protocolisering en al dat fraais. Maar in de advocatuur zijn ze nog in het wild te zien: dikwijls eenpitters, want samenwerken is doorgaans niet hun sterkste kant. Je hebt er genialen onder en ondermaatsen. Zij hebben één ding gemeen: onafhankelijkheid van geest'. Zo legde Jan Suyver in zijn afscheidsrede net een wat ander accent dan in zijn interview in dit blad, toen hij pleitte voor een 'grimmiger Orde'.

Onafhankelijkheid is volgens Suyver de belangrijkste kernwaarde. 'Waarom ook weer? Omdat recht krijgen niet zelden met zich meebrengt: ingaan tegen gevestigde opinies en zelfs jurisprudentie, onbevreesd overheidsbeleid of een andere Goliath bestrijden, taai je argumenten blijven verdedigen, kortom eenzame durf, vernuft, vindigheid, geduld en lange adem; eigenschappen die in afhankelijkheid niet lekker gedijen.'

Maar over hoe die onafhankelijkheid zich verhoudt tot de 'politieke stelsel-

Jonge Balie zingt Suyver toe

Foto: Gerhard van Roon

verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie' is nadien nooit grondig nagedacht, en dat is zorgelijk. Door die nalatigheid 'verwatert' de onafhankelijke kernwaarde en 'pakken zich donkere wolken samen'. Zulk onheil bedreigt ongetwijfeld de héle advocatuur, maar als 'levend symbool van de onafhankelijkheid der balie' dient de Orde de excentriekelingen in haar gelederen te beschermen. Dat bereikt de Orde alleen als de 'onafhankelijkheidsnoodzaak' duidelijker voor het voetlicht wordt gebracht, 'mét haar grenzen en wat dat betekent

aan maatschappelijke verantwoording. In algemene bewoordingen gaat het om de vraag waar de grens behoort te liggen tussen overheidsbemoeienis met de advocatuur en waar die moet halt houden en de onafhankelijkheid van het beroep respecteren. Daarover is nooit grondig nagedacht. (...) Wat betekent eigenlijk politieke stelselverantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie? (...) Het lijkt mij erg nodig dat overheid en advocatuur het daarover eens worden, op straffe van voor de rechtsstaat schadelijke schuurpartijen tussen die twee.'

Veel meer particulieren mijden rechter

Bijna een zevende van de Nederlanders wordt extra afgeschrokken hun recht te halen als de griffierechten worden verhoogd zoals de regering van plan is. Dat blijkt uit een rapport van onderzoeksbureau Synovate, dat werd uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Ruim duizend representatief geselecteerde volwassenen werd online ge-

vraagd naar hun eventuele gang naar de rechter in acht verschillende cases, bijvoorbeeld met betrekking tot een omgangsregeling, onbetaalde facturen, uitkering arbeidsongeschiktheid of belastinggeschil. 'Met de oude/huidige griffierechten' – andere kosten buiten beschouwing gelaten – stapt gemiddeld in de acht voorgelegde situaties 19 procent niet naar de rechter, bij de voorgestelde

hogere griffierechten is dat 34 procent. Deze gemiddeld extra 15 procent loopt in het voorbeeld van arbeidsongeschiktheid op tot 22 procent, en bij een omgangsregeling tot 20 procent.'

De Orde ziet in de uitkomsten een ondersteuning van het protest dat zij met allerlei andere organisaties voert tegen verhoging van de griffierechten.

Ordebericht

Toetsen Beroepsopleiding 14 oktober 2011

Voorjaarscyclus 2011

(+ inhalers/herkansers)

10.00-11.30 uur	Gedragrecht
12.00-13.00 uur	Jaarrekening lezen
14.00-16.00 uur	Strafprocesrecht

Inschrijving

Stagiaires die in maart 2011 met de Beroepsopleiding zijn begonnen, en 2^e toetsmoment cursisten (september 2010 gestart) hoeven zich *niet* op te geven. Inhalers 3^e toetsmoment kunnen zich aanmelden bij mevrouw C. van Rijn per e-mail: c.vanrijn@advocatenorde.nl.

Wilt u bij inschrijving duidelijk het volgende vermelden: naam, voorletter(s) en geslacht, uw cursuscode en om welke toets(en) het gaat.

U ontvangt per e-mail een bevestiging van inschrijving.

Examengeld

Het examengeld voor het inhalen/herkansers van toetsen is door de Algemene Raad vastgesteld op 75 euro per toets. Ná de toetsdag ontvangt u een acceptgiro waarmee u het examengeld kunt overmaken.

Locatie

De toetsen worden afgenomen op de zevende etage van het Beatrixgebouw, gelegen direct naast Utrecht CS.

Informatie

Afdeling Opleiding, tel. 070-335 35 55, tussen 09.00-12.00 uur.

Verlof intrekken

De rechter moet blijven beslissen of een voorlopig gehechte verdachte wel of geen verlof krijgt. Minister Ivo Opstelten (Vei-

ligheid en Justitie) moet het wetsvoorstel voor de aanpassing van de verlofregeling intrekken. De Raad van State ziet het nut en de noodzaak van de aanpassing niet in. Na de commotie over het verlof voor Saban B. wil de minister de verantwoordelijkheid over het nemen van een beslissing

tot het verlenen van verlof leggen bij de directeur van de penitentiaire inrichting en de Minister van Veiligheid & Justitie. De Raad van State hecht aan onafhankelijke rechterlijke toetsing van het verzoek om verlof, omdat bij verdachten nog geen definitief oordeel is geveld over de schuld.

Logboek

Skyline apartments

Michel Pestman vanuit Cambodja

Mijn dochters gaan naar de Internationale School van Phnom Penh. In de jaren tachtig opgezet door buitenlandse ontwikkelingswerkers, maar nu de favoriete school van de Cambodjaanse elite. Europese huisvaders die met hun kinderen naar school fietsen worden van de weg gedrukt door de vierwielaangedreven monsters waarmee het Cambodjaanse kruis wordt afgezet. Vorige week was de straat voor de ingang geblokkeerd door een spiksplinternieuwe Rolls Royce, het nieuwe speeltje van de neef van de president, die ook een gele Lamborghini heeft waarmee hij de binnenstad onveilig maakt.

Op school is het lastig laveren tussen deze twee werelden. Niet alleen voor de leraren die hun handen vol hebben aan leerlingen aan wie thuis geen nee wordt verkocht, maar ook voor de kinderen. Zo werd mijn oudste dochter vorige week aangesproken door twee Cambodjaanse meisjes uit haar klas, die haar geld en cadeautjes aanboden als zij met hen zou spelen. Mijn dochter wees het aanbod vriendelijk af – ze heeft het gelukkig nog niet helemaal begrepen – wat bij de meisjes tot een verontwaardigde reactie leidde: of mijn dochter hen misschien niet aardig vond? Met als gevolg dat mijn lieve dochter in de pauze braaf met haar trommeltje bij haar nieuwe Cambodjaanse vriendinnen ging zitten om vooral niet de indruk te wekken dat ze hun cadeautjes niet wilde omdat ze geen zin had om in de pauze bij hen te gaan zitten.

Geen enkele overheidsinstelling draait hier zonder smeergeld. En het Rode Khmer tribunaal is geen uitzondering op die regel. Al een aantal jaren doen meer dan hardnekkige geruchten de ronde dat Cambodjaanse medewerkers van het tribunaal moeten betalen voor de eer om er te mogen werken. De bedragen variëren, maar het verhaal is telkens hetzelfde. Iedere maand wordt er onder de Cambodjanen gecollecteerd, in een ingewikkeld piramidespel, waarbij iedereen plichtsgetroouw een deel van het salaris in contanten in een bruine enveloppe stopt en aan de collectant afdraagt.

Omdat wij denken dat deze vorm van corruptie de legitimiteit van het tribunaal ondergraaft proberen wij al een tijd deze praktijk aan de kaak te stellen, maar onze verzoeken aan de rechters om hier wat aan te doen lijken aan dovemansoren gericht. De Verenigde Naties hebben de corruptie onderzocht, maar de resultaten ervan blijven geheim, hoewel het Cambodjaanse hoofd van de administratie daarna wel met permanent ziekteverlof is gestuurd. Enige tijd geleden heeft de overheid een soort onafhankelijk ombudsman aangewezen, voor corruptie-klachten van werknemers. Ik heb niet de indruk dat hij het erg druk heeft, maar hij weigert ons te ontmoeten. Het is onbekend wat hij verdient – wel heeft hij onlangs hartje centrum een peperdure wolkenkrabber laten optrekken, met op het dak een zwembad en adembenemend uitzicht: *Skyline apartments*.

Scheiden in Nederland 2011

Koert Boshouwers

vFAS-voorzitter Anke Mulder overhandigt rapport aan Fred Teeven

Bijna 60 procent van de meerderjarige Nederlanders is getrouwd, 10 procent van hen woont samen en 2 procent is gescheiden. Hoewel een meerderheid meent dat trouwen op huwelijkse voorwaarden regel moet zijn, gebeurt dit in de praktijk niet: 88 procent trouwt in gemeenschap van goederen. Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek van de vereniging van FamilierechtAdvocaten en Scheidingsmediators (vFAS) en TNS NIPO naar het beeld van de ervaringen van Nederlanders met scheiding. Tijdens het vFAS-congres op 14 september kreeg staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, Fred Teeven, het onderzoek overhandigd.

Nederlanders verwachten dat het aantal scheidingen verder zal toenemen. Als belangrijkste reden voor een echtscheiding geldt dat de echtgenoten uit elkaar zijn gegroeid, gevolgd door het vinden van een andere partner en verslavings- of geweldsproblematiek. Het is meestal de vrouw die de knoop om te gaan scheiden doorhakt.

Als een echtscheiding onvermijdelijk is, vindt 75 procent van de Nederlanders het belangrijk dat hierbij een specialist wordt betrokken. De meesten denken dat zij de gevolgen van hun scheiding niet zelf kunnen regelen. In het regelen van een scheiding via internet ziet men weinig, zo blijkt uit het onderzoek. De meeste echtscheidingen worden door advocaten of via mediation geregeld; in 21 procent van de gevallen dient de rechter knopen door te hakken.

Het treffen van een goede regeling voor de kinderen heeft de hoogste priori-

Intussen op het Binnenhof... ... snelt de minister richting tien rechtbanken en tien dekens

Marian Verburgh

Wetsvoorstel Herziening gerechtelijke kaart (HGK) is op 9 september ingediend bij de Tweede Kamer. We gaan van negentien naar tien rechtbanken en daarmee – vooruitlopend op uitvoering van het rapport-Huydecoper – van negentien plaatselijke dekens en advocatenordes naar tien. Verder gaan we van vijf gerechtshoven naar vier en daarmee van vijf raden van discipline naar vier.

De minister wil de nieuwe gerechtelijke kaart tegelijk invoeren met de nationale politie¹, die staat gepland op 1 juli 2012. Het zou een ongekend huzarenstukje zijn als de regering beide wetten tijdig voordien in het *Staatsblad* wist te krijgen. Er moet ook nog tijd zijn voor de vele praktische voorbereidingen door rechtspraak, advocatuur en anderen. Extra lastig nu minister Opstelten in mei aan een kritische Eerste Kamer heeft

moeten toezeggen dat er geen onomkeerbare stappen zullen worden gezet totdat wetsvoorstel HGK in het *Staatsblad* staat.² Bovendien is dit omvangrijke wetsvoorstel bepaald geen hamerstuk. Velen, waaronder de landelijke Orde, enkele plaatselijke ordes en ook de Raad van State,³ vragen zich bij voorbeeld af of het nieuwe arrondissement (en dekenaat) Oost-Nederland (zeven zittingsplaatsen!) en het nieuwe ressort Arnhem-Leeuwarden niet veel te groot worden. En of dit niet leidt tot productie- en kwaliteitsverlies, het tegendeel van wat beoogd werd. Deze vragen hebben de minister vooralsnog niet op andere gedachten gebracht, maar of de Tweede en zeker de Eerste Kamer daarmee genoeg zullen nemen?

¹ Nota van wijziging d.d. 23-6-2011 op wetsvoorstel Vaststelling van een nieuwe Politiewet (Tweede Kamer 30880, nr. 11).

² Brief van 16 mei 2011, Eerste Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 32 021, F, plenaire behandeling Wetsvoorstel 32021 Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie.

³ Advies d.d. 15 juli 2011, gepubliceerd rond 13 september 2011.

teit. Over de vraag of dit in de vorm van een co-ouderschap moet gebeuren is de Nederlander verdeeld. Velen vragen zich af of zo'n regeling niet met name prettig is voor de ouders, waarbij de kinderen op het tweede plan komen. Na het maken van afspraken voor de kinderen stelt men het meeste belang in het maken van afspraken over de woonsituatie en het verdelen van geld en spullen. Afspraken over alimentatie staat pas op de vierde plaats.

De in de wet opgenomen periode van twaalf jaar dat een ex-echtgenoot maximaal aanspraak kan maken op partneralimentatie lijkt achterhaald. Een ruime meerderheid van de Nederlanders (62 procent) is namelijk van mening dat de gewezen partner al na vijf jaar volledig op ei-

gen benen moet kunnen staan; 21 procent vindt een alimentatieduur van maximaal een jaar redelijk. Eenzelfde percentage acht een beperking van de alimentatieduur niet aan de orde.

Staatssecretaris Fred Teeven ging in op de kabinetsplannen voor de gefinancierde rechtshulp en de verhoging van het griffierecht. Omdat 'er meer verantwoordelijkheid bij de rechtzoekende komt te liggen', en hij meer gebruik kan maken van internet bij boedelscheiding of ouderschapsplan, zou er volgens hem minder beroep hoeven te worden gedaan op (gefinancierde) rechtshulp.

• De onderzoeksresultaten zijn na te lezen op de website van de vFAS: www.verderonline.nl.

‘No courts, no justice, no freedom’

ABA-president William T. Robinson III maakt zich, net als Amsterdams deken Kemper, grote zorgen: jarenlange bezuinigingen op het rechtssysteem hollen het systeem uit.

Tatiana Scheltema

Bill Robinson III, de president van de American Bar Association (ABA), is een imposante man van het type dat je zelden buiten de VS tegenkomt. De ABA-president is eind augustus in Amsterdam te gast op het jaarcongres van de International Association of Young Lawyers (AIJA). 's Ochtends heeft hij het congres toegesproken; 's middags troont de Amsterdams deken Germ Kemper hem mee naar café De Engelse Reet, een typisch Amsterdams bruin café. Robinson bestelt een bourbon met veel ijs, Kemper een biertje.

De ABA is met bijna 400.000 leden de grootste organisatie van advocaten ter wereld. Hij heeft een ambtstermijn van een jaar en heeft, anders dan Kemper, geen toezichthoudende taken. Robinson: 'Amerikaanse advocaten rapporteren aan de rechterlijke macht. En dat willen we graag zo houden, want het werkt heel goed. Een onafhankelijke advocatuur is de sleutel tot onze constitutionele democratie. Alleen als de advocatuur zich kan verweren tegen de uitvoerende macht en de wetgevende macht is de bescherming van de minderheid tegen de tirannie van de meerderheid gewaarborgd.'

Kemper: 'Ben ik met u eens. Hier in Nederland staat men op het punt om wetgeving in te voeren die onze onafhankelijkheid aantast.'

Robinson: 'Dat is jammer. Heel jammer. Vooral voor de cliënten. Het is een venijnige trend: ook bij de Canadese Orde werd vorige maand deze discussie gevoerd. Natuurlijk moeten wij de vertrouwelijke cliëntinformatie zo goed mogelijk beschermen. Als je dat niet doet breng je de kwaliteit van de rechtspleging en de juridische vertegenwoordiging in gevaar, want dan wordt er niet behoorlijk gecommuniceerd. En zonder goede communica-

Robinson en Kemper in een Amsterdams café

tie wordt er geen vooruitgang geboekt, je raakt in een impasse. Het verschoningsrecht wordt alleen na toestemming van een rechter doorbroken, en dan nog krijgt de auditor geen inzage in informatie van de cliënt.'

Rechter voor de meerheid

Je zou het niet zeggen, maar Robinson is pas twee weken in functie. Eén van zijn eerste daden was het schrijven van een open brief over de problemen die ontstaan wanneer de overheid de gerechten onvoldoende financiert.

Robinson: 'Neem bijvoorbeeld New York. Gouverneur Como, pas aangetreden, haalde 187 miljoen dollar weg bij de gerechten. Bijna 500 mensen werden onmiddellijk ontslagen. De rechters die bleven hebben al twaalf jaar geen loonsverhoging gekregen terwijl de kosten van levensonderhoud alleen maar zijn gestegen. Wat denk je dat er gebeurt? Vaker dan ooit tevoren in de geschiedenis van New York nemen rechters ontslag.'

Kemper: 'Ook hier wordt enorm gesneden in de overheidsuitgaven. De overheid heeft plannen om de kosten van procedures te laten betalen door de gebruikers,

zodat het systeem zichzelf kan bedruipen.'

Robinson: 'Bedoelt u dat het recht alleen nog toegankelijk wordt voor mensen die het kunnen betalen? Is dat rechtvaardig? Kun je dan nog spreken van gelijkwaardige rechtspraak?' Maar het besef dat de ondergrens bereikt is dringt maar langzaam door tot het publiek, zegt Robinson. 'Een van de problemen wereldwijd is dat goed burgerschap niet meer wordt onderwezen. Generaties groeien nu op zonder te begrijpen dat de rechter er niet is om de meerderheid te vertegenwoordigen. Dat is de taak van de wetgever en de uitvoerende macht. Maar de rechter is er voor *checks and balances*, om de machten in evenwicht te houden, en de machtelozen te beschermen tegen machthebbers. Dat is de sleutel tot de democratische rechtsstaat. Zonder goed functionerende gerechten is er chaos. Zet de televisie maar aan: je kijkt naar Egypte, Pakistan, noem ze maar op. Toen de zaak Bush vs. Gore werd uitgevochten en het Supreme Court besloot dat Bush had gewonnen, braken er geen rellen uit. Er rolden geen tanks door de straten. Mensen respecteerden de beslissing van de rechter.'

Advocaten voor advocaten

Wit-Russische advocaten onder druk

Zeven advocaten van tegenstanders van de Wit-Russische president Lukashenko werden op last van het Ministerie van Justitie geschrapt. Maar de president lijkt gevoelig voor internationale druk.

Tatiana Scheltema

Advocaten van tegenstanders van de Wit-Russische president Alexander Lukashenko moeten op zoek naar ander werk. Aleh Aleyeu, Tatsiana Aheyeva, Uladzimir Toustsik, Tamara Harayeva, Hanna Bakhtsina en Darya Lipkina, allen advocaten uit Minsk, zijn op last van het Ministerie van Justitie geschrapt. Zij stonden demonstranten bij die tijdens de protesten na de frauduleuze herverkiezing van Lukashenko, in december vorig jaar, werden gearresteerd. Van de ruim 700 arrestanten zitten er meer dan vijftig nog steeds vast, onder wie ten minste twee tegenkandidaten voor het presidentschap.

Alleen advocaten die lid zijn van de Orde van Advocaten krijgen in Wit-Rusland een praktijkvergunning van het Ministerie van Justitie. De Minskse deken Alyeksander Pylchanka verzette zich aanvankelijk tegen de schrappingen, met het argument dat geen van de advocaten ooit eerder op een beroepsfout was betrapt. Daarop werd hij uit de beoordelingscommissie voor advocaten van het ministerie

Foto: AFP / Viktor Drachev

Protesterende aanhangers steunen oppositiekandidaat Andrej Sannikov

gezet. Op 1 september legde Pylchanka zijn functie neer, maar volgens advocaten en mensenrechtenorganisaties werd hij daartoe gedwongen door het Ministerie van Justitie.

Op 30 juli vroegen een aantal mensenrechtenorganisaties Gabriela Knaul, Speciaal VN-Rapporteur van de VN Mensenrechtenraad over de onafhankelijkheid van rechters en advocaten, om een onderzoek in te stellen. Ook op regeeringsniveau schiet het buitenland te hulp. Vorige maand riepen de Justitieministers van elf

Europese landen, waaronder Nederland, hun Wit-Russische collega Viktor Halavanau in een open brief op om de tegenwerking van advocaten te staken, net als de CCBE, de overkoepelende organisatie van Europese Ordes. Internationaal is het land nu volkomen geïsoleerd. Zowel de EU als de VS bevroren vorig jaar de tegoeden van de Wit-Russische elite, en stelden economische sancties in

www.advocatenvooradvocaten.nl

Minder toevoegingen, meer piket

De Raad voor Rechtsbijstand heeft in 2010 minder toevoegingen afgegeven dan voorgaande jaren en spreekt van een trendbreuk. Dat blijkt uit de Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand 2010 die deze maand is uitgekomen. De 'reguliere' toevoegingen hebben vooral betrekking op het strafrecht (35 procent) en op het personen- en familierecht (24 procent). Als uitzondering op de algehele afname blijven de toevoegingen

op het gebied van echtscheiding stijgen. Van de 7332 rechtsbijstandsverleners in 2010 waren maar liefst 7043 advocaat. Dat is 43 procent van alle advocaten die staan ingeschreven op het tableau.

Ook blijken advocaten meer werk te hebben gehad aan piketdiensten. Door de invoering van Salduz is de hulpverlening in het kader van piketdiensten met 24 procent gestegen ten opzichte van 2009

en heeft die in totaal 110.259 keer plaatsgevonden. De kosten hiervan bedragen ongeveer 27 miljoen euro. Verder is opmerkelijk dat het aantal klanten dat bij het Juridisch Loket naar een advocaat wordt doorverwezen in 2010 weer is afgenomen. Werd in 2006 nog zeven procent van de klanten tijdens een consult doorverwezen naar een advocaat, in 2010 was dit percentage nog maar vier.

Stekker uit de personenvennootschap

De Wet personenvennootschap (7:13 NBW) is van de baan. Niet erg, vindt de Amsterdamse advocaat José Blanco Fernandez. 'Maar de wetgever moet zich wel afvragen hoe geloofwaardig hij nog is.'

Minister Ivo Opstelten besloot het wetsvoorstel personenvennootschappen in te trekken na de kritische kanttekeningen van de senaat, die het voorstel in april behandelde. Kern van de kritiek van zowel CDA, VVD als PvdA: nut en noodzaak van de wet zijn niet duidelijk, en de eerder (in 2005) gesignaleerde mankementen, zoals de nóg ingewikkelder liquidatieregeling, zijn nog altijd niet gerepareerd. Voordelen ten opzichte van de huidige regeling waren er bovendien nauwelijks: fiscaal zou er weinig veranderen, en wat betreft de aansprakelijkheid zou er weinig verbeteren. Veel maatschappen zijn, los van de nieuwe wetgeving, in de afgelopen jaren toch al omgevormd naar een bv of nv.

Bezwaren kwamen ook uit het bedrijfsleven, aldus de minister. Ondernem-

mers hebben al genoeg te verduren van de nasleep van de kredietcrisis. Ze hebben geen behoefte aan nieuwe wetgeving en vrezen de met de omschakeling gepaard gaande kosten.

Zo komt een abrupt einde aan een lang-slepend wetgevingsproces. In 1972 kreeg professor W.C.L. van der Grinten het verzoek zijn gedachten te laten gaan over actualisering van het vennootschapsrecht. 'De toenmalige minister van Justitie, Van Agt, wilde de regeling uit 1838 actualiseren,' zegt de Amsterdamse advocaat en deskundige op dit gebied, José Blanco Fernandez. 'Het belangrijkste argument was dus technisch. Maar met de oude regeling was niets mis. Is het een ramp dat de wet wordt afgeblazen? Nou nee.'

Een beetje jammer van alle tijd en moeite, zegt Blanco Fernandez, tevens

schrijver van het boek *Wet op de Personenvennootschappen*. 'Workshops, modelcontracten, het kan allemaal weer de kast in. Maar de vele publicaties over het onderwerp hebben het denken over de personenvennootschap wel geholpen. En er zijn een paar arresten van de Hoge Raad die op de nieuwe wet anticipeerden. Die jurisprudentie zal zijn waarde wel behouden.'

Waar de minister zich wél zorgen om moet maken, is de eigen geloofwaardigheid als het gaat om wetgevingsprocessen, zegt Blanco Fernandez. 'Tien jaar lang is verkondigd dat de pv er móést komen. Het was één van de twee pijlers van de herziening van het Ondernemingsrecht. Nu zal hij bij elk nieuw wetsvoorstel heel goed moeten uitleggen waarom het echt nodig is – en dat hij het meent ook.'

(advertentie)

Procedeert u op grond van feiten of vertrouwt u op cassatie?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel
Mark Hoekstra
T 010 - 270 51 11
E gtfis@gt.nl

Accountancy - Belastingen - Advies

Certificatenprobleem wreekt zich ook bij nummerherkenning

Nog niet alle nummers aangemeld

Het 'overgrote deel' van de kantoren heeft de nummers doorgegeven die automatisch gevrijwaard blijven van aftappen. Maar een klein deel nog niet, mede vanwege de problemen met certificaten.

Lex van Almelo

Op 1 september moesten alle geheimhoudersnummers zijn aangemeld voor het systeem van nummerherkenning. Wat als je dat nog niet hebt gedaan?

Jan Leliveld, verantwoordelijk lid Algemene Raad: 'Het belangrijkste is natuurlijk dat de vertrouwelijke communicatie tussen advocaat en cliënt via die nummers nog niet de gewenste bescherming heeft. En volgens de Verordening op de nummerherkenning ben je verplicht die nummers op te geven.'

Hebben alle kantoren dat dus ook gedaan?

'Het overgrote deel van de kantoren heeft de nummers aangemeld. Maar we werden gedwarsboomd door het DigiNotar-probleem dat een aantal dagen voor de sluitingsdatum de kop opstak. De kantoren die nog moesten aanmelden, konden dat niet omdat zij daarvoor een digitaal certificaat nodig hebben. Wanneer het aanmelden weer mogelijk is, komt er een nieuwe termijn. We zullen op korte termijn samen met de betrokken partijen tot een oplossing moeten komen. Anders raakt het bestand met geheimhoudersnummers vervuld.'

Wat gebeurt er als je daarna nog geen nummers hebt ingeleverd?

'Dat is onder de huidige omstandigheden wel enigszins koffiedik kijken. Maar uiteindelijk zullen we contact opnemen met de plaatselijke deken.'

Niet alle advocaten weten hoe het systeem werkt. Kunt u het nog eens uitleggen?

'De aangeleverde nummers worden opgeslagen in een databank bij de Orde. De Orde stuurt elke dag een actuele versie van de lijst met geheimhoudersnummers

'Als het systeem bij de Orde of derden stond, zouden alle getapte gesprekken door een niet-beveiligde omgeving gaan'

over een beveiligde lijn naar de Unit Landelijke Interceptie van het Korps Landelijke Politie Diensten. Bij het aftappen wordt het nummer van degene die wordt afgeluisterd automatisch tegen de lijst van advocatennummers aan gehouden. Als het systeem dan een geheimhoudersnummer herkent, stopt het aftappen automatisch. Geheimhoudersgesprekken worden dus niet meer uitgeluisterd en opgenomen. Dat is een grote stap vooruit, want daardoor kan de politie informatie uit vernietigde gesprekken niet toch op de een of andere manier alsnog gebruiken. Vertrouwelijke gesprekken zijn dan echt vertrouwelijk.'

Mag de politie verkeersgegevens bewaren?

'De meningen hierover lopen uiteen. De Orde vindt van niet, het OM vindt van wel. De nummerherkenning verandert niets aan de discussie hierover die zal worden vervolgd. Wel is afgesproken dat het systeem niet zal leiden tot andere toepassingen van verkeersgegevens. In die zin is er een status-quo.'

Afluisterspecialist Martien Kuylman vindt het link dat het systeem bij de politie is ondergebracht. Volgens hem is de afgelopen vijftien jaar wel gebleken dat de politie noch het OM

betrouwbaar is in dit opzicht.

'Het systeem bij de Orde of derden neerzetten was kort gezegd geen optie. Dan zouden alle getapte gesprekken door een niet-beveiligde omgeving gaan. Het heeft minder risico's als de taak in handen komt van een eenheid die hierin is gespecialiseerd en de gegevens goed kan beveiligen. Rechercheurs krijgen geen toegang tot deze informatie. Verder zorgen de techniek en afspraken voor waarborgen tegen misbruik.'

Daar moet je dan maar op vertrouwen, want de controle is in handen van de auditdienst van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

'Wij hebben geen reden om te betwijfelen dat de dienst haar werk goed doet. Daarbij overleggen we met het ministerie hoe de audits vorm moeten krijgen en waarop de auditors gaan toetsen. En in een geval van gereede twijfel kan een onafhankelijke derde worden geraadpleegd.'

Wat gebeurt er als je belt via een niet-aangemeld nummer?

'Zodra de politie hoort dat het om een geheimhoudersgesprek gaat, moet zij stoppen met aftappen en het verslag vernietigen. Net als voorheen.'

Wat kun je doen als je denkt dat de politie toch een geheimhoudersgesprek heeft afgeluisterd?

'Dat hangt ervan af. In strafzaken kun je een niet-ontvankelijkheidsverweer blijven voeren. Wat dat betreft verandert er niets. Het is alleen wel de vraag wat de rechtbank gaat doen wanneer je als advocaat hebt gebeld via een niet-aangemeld nummer. Vindt de rechtbank dan dat je als advocaat onzorgvuldig hebt gehandeld? En laat de rechter dat dan meewegen in het totale oordeel over het handelen van het Openbaar Ministerie?'

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Berry Stokvis/HH

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

Cursuskalender

VSO-cursussen november 2011

VSO/PO

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Contracten maken en beoordelen deel 1 7 en 8 november	18* VSO/PO-punten Ellecom
Contracten maken en beoordelen deel 2 23 en 24 november	Den Dolder
Contracten maken en beoordelen deel 2 6 december	*waarvan 6 voor deel 2 Den Dolder/Zeist
Vastgoed 8 en 9 november	13 VSO/PO-punten Zeist
Intellectuele eigendom in de marketing 9 en 23 november	11 VSO/PO-punten Amsterdam
Gebiedsontwikkeling 10 en 11 november	13 VSO/PO-punten Nijmegen
Insolventierecht basis 10 en 11 november	13 VSO/PO-punten Ellecom
Beslag- en executierecht 14 en 15 november	13 VSO/PO-punten Ellecom
Beslag- en executierecht 28 en 29 november	Zeist
Personen- en familierecht 14 en 15 november	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Vennootschapsrecht: transacties 17 en 18 november	13 VSO/PO-punten Zeist
Burgerlijk procesrecht 17 en 18 november	13 VSO/PO-punten Ellecom
Europees recht 21 en 22 november	13 VSO/PO-punten Zeist
Geheime opsporing 28 en 29 november	NIEUW 13 VSO/PO-punten Ellecom
Civiel jeugdrecht in beweging 30 november en 1 december	NIEUW 13 VSO/PO-punten Zeist

PAO-cursussen november 2011

PO

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Dwangregeling, moratorium en voorlopige voorziening in de Faillissementswet 1 november	NIEUW 3 PO-punten Arnhem
Fiscaal recht voor arbeidsrechtjuristen 3 november	5 PO-punten Amsterdam
«JOR» Actueel Ondernemingsrecht 3 november	4 PO-punten Amsterdam
Finale geschillenbeslechting 3 november	NIEUW 3 PO-punten Nijmegen
Driedaagse verdiepingscursus Bestuursrecht 8, 15 en 29 november	18 PO-punten Nijmegen
Gezondheidsstrafrecht 10 november	6 PO-punten Utrecht
Bijzondere vermogensrechten: overdracht, verpanding en beslag 15 november	NIEUW 4 PO-punten Nijmegen
Ondernemingsrechtelijke contracten maken en beoordelen 16 en 23 november	NIEUW 10 PO-punten Amsterdam
«JOR» Actueel Effectenrecht 17 november	4 PO-punten Amsterdam
Tweedaagse verdiepingscursus Insolventierecht 21 en 22 november	16 PO-punten Driebergen
Tweedaagse verdiepingscursus Arbeidsrecht 22 en 29 november	12 PO-punten Utrecht
Jaarstukken en alimentatie verdiept 29 november	6 PO-punten Nijmegen

www.cpo.nl

Het CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

CPO
Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

Actualiteiten

Agenda

HUMAAN OF VEILIG?

Hoe humaan is een veilige maatschappij? Op die vraag wordt op 28 september in de Utrechtse Stadschouwburg (Lucasbolwerk 24) ingegaan door onder meer advocaat Bénédicte Ficq en forensisch psychiater Ronald Rijnders van het Pieter Baan Centrum. Verder op het programma staat de documentaire *Tony - een observatie in het Pieter Baan Centrum* en de dagopening door staatssecretaris Fred Teeven. De studiedag kost 295 euro. Aanmelden kan via efp.nl of door een mail te sturen aan secretariaat@efp.nl.

TOEKOMSTBESTENDIG EU-MEDIARECHT?

In het kader van de Europa-lezingen van Het Europa Instituut van de Universiteit Utrecht spreekt Madeleine de Cock Buning (hoogleraar mediarecht) op 30 september over het EU-mediarecht van de toekomst. In haar lezing *Toekomstbestendig EU-mediarecht?* gaat ze onder andere in op het werk van het Commissariaat voor de Media in Europees verband. Toegang tot De Kanunnikenzaal aan het Utrechtse Domplein 29 is vrij; de lezing duurt van 16.00 tot 18.00 uur en aanmelden kan via mailadres T.Richardson@uu.nl of via telefoonnummer 030-2537060.

VROUWEN IN CONFLICTEN

Het jaarlijkse VVR-congres staat op 6 oktober in het teken van geweld tegen vrouwen in oorlogs- en conflict-situaties. Van 15.00 tot 17.30 uur spreken in De Witte Vosch (Oudegracht 46 in Utrecht) onder meer Annemiek Richters (arts en bijzonder hoogleraar Vrouwengezondheidszorg met speciale aandacht voor geweld) en Liesbeth Lijnzaad (juridisch adviseur van het ministerie van Buitenlandse Zaken en hoogleraar). Deelname is voor VVR-leden gratis en kost niet-leden 30 euro; de noodzakelijke aanmelding kan via vrouwenrecht.nl.

AMSTERDAMSE ALUMNUSDAG

Op 7 oktober organiseert de alumnikring Oudemanhuispoort een informatiemiddag met als thema 'Toezicht.' Vanaf 13.30 uur tot 17.00 uur kan men op de Oudemanhuispoort 1a in Amsterdam luisteren naar colleges van onder andere Edgar du Perron (hoogleraar privaatrecht met nadruk op het vermogensrecht) en Saskia Lavrijssen (hoogleraar consument en energie). Na afloop van elk college is er gelegenheid voor vragen en discussie. Leden van de Amsterdamse Universiteitsvereniging/alumnikring Oudemanhuispoort mogen gratis naar binnen; niet-leden betalen 50 euro. Aanmelden kan via jur.uva.nl

LETSELSCHADECONGRES

Werkgevers aansprakelijkheid staat centraal tijdens het vijfde Gronings Letselschadecongres dat plaatsvindt op 7 oktober van 10.30 tot 16.15 uur in het Academieggebouw aan de Broerstraat 5. Onder meer nemen advocaat A.T. Bolt, (Nysingh advocaten-notarissen te Arnhem), de Belgische advocaat B. Weyts (tevens hoofddocente Universiteit Antwerpen) en raadsheer C.M. Aarts de huidige praktijkproblemen onder de loep. Hoogleraar T. Hartlief sluit de dag af met een betoog over 'hoe nu verder?' Voor inlichtingen en aanmeldingen kan men terecht op rug.nl/rechten en deelname kost 275 euro.

CRIMINOLOGIE CONFERENTIE

De Nederlandse Culturele Criminologie Conferentie, die het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen en Criminologie organiseert, vindt plaats op 13 en 14 oktober in de Raadzaal, Achter Sint Pieter 200 in Utrecht. Keynote speaker is Wayne Morrison, een van de auteurs van *Cultural Criminology Unleashed*, die zal spreken over 'Representations of atrocity: images of war, massacre and genocide'. Deelname kost 110 euro (voor beide dagen, inclusief lunch, borrel en het nulnummer van het Tijdschrift over Cultuur en Criminaliteit) en aanmelden kan via mailadres wpi-congres@uu.nl.

Advocaat schendt privacy cliënt in trein

Eind augustus ging ik met de trein van Vlissingen naar Amsterdam. Er zat een advocaat in de eerste klas, waar ik ook zat. Hij begon op harde toon te bellen en meldde aan (kennelijk) zijn kantoor dat hij door het slechte weer later van huis was gegaan, maar gisteravond zes dos-

siers thuis had bestudeerd. Vervolgens ging hij het uitgebreid hebben over X [naam bij redactie bekend, red.] en over ondergedoken zusters die hij als getuige had willen oproepen. In Y [plaatsnaam bij redactie bekend, red.] stapte hij uit. Kennelijk staat daar het kantoor. Bij het afbreken van het telefoongesprek zei hij 'tot zo.' De andere passagiers en ik bleven verbijsterd achter.

Dit is mij nu twee keer overkomen. De eerste keer kwam ik met de trein uit Amsterdam en vlogen de details van

rechtszaken me om de oren. Inclusief een gesprek met een rechtbank over de mogelijkheid tot het verdagen van een zitting van de toen bellende advocaat.

Ik vind dit een buitengewoon grove inbreuk op de privacy van de besproken cliënten. Elke keer ben ik dan ook blij dat het niet mijzelf betreft. De eerste keer beschouwde ik het als een ongelukkig incident, na gisteren vond ik het nodig dit eens onder de aandacht te brengen.

(mevrouw J.H. Kok, Zuidzande)

Wie gaat dat betalen? Griffierechtverhoging!

Ik had het goed verstaan. De mevrouw van de Orde adviseerde mij 'de griffie' te bellen.

'Maar welke griffie dan?' probeerde ik nog, al leek zij de elektronische rol niet te kennen waarmee wij sinds enige tijd zijn gezegend.

'Nou gewoon, de griffie waar de zaak loopt.'

'Maar mevrouw, dat is nu juist het probleem, de heer Donner heeft de site waarop al mijn zaken staan geblokkeerd.'

'Tja, dan weet ik het ook niet', verzuchtte zij.

Nu had ik uiteraard een back-up gemaakt van de week ervoor, maar moest ik dan nu echt 25 griffies gaan bellen?

Tot zover over mijn soms gekmakende ervaringen met het door Orde en rechterlijke organisatie geïntroduceerde nieuwe rolsysteem.

Na de nodige moeite en met intensieve raadpleging van mijn 'computermanetje' was het mij wonderwel gelukt het programma te 'benaderen' onder Firefox. Het leek een complot van Orde en Bill Gates. Dit werd bevestigd toen Firefox op zeker moment werd 'geüpgraded', waarna ik – na raadpleging van de helpdesk van DigiNotar – alsnog het dringende advies kreeg over te stappen naar Internet Explorer. Telkens moest voor iedere instantie opnieuw het hele inlogtraject worden afgelegd, als kennelijk bewijs dat DigiNotar uiterst goed beveiligd was. We weten inmiddels beter.

Overigens, wat is er zo geheim en te beveiligen waard aan de rol van de advocaat. Is er ooit iemand bij de Orde die zich die vraag heeft gesteld? Misschien kan nu het systeem in ieder geval gebruiksvriendelijker worden gemaakt.

Wie gaat dit allemaal betalen? Al jaren vraag ik mij in gemoede af waarom ik aan de plaatselijke en landelijke orde jaarlijks behoorlijke bijdragen dien te voldoen. Daarvan zie ik slechts 'terug' vierkleuren uitnodigingen voor jaarvergaderingen en

dito begrotingen. Dat kan toch wel wat minder of eenvoudiger – een mailtje misschien?

Bovendien valt te vrezen dat de griffierechten andermaal verhoogd zullen (moeten) worden nu het nieuwe uitgangspunt immers is dat de rechtzoekende de kosten van de gerechtelijke instanties dient te voldoen.

Mijn secretaresse is intussen nog steeds aan het bellen – op mijn kosten.

(A.D. Sunter, advocaat te Amsterdam)

(advertentie)

LIESKER
LEGAL

PROCESFINANCIERING

Overname van financiële risico's

- In civiele zaken
- In fiscale zaken
- In faillissementen

www.lieskerlegal.nl

Ceresstraat 4 Breda ☎ 076 530 36 00

Foto: s. Jiri Bülller

De strijd om de wietpas

Mocht de wietpas er komen dan kunnen coffeeshops alleen nog maar Nederlanders toelaten. Buitenlandse toeristen zien hun jointje in rook opgaan. Deskundigen en advocaten gespecialiseerd in de cannabisbranche, hebben kritiek.

HedyJak

Het is warm in de kleine coffeeshop Stix aan de Utrechtsestraat in Amsterdam. Medewerkster Rose staat achter de counter een klant te helpen. Wanneer ze klaar is met afrekenen, kijkt ze me afwachting aan. Met enige voorzichtigheid vraag ik haar hoe ze tegen de kabinetsplannen aankijkt om de wietpas in te voeren. 'Zoiets gebeurt niet in deze stad,' zegt ze gelaten. Rose vertelt dat ze al twaalf jaar in de coffeeshop werkt en dat als het plan erdoorheen komt, ze er niet aan meewerkt. 'Dat ik de rest van de wereld moet discrimineren gaat er bij mij niet in.'

Als het aan minister Ivo Opstelten van Veiligheid en Justitie ligt, zijn coffeeshops straks 'besloten clubs' en alleen nog toegankelijk voor meerderjarige inwoners van Nederland die over een lidmaatschapskaart beschikken. Deze club- of wietpas ontvangen ze als ze minimaal één jaar lid worden van een coffeeshop en per coffeeshop wordt een maximum ledenaantal bepaald. Met deze maatregel denkt de minister overlast en het drugstoerisme tegen te gaan. Naast een golf van verontwaardiging vanuit verschillende disciplines over deze clubpas, betwijfelen advocaten de juridische haalbaarheid en vinden ze de gevolgen laakbaar.

Buurlanden

Maastricht kampte al jaren met drugstoeristen uit naburige landen die voor verkeersoverlast zorgden. In 2005 startte de toenmalige minister van Justitie Piet Hein Donner, de zogenaamde 'Pilot Donner': er werd een ingezetenen criterium opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van Maastricht dat regelde dat coffeeshophouders niet-ingezetenen (oftewel buitenlanders) moesten weren. De Maastrichtse coffeeshophouder Marc

André Beckers:
'De coffeeshop als vereniging, bestuurd door leden, dat lijkt me geen gezonde gedachte'

Josemans hield zich hier destijds niet aan en moest de deuren voor drie maanden sluiten. Hij startte met zijn advocaat André Beckers (Beckers & Bergmans Advocaten in Maastricht) een procedure en de rechtbank van Maastricht oordeelde de APV-bepaling onverbindend, omdat onderscheid naar ingezetenschap in strijd zou zijn met het gelijkheidsbeginsel uit de grondwet. De gemeente had de coffeeshop niet mogen sluiten.

In hoger beroep oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State eind juni dat het ingezetenen crite-

rium niet in strijd is met het EU-recht en de Nederlandse grondwet. De Raad van State had vragen aan het Europees Hof van Justitie in Luxemburg voorgelegd en deze acht het maken van onderscheid op basis van nationaliteit toelaatbaar, redenerend dat de handel in cannabis onder een Europees verhandelingsverbod valt. Ook is het ingezetenen criterium te billijken omdat drugstoeristen veel overlast geven waardoor er 'objectieve en redelijke gronden' voor discriminatie bestaan. Wel oordeelde de afdeling dat de APV-bepaling in strijd was met de Opiumwet en om die reden bleef de onverbindendverklaring in hoger beroep in stand. Enfin, tot zover de laatste ontwikkelingen - *in a nutshell*.

Ondertussen komen coffeeshop-eigenaren in Maastricht uit eigen beweging tegemoet aan klachten over met name verkeersoverlast. Zo geldt vanaf 1 oktober in Maastricht het buurland-criterium, waardoor alleen nog aan inwoners van aangrenzende landen cannabis wordt verkocht. Met posters en flyers worden Fransen en andere buitenlanders op de hoogte gebracht.

Beckers is sceptisch over de uitvoerbaarheid van de wietpas. 'Lokale wetgeving als aanvulling op de Opiumwet is verboden, dus de vraag wie de wietpas moet gaan afgeven, is interessant. De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zou zo'n pas alleen kunnen afgeven vanuit medische of wetenschappelijke doeleinden. En de burgemeester heeft de bevoegdheid niet om een dergelijke pas toe te kennen. Passen verstrekken is formeel in strijd met de wet.' Volgens Beckers is dat ook precies de reden waarom de minister van een clubpas spreekt. 'De coffeeshop wordt een besloten club, maar dat is helemaal niet haalbaar omdat het dan een vereniging moet worden. En een vereniging wordt bestuurd door leden, dat lijkt me in dezen geen gezonde gedachte.'

Rijp voor prullenbak

Gerrit Jan ten Bloemendal, vicevoorzitter van Platform Cannabisondernemingen Nederland en coffeeshophouder in Leeuwarden is 'ongelukkig' met de plannen voor de clubpas. 'Ik vind het een kwalijke ontwikkeling dat coffeeshops straks een maximumaantal leden moeten hantieren. Want wie maak je lid? Uit economische overwegingen kies je iemand die met enige regelmaat langskomt. Je moet op een vreemde manier gaan selecteren en met die ontwikkeling wordt geen rekening gehouden.' Volgens Ten Bloemendal is vooral de export van in Nederlandse coffeeshops gekochte cannabis een doorn in het oog van bewindvoerders. 'De EU heeft open grenzen, maar alleen in Nederland zijn coffeeshops en daar komen mensen op af. Ik begrijp dat de regering daar vanaf wil, maar niet op deze manier. In mijn ogen is de wietpas een paardenmiddel. In Friesland kennen we de toeristische problemen van Maastricht niet en ook in Amsterdam is er geen overlast. Daar zijn wel toeristen, maar die roken rustig in een shop. Voor een lokaal probleem wordt ten onrechte een landelijk beleid bedacht. Ik heb wel eens tegen collega's geopperd om een tijd dicht te gaan. Dat zal resulteren in overlast, hetgeen nu juist door coffeeshops wordt voorkomen.'

Dat de overlast van coffeeshops plaatsgebonden is, benadrukte ook de Amsterdamse burgemeester Eberhard van der

Laan in een brief naar minister Opstelten, waarin hij stelt dat Amsterdamse coffeeshops weliswaar veel toeristen trekken, maar niet de overlast veroorzaken zoals wordt ervaren in de grensstreek. Advocaat Maurice Veldman (Vink Veldman & Swier Advocaten in Amsterdam) is er daarom ook van overtuigd dat de wietpas 'rijp is voor de prullenbak.' Hij behartigt de belangen van de Bond van Cannabisdetailisten waarbij 70 van de ongeveer 220 Amsterdamse coffeeshops zijn aangesloten. 'De burgemeester is de enige bevoegde autoriteit die een coffeeshop wegens overlast kan sluiten. Een minister heeft daar niets over te zeggen. Bij het invoeren van de wietpas zal hij moeten bepalen of er objectieve en redelijke gronden zijn om toeristen te discrimineren. En die zijn er niet, dat heeft hij in zijn brief naar de minister al laten weten.'

De praktische uitvoerbaarheid is volgens Veldman een andere belemmering. 'Stel, een coffeeshop wordt gesloten omdat niet-ingezetenen zijn toegelaten. Dan zal de rechter moeten toetsen of deze coffeeshop ernstige overlast heeft veroorzaakt dat als objectieve en redelijke grond kan gelden om inbreuk te maken op het discriminatieverbod. Dat is immers het criterium om een onderscheid te maken tussen ingezetenen en niet-ingezetenen. Het zal niet meevallen om aan te tonen dat er concrete bezwaren tegen buitenlanders zijn. De rechter zal de bestuursdwang kritisch beoorde-

Gedoogbeleid

Het Nederlandse beleid scheidt softdrugs van harddrugs, omdat softdrugs minder slecht zijn voor de volksgezondheid. Hoewel het bezitten en verkopen van softdrugs een overtreding is, wordt het niet vervolgd. En om de handel niet ongecontroleerd op straat te laten plaatsvinden, zijn er coffeeshops. Een bijkomende gedachte hierbij is dat een gebruiker zo verwijderd blijft van straatdealers die wellicht ook harddrugs te koop hebben, softdrugs niet bij een illegale (straat)dealer koopt en daardoor makkelijker in aanraking komt met harddrugs. Met de invoering van de wietpas lijkt dit beleid onderuit gehaald te worden.

len, omdat er sprake is van een inbreuk op grondrechten. De kans is groot dat deze de rechterlijke toets niet zal doorstaan.'

Straathandel

Nicole Maalsté is senior-onderzoeker aan de Tilburgse School voor Politiek en Bestuur en doet al twintig jaar onderzoek naar coffeeshopbeleid. Ze vindt het 'volstrekt overbodig' om een wietpas in te voeren om de toegang voor buitenlanders te ontzeggen. 'Je kunt mensen dan net zo goed naar hun paspoort of identiteitskaart vragen.' Ze verwacht dat met de invoering van de pas de volksgezondheid in gevaar komt. 'Ik, en met mij andere wetenschappers die met dit onderwerp bezig zijn, voorzien dat mensen de illegale markt opgaan. Het gedoogbeleid [zie kader] wordt uit het oog verloren en op deze manier tegengewerkt. Heb dan het lef om te zeggen dat er geen coffeeshops meer mogen zijn.'

**Maurice Veldman:
'De burgemeester moet bepalen of er redelijke gronden zijn toeristen te discrimineren. De minister gaat daar niet over'**

Ilonka Kamans: 'Als alle EU-landen straks een gedoogbeleid nastreven dan is Nederland toch een lachertje met die wietpas?'

Dat de wietpas kan leiden tot straatcriminaliteit wordt naast wetenschappers breed gedragen door coffeeshophouders, brancheverenigingen en gemeenten. Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft hier geen oog voor. Volgens een woordvoeder zal de invoering van de wietpas geen toename van illegale straathandel teweegbrengen. 'Mensen zullen niet meer de noodzaak voelen om een reis naar Nederland te maken. En wat de jongeren betreft, er geldt ook een leeftijdslimiet op alcohol en dat leidt ook niet tot illegaliteit.'

Deze houding stoort Maalsté. 'De wetenschap toont met verschillende onderzoeken aan dat de wietpas negatieve gevolgen heeft. Politici halen er alleen uit wat in hun straatje past, negeren onderzoek of trekken zaken uit hun verband. Er wordt niet meer gekeken naar de feiten en cijfers, maar er worden problemen gecreëerd die er niet zijn.'

Symboolpolitiek

Naast de wietpas of clubpas, behelst het plan ook dat scholen en coffeeshops minstens 350 meter uit elkaar moeten liggen om 'de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren te verkleinen', aldus de website van de rijksoverheid. Ten Bloemendal wijst erop dat het eigenbelang van coffeeshophouders groot is, omdat zij hun onderneming drie maanden moeten sluiten als er minderjarigen worden toegelaten. 'Ik heb met een loopwiel de afstanden gemeten tussen scholen en coffeeshops in Leeuwarden toen het kabinet-Balkenende de 250 meternorm instelde, maar het maakt geen moer uit. Die 100 meter is een halve minuut langer fietsen.'

Advocaat Ilonka Kamans (Kamans en Heemskerk Advocaten in Rotterdam) kan zich het afstandscriterium onder Balkenende nog goed herinneren, nadat

een aantal van haar Rotterdamse cliënten daarmee werden geconfronteerd. 'Er wordt getrokken aan het gedoogbeleid, terwijl onderzoek uitwijst dat de plek van een coffeeshop en het drugsgebruik onder jongeren geen invloed op elkaar heeft om de simpele reden dat minderjarigen geen cannabis mogen kopen. Naderhand is ook gebleken dat deze regel geen effect had.' De wietpas vindt Kamans een cosmetische ingreep. 'Het is symboolpolitiek, zo van "kijk wat we doen tegen drugs," maar ze sorteren een averechts effect. Volgens mij is er maar een simpele oplossing: gedogen of niet. Het idee achter het gedoogbeleid was dat Nederland anders tegen softdrugs aankijkt dan tegen harddrugs en deze van elkaar gescheiden houdt. Dit is goed gegaan, maar nu proberen ze datzelfde beleid om zeep te helpen.'

Stap terug

Met de invoering van de wietpas lijkt Nederland ook internationaal gezien een stap terug te doen. In het buitenland krijgt het Nederlandse gedoogbeleid steeds vaker navolging. Zo concludeerden voormalig wereldleiders, onder wie Kofi Annan, deze zomer in het rapport van The Global Commission On Drug Policy dat de wereldwijde strijd tegen drugs is mislukt. Zij sporen daarom in het rapport regeringen aan te experimenteren met het legaliseren van cannabis om zo de georganiseerde drugscriminaliteit tegen te gaan en de gezondheid en veiligheid van burgers te bewaken. In de Verenigde Staten hebben congresleden Ron Paul (Republikein) en het Barney Frank (Democraat) de handen ineengeslagen: zij dienden onlangs een wetsvoorstel in om het landelijke verbod op cannabis af te schaffen. 'Gerechtelijke strafvervolgning voor volwassenen die de keuze maken om

83 procent tegen

Het Bonger Instituut en Dienst Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam hebben onlangs onderzoek gedaan onder Amsterdamse coffeeshopexploitanten en bezoekers. Hieruit komt onder meer naar voren dat 83 procent van de bezoekers tegen registratie is om aan een wietpas te kunnen komen. Als het echt moet en onontkoombaar is, bindt 32 procent in en zegt zich te laten registreren. Een kwart van de bezoekers geeft echter aan zelf wiet te gaan kweken of dit bij een teler te halen. Ruim een kwart kiest ervoor om cannabis via een andere dealer te kopen. Exploitanten en bezoekers verwachten dat de cannabisverkoop zich naar de straat zal verplaatsen en vrezen dat softdrugs worden vermengd met harddrugs bij terugkeer van de straathandel.

wiet te roken is een verspilling van politie en justitie en een belemmering op de persoonlijke vrijheid,' aldus Frank in de Amerikaanse krant *Los Angeles Times*.

Dat Nederland met de plannen voor de wietpas nu weer tegen de stroom ingaat, verbaast Kamans. 'Cliënten uit Portugal en Spanje kijken juist naar het Nederlandse gedoogbeleid,' vertelt Kamans. 'Laats was ik in Berlijn en daar rijden taxi's met posters om softdrugs te legaliseren. Als alle EU-landen straks een gedoogbeleid nastreven dan is Nederland toch een lachertje met die wietpas? Maar ik vrees dat het kabinet een bepaalde koers heeft ingezet en daaraan blijft vasthouden.'

In november staat over de wietpas, of 'clubpas', een debat in de Tweede Kamer gepland.

Simmons & Simmons

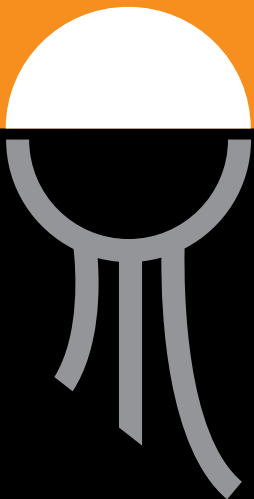
Start your journey here

Juridische dienstverlening bij Simmons & Simmons kent geen grenzen. We creëren voortdurend innovatieve diensten en producten voor cliënten. Daarom krijgen toptalenten bij Simmons & Simmons de gelegenheid om met een kritische blik de juridische wereld in te kijken.

Neem voor meer informatie contact op met onze recruiter:

Willemijn van Bekkum
E willemijn.vanbekkum@simmons-simmons.com
T 020 722 2504
of kijk op www.werkenbijsimmons.nl.

VAN
BOOM

ADVOCATEN

Onder het motto 'recht is recht' verlenen wij - met hart voor de klant en oog voor elkaar - hoogwaardige rechtshulp aan particulieren en bedrijven.

Ons kantoor is gespecialiseerd in strafzaken. Daarnaast voeren wij de 'algemene procespraktijk'. Momenteel bestaat ons team uit 7 advocaten, waarvan 2 ervaren kostendelers met ieder hun eigen specialisaties.

Ter versterking van ons kantoor en ter verbreding van onze dienstverlening, zijn wij op zoek naar:

**SAMENWERKING MET ÉÉN OF TWEE ADVOCATEN
DIE OP BASIS VAN KOSTENDELING HUN PRAKTIJK WILLEN VOEREN
EN/OF VERDER WILLEN UITBOUWEN.**

Geboden wordt: een ingespeeld team van prettige collega's en een fraaie, representatieve werkomgeving, voorzien van alle moderne faciliteiten.

Met belangstelling zien wij uw reactie tegemoet.
Vertrouwelijkheid is vanzelfsprekend.

Mr. R.D.A. van Boom
Kromme Nieuwegracht 92
3512 HM Utrecht
Telefoon (030) 230 60 50

www.vanboomadvocaten.nl
rvanboom@vanboomadvocaten.nl

Voorlopige voorzieningen in vreemdelingenzaken aanvragen bij het EHRM

Tien misverstanden

Nederlandse vreemdelingenadvocaten hebben bij het EHRM de voorlopige voorziening ontdekt. Door de stijging van het aantal verzoeken dreigt de procedure te bezwijken. Ze vergen zoveel werk dat het hof nauwelijks nog aan andere Nederlandse zaken toekomt. Nederlanders in en bij het hof leggen advocaten graag uit hoe dit voorkomen kan worden.

Foto: LAIF

Het gebouw van het EHRM in Straatsburg

Rule 39 (Interim measures)

- 1 The Chamber or, where appropriate, its President may, at the request of a party or of any other person concerned, or of its own motion, indicate to the parties any interim measure which it considers should be adopted in the interests of the parties or of the proper conduct of the proceedings before it.
- 2 Notice of these measures shall be given to the Committee of Ministers.
- 3 The Chamber may request information from the parties on any matter connected with the implementation of any interim measure it has indicated.

Egbert Myjer, Nico Mol, Peter Kempees, Agnes van Steijn, Kees Kasper, Tomasz Kodrzycki, Marlies Stapels-Wolfrat

1 Rechtsmiddel tegen uitzetting

Een Rule 39-verzoek is geen super-kortgeding, geen procedure op tegenspraak en niet in de eerste plaats geschreven voor vreemdelingenzaken. Het geeft slechts de mogelijkheid een interimmaatregel te treffen in het belang van partijen of van een goede procesorde, een mogelijkheid die het hof zeer spaarzaam gebruikt.

¹ De schrijvers zijn rechter in het hof (prof. mr. Myjer), zaakbehandelaars (mrs. Mol, Kempees, Van Steijn, Kasper en Kodrzycki), en tijdelijk bij de griffie van het hof gedetacheerde raio (mr. Stapels-Wolfrat).

2 Rechtsmiddel voor herstel van processuele fouten

Het hof is geen instantie waar men via de Rule 39-procedure nieuwe feiten kan stellen of nieuwe rechtsgronden kan presenteren die men in de nationale procedure over het hoofd heeft gezien. Het is zeker ook niet de instantie die stukken behandelt die de nationale rechter terzijde heeft gelaten omdat ze te laat zijn ingediend. Wil een klacht ontvankelijk zijn (art. 35 lid 1 EVRM), dan moet hij in de nationale procedure reeds zijn voorgelegd aan de nationale rechter (of andere bevoegde autoriteit) met gebruikmaking van de mogelijkheden die het nationale procesrecht biedt.

3 Rule 39-verzoek is vormvrij

Ten behoeve van de praktijk bestaan er zogeheten *practice directions*, die worden uitgevaardigd door de

president van het hof (Rule 32). Het zijn documenten waarin procesregels ten behoeve van de rechtspraak worden uitgewerkt. Er is ook een practice direction over Rule 39, en deze is op 7 juli jl. aangescherpt (zie kader).

4 Straatsburg kent continue Rule 39-dienst

Legio is het aantal Rule 39-verzoeken dat het Hof bereikt na kantoortijd, vaak nog tijdens of vlak vóór het weekend of feestdagen waarop het hof gesloten is. Men beseffe dat de rechters en het personeel van de griffie van het Hof slechts tijdens de gebruikelijke kantooruren aanwezig zijn. Rule 39-verzoeken die buiten kantoortijd worden ontvangen, worden op de eerstvolgende werkdag behandeld in volgorde van ontvangst. Van verzoekers wordt verwacht dat zij het verzoek met bijlagen aan het hof doen toekomen op een zodanig tijdstip dat de zaak nog binnen kantooruren behandeld kan worden. De advocaat die om vier uur 's middags begint 400 bladzijden te faxen, riskeert vertraging die zijn of haar cliënt fataal kan zijn.²

5 Bereikbaarheid na tijdige indiening niet noodzakelijk

Er kunnen redenen zijn waarom de griffie van het hof contact moet opnemen met de raadsman in verband met een Rule 39-verzoek, bijvoorbeeld ter verheldering van een bepaald punt. Hoe uitzonderlijk het ook is dat daartoe wordt overgegaan, van een advocaat mag worden gevergd dat hij of zij zich onmiddellijk per telefoon bereikbaar houdt.

6 Uitputting nationale rechtsmiddelen niet nodig klager wordt bijna uitgezet

Het hof hanteert als vuistregel bij Rule 39-verzoeken dat een klager 'uitzetbaar' dient te zijn. Dat wil zeggen dat er geen

2 Het hof houdt de Franse feestdagen aan, waaronder – naast nieuwjaarsdag, Pasen, Pinksteren en Kerstmis – ook Goede Vrijdag, 8 mei (einde van de Tweede Wereldoorlog), 14 juli (Franse nationale feestdag), 15 augustus (Maria-Hemelvaart), 1 november (Allerheiligen) en 11 november (wapenstilstand 1918). Ook op de vrijdag na Hemelvaartsdag is het hof gesloten. Zie verder: <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Bottom/Contact/Holidays.htm>. Tussen een paar dagen voor kerst en de eerste dagen van januari wordt overigens een beperkte Rule 39-dienst geïmplementeerd.

Practice direction voor Rule 39 aangescherpt

Rule 39-verzoeken moeten:

- in detail de gronden opgeven waarop zij berusten; vermeld in elk geval de aard van het dreigende gevaar en de artikelen van het EVRM die geschonden zijn of waarvan schending dreigt;
- vergezeld gaan van kopieën van de desbetreffende gerechtelijke en andere beslissingen, alsmede van andere stukken van overtuiging;
- in uitzettingszaken ten minste aangeven: de dag en het uur van de feitelijke uitzetting, alsmede de verblijfplaats van de te verwijderen persoon en het nummer van het nationale dossier;
- per fax of post worden gezonden (niet per e-mail);
- in uitzettingszaken zo spoedig mogelijk worden ingezonden nadat de definitieve nationale beslissing is gegeven. In die zaken kan dat zelfs voordat die beslissing is gegeven indien onmiddellijke tenuitvoerlegging dreigt, mits het hof het verzoek uiterlijk één werkdag vóór de voorgenomen tenuitvoerlegging ontvangt. Het verzoek dient bovendien voor half vijf 's middags te zijn ontvangen.

De practice directions zijn te vinden op <http://echr.coe.int/echr/> (onder 'Applicants', vervolgens 'Basic texts'; zie onder 'Applicants' en 'Interim measures' ook andere praktische informatie).

nationaal rechtsmiddel meer voorhanden moet zijn dat de uitzetting zou kunnen doen afgelasten dan wel schorsen, terwijl de instelling ervan de uitzetting zou schorsen. Het is dus niet noodzakelijk dat er reeds een uitzetdatum bekend is of dat klager in vreemdelingenbewaring is genomen, of dat er een mogelijkheid bestaat om een herhaald verzoek in te dienen waardoor schorsing kan worden bewerkstelligd.³

Als er zeer kort na de uitspraak in een nog aanhangige nationale procedure dreigt te worden uitgezet (zodat er onvoldoende tijd is om het hof het volledige

3 Het hof dient ook op de hoogte gehouden te worden van ontwikkelingen in de lopende verblijfsrechtelijke procedures op nationaal niveau (zoals het indienen van een nieuw verzoek op dezelfde of nieuwe gronden) en ook van de uitzettingsdatum, indien deze pas later bekend wordt.

dossier toe te doen komen of voor het hof om het Rule 39-verzoek aan een *meaningful examination* te onderwerpen), kan het aanbeveling verdienen een voorlopig Rule 39-verzoek in te dienen. Er dient dan duidelijk te worden aangegeven dat het verzoek definitief wordt indien de laatste beslissing negatief uitpakt voor klager. Het hof dient onverwijld van die beslissing op de hoogte te worden gesteld.

7 Hof toetst ook aan EU-regelgeving en VN-verdragen

Het toetsingskader van het hof is het EVRM. In vreemdelingenzaken waarbij Rule 39 in beeld komt, gaat het in het bijzonder om de artt. 2 en 3 van het EVRM zelf en eventueel art. 1 van het Zesde Protocol (foltering, moord, doodstraf). Het hof toetst uitdrukkelijk *niet* aan het Vluchtelingenverdrag van 1951, *niet* aan richtlijnen van de Raad inzake opvang van asielzoekers, erkenning als vluchteling of als persoon die subsidiaire bescherming behoeft, of bijvoorbeeld inzake gezinshereniging of langdurig ingezetenen, en *niet* aan associatieverdragen met landen buiten de Europese Unie. Ook niet aan het verdrag van Schengen of de Dublinverordening.

Wie een Rule 39-verzoek baseert op art. 8 EVRM, bijvoorbeeld op de grond dat het gezin van verzoeker uit elkaar wordt getrokken, moet er rekening mee houden dat het hof tegenwoordig dergelijke verzoeken zonder nader onderzoek afwijst. Anders dan bij dreigende foltering, moord of doodstraf is er in dergelijke gevallen geen gevaar voor onherstelbare schade aan lijf en leden. Mocht uiteindelijk blijken dat het EVRM geschonden is, dan zal de gewone verzoekschriftprocedure moeten worden doorlopen en zal het gezin naderhand moeten worden herenigd.

8 Griffie beheerst Nederlands

Het hof heeft, anders dan het HvJ EG, twee officiële talen: Engels en Frans. De practice direction geeft aanwijzingen voor de presentatie van een Rule 39-verzoek. Die aanwijzingen dienen ertoe ook niet-Nederlandstalige griffiemedewerkers in staat te stellen een in het Nederlands gesteld Rule 39-verzoek als zodanig te herkennen, zodat zij het kunnen

doorgeleiden aan iemand die de Nederlandse taal (en het Nederlandse vreemdelingenrecht) wél machtig is.

9 Dossier wordt door griffie geordend⁴

Voor het overzicht ontvangt het hof de stukken het liefst in chronologische volgorde: eerste gehoor, nader gehoor, voornemen, zienswijze, beslissing, bezwaarschrift, beslissing op bezwaar, beroepschrift enzovoort. Eventuele andere stukken van overtuiging, zoals beslissingen van vreemde overheden en landenrapporten, komen aan het einde. Daarentegen dient het dossier geschoond te zijn van stukken als bijvoorbeeld aanbiedingsbrieven.⁵

10 Sectie Presidenten beoordelen alleen Rule 39-verzoeken

De (vice)presidenten belast met de beoordeling van Rule 39 verzoeken, hebben dit niet als hun exclusieve taak. Net als elke andere rechter in het hof beoordelen zij verzoekschriften op ontvankelijkheid en gegrondheid en stellen ze de tekst van ontvankelijkheidsbeslissingen en arres-

‘Je weet niet hoe een koe een haas vangt’: als Nederlandse vreemdelingenadvocaten zo roofbouw blijft plegen, dreigt Rule 39 te bezwijken

ten vast. De tijd die verloren gaat met het beoordelen van lijvige Nederlandse Rule 39-verzoeken gaat af van de tijd die zij aan hun normale taken kunnen besteden.

Geen grote kans

De Nederlandse vreemdelingenprocedure kent ten minste drie beslismomenten, waarvan twee bij de onafhankelijke rechter. Als er een voorlopige voorziening wordt gevraagd, kan het aantal rechterlijke beslismomenten nog groter worden. Vergeleken met de praktijk in andere landen is dat behoorlijk veel. Aangenomen wordt in principe dat er in de loop van de procedure ten minste eenmaal met enige zorgvuldigheid is gekeken naar de kans dat de betrokken vreemdeling na uitzet-

ting daadwerkelijk gevaar loopt. Groot is de kans dus niet dat het hof in Straatsburg aanleiding zal zien om in te grijpen, enkele spectaculaire arresten in het recente verleden ten spijt.

Het behandelen van Rule 39-verzoeken kost tijd, veel tijd. Aangezien het per definitie om spoedeisende zaken gaat, worden zij met voorrang behandeld. Zij dragen daardoor bij aan de toename van de achterstanden in Straatsburg. Zo kan het gebeuren dat uw collegae en confrères nog geen antwoord hebben op belangrijke vragen die opkomen in hun andersoortige zaken. Overigens is het gevaar zo langzamerhand reëel dat de toename van Rule 39-verzoeken ertoe zal leiden dat incidenteel een dergelijk verzoek niet meer vóór het tijdstip van uitzetting zal kunnen worden behandeld.

Roofbouw

Je weet niet hoe een koe een haas vangt. Dat lijkt van veel vreemdelingenadvocaten de achterliggende gedachte te zijn als zij een Rule 39-verzoek indienen. Maar de huidige Rule 39-tsunami is niet meer te bolwerken. Het aantal rechters ligt vast; het aantal griffiemedewerkers met een Nederlandse achtergrond zal niet groeien. Als de Nederlandse vreemdelingenadvocatuur in het huidige tempo roofbouw blijft plegen, komt er een moment waarop afscheid zal moeten worden genomen van Rule 39 in zijn huidige vorm.

⁴ Zie ook kader ‘Eenvoudig briefje volstaat niet’.

⁵ Uiteraard hecht men in de nationale procedure aan het (hoger)beroepschrift een kopie van de beslissing *a quo appellatum est*. Echter, als in de normale chronologische sequentie de beslissing *a quo* al is opgenomen, is het kale (hoger)beroepschrift zonder bijlage al voldoende. Dan hoeft het hof hetzelfde stuk niet tweemaal te lezen.

Eenvoudig briefje volstaat niet

Wie de tekst van Rule 39 heeft gelezen en de practice direction heeft bestudeerd, weet dat een eenvoudig briefje onvoldoende is. Ter toelichting nog enkele aanwijzingen.

- Indien een Rule 39-verzoek wordt ingediend door middel van een faxbericht waarin niet expliciet wordt vermeld dat de onderliggende stukken per gewone post worden nagezonden en dat de aankomst daarvan kan worden afgewacht, bestaat het risico dat dit verzoek wordt behandeld op basis van de fax alleen en dus wordt afgewezen omdat het onvoldoende is onderbouwd.
- Het verdient aanbeveling dat de verzoeker zorgdraagt voor een heldere en leesbare samenvatting van elke afzonderlijke zaak. Men kan niet volstaan met te verwijzen naar stukken uit de nationale procedure die zich her en der in het dossier bevinden. Het hof kan besluiten dergelijke onoverzichtelijk gepresenteerde Rule 39-verzoeken buiten behandeling te laten.
- Deze samenvatting dient in elk geval te omvatten een gedetailleerd asielaas* en een met individuele – geloofwaardige – redenen

omklede uitzetting van de schending van art. 2 of art. 3 EVRM die voor de verzoeker dreigt in geval van uitzetting. Afschrijven van stukken van andere advocaten komt de geloofwaardigheid van een Rule 39-verzoek niet ten goede.

- Een verwijzing naar stukken gevoegd bij een eerder verzoek is niet voldoende. Het is voor het hof niet doenlijk van het ene dossier in het andere te duiken.**
- Als het verzoek niet in één fax kan worden gezonden, geef dan in de eerste brief aan in hoeveel gedeelten het verzoek zal worden verzonden. Nummer de gedeelten en nummer de afzonderlijke bladzijden doorlopend, zodat het voor het hof onmiddellijk te zien is wanneer er stukken ontbreken. Fax alles in de juiste volgorde.

* Bij Dublin-zaken, waarin een verzoeker op grond van de Dublin-verordening (Vo 343/2003/EG) aan een andere lidstaat van de EU wordt overgedragen om daarna naar een derde land te worden uitgezet, moet het asielaas betrekking hebben op het land van bestemming en niet alleen op de andere EU-lidstaat.

** Overigens, als het eerdere verzoekschrift door een alleenzittende rechter niet-ontvankelijk is verklaard (art. 27 lid 1 EVRM), hetgeen geenszins uitgesloten is, kan het desbetreffende dossier op de stapel liggen om na zes maanden te worden vernietigd – als het niet reeds vernietigd is.

Juridische gevolgen in Nederland

Tien jaar 9/11

Wat is de juridische erfenis van de aanslagen in New York en Washington, D.C.? Drie Nederlandse juristen doen een poging tot duiding.

Arnoud Veilbrief

‘De belangrijkste erfenis van 9/11?’ vraagt hoogleraar rechtsfilosofie Thomas Mertens. ‘Dat het duidelijke onderscheid tussen oorlog en vrede niet meer bestaat. Vroeger had je oorlogen tussen staten, in duidelijk afgebakende periodes. Dat is niet meer zo. Er woedt nu een permanente oorlog tussen staten en niet-statelijke organisaties. Dan is er weer hier in de wereld een aanslag, dan wordt weer daar een terreurnetwerk opgerold. En met het wegvallen van het duidelijke verschil tussen oorlog en vrede zijn allerlei juridische en morele categorieën gaan schuiven. Dat heeft ook zijn uitwerking op de nationale wetgeving.’

Mertens, hoogleraar aan de Radboud Universiteit (Nijmegen), vat de tegenstellingen samen. Oorlog en vrede, strijder en burger – ze zijn sinds 9/11 moeilij-

ker te onderscheiden dan ervoor. Ook de scheiding tussen oorlogsrecht en regulier strafrecht is volgens Mertens minder scherp geworden. ‘Aan de ene kant willen we vasthouden aan onze normen voor een *fair trial*, anderzijds willen we gevoelige informatie niet aan de openbaarheid prijsgeven. De strafprocessuele grenzen zijn flink opgerekt. Van met name Amerikaanse zijde is wel betoogd dat ons recht geschoeid is op een leest die niet meer past. En dat, als je adequaat wilt kunnen optreden, het met de rechten van de mens wel een onsje minder mag.’

China?

In de zaak-Kadi schond de Europese Unie de rechten van de ten onrechte verdachte Arabische sjeik Yassin Abdullah Kadi en in Guantánamo Bay lijken de beschaafde rechtsnormen zelfs te zijn afgeschaft. Bart Stapert, advocaat bij Böhler Advoca-

ten in Amsterdam, heeft zich als voormalig voorzitter van Amnesty International Nederland in het Amerikaanse strafkamp verdiept. ‘Van de meeste mensen die daar nu nog zitten, kun je wel zeggen dat er iets met ze aan de hand is. Maar het bewijs tegen de mensen is tegelijk zo dun en ook nog eens afkomstig van zeer dubieuze bronnen, zoals medestrijders. Als we daar onze gewone strafprocessuele normen op zouden loslaten, zouden we zeggen: “Er is geen zaak tegen die mensen, ze moeten onmiddellijk vrij worden gelaten.” Willen de Verenigde Staten hun geloofwaardigheid als lichtend baken voor de mensenrechten terugkrijgen, waar ik ondanks alles nog steeds in geloof, dan zul je die mensen volgens een eerlijke manier moeten berechten. Met alle rechten die daarbij horen. Wie moet ons anders over de mensenrechten belezen? China?’

Maar dat die hoogstaande westerse normen hier tot nu toe niet worden toegepast, bewijst dat terrorismeverdachten tot een andere categorie worden gerekend dan ‘gewone’ criminelen, aldus Stapert. ‘Impliciet zeggen we door Guantánamo Bay, maar ook door onze eigen speciale wetgeving: “Voor deze mensen, deze misdaden, gelden andere normen.”

Thomas Mertens:
‘De commissie-Davids hield als een van de weinige vast aan de internationaal-rechtelijke regels voor oorlogvoering’

Eigen foto

Taru Spronken: ‘Aanwijzingen dat het om terrorisme zou gaan zijn voldoende voor afluisteren of aftappen, het is een boterzacht begrip’

Maar op grond waarvan we de veiligheids- en opsporingsdiensten bij de dreiging van terrorisme zulke vergaande bevoegdheden hebben gegeven, hebben we theoretisch nog niet goed onderbouwd. Is het de omvang van een aanslag als deze eenmaal lukt? Gaat het om het motief? Het zou goed zijn als dat eens duidelijk wordt gemaakt, waarom we juist voor deze daden zulke vergaande middelen geoorloofd vinden.

Begrijp me goed, ik zal de laatste zijn om te zeggen dat de overheid maar achterover moet leunen bij de dreiging van terreur. Maar je loopt het risico dat je zo vroeg ingrijpt, dat je intenties gaat bestraffen die nooit tot een daad zouden hebben geleid. Ik denk dat we met het vinden van de balans nog aan het worstelen zijn.’

Dat de bevolking zo grif bereid is een grondrecht als dat op privacy op te offeren aan veiligheid, baart haar zorgen, zegt Taru Spronken, advocaat en hoogleraar strafrecht aan de Universiteit Maastricht. ‘Kennelijk wordt er geloofd dat veiligheid iets is wat gegarandeerd kan worden. Maar kijk naar wat Anders Breivik in Noorwegen heeft aangericht. Was dat te voorkomen geweest? Ook het gros van mijn studenten neemt de bevoegdheden die de overheid heeft om alles over hen te weten te komen voor lief. “Het raakt mij toch niet,” zeggen ze dan. O nee? Als ik ze voorhoud dat zij vanaf het moment dat zij uit de trein zijn gestapt tot aan de ingang van het universiteitsgebouw op camera’s te volgen zijn, lijken ze dat niet erg te vinden.’ Spronken wijst dat verschil deels aan het generatiever-

Foto: HH

schil? ‘Ik heb gestudeerd in een tijd dat de nadruk lag op controle van de uitoefening van overheidsbevoegdheden, omdat macht nu eenmaal dreigt te corrumperen. Deze generatie lijkt daar anders tegenaan te kijken. Ik vraag me weleens af of ze beseffen welke vrijwel onbeperkte mogelijkheden tot afluisteren en aftappen de overheid tegenwoordig heeft. Aanwijzingen dat het om terrorisme zou gaan, een gerucht, of een verklaring van één persoon is al voldoende.’

In hoeverre dit alles effectief is gebleken bij het voorkomen van aanslagen, het uiteindelijke doel van de antiterrorismewetgeving? Spronken: ‘Dat weten we niet echt. Er wordt af en toe gerapporteerd dat er iets is voorkomen, maar meer horen we niet. Hoeveel er gebruik wordt gemaakt van die bevoegdheden weten we dus ook niet. Ik vind het verontrustend dat opsporingsdiensten ongecontroleerd hun gang kunnen gaan. Dat kan zich ook tegen de bevolking keren, al is dat in Nederland gelukkig nooit gebeurd.’

‘Starre regels’

En dan is er nog de Wet afgeschermd getuigen, waarop Spronken grote kri-

De belangrijkste wetten

Wet terroristische misdrijven (2004)

Implementatie van het Europese Kaderbesluit inzake terrorismebestrijding. Stelt een aantal handelingen strafbaar indien ze met een terroristisch oogmerk worden gepleegd. De Wet terroristische misdrijven gaat op een aantal punten verder dan het Kaderbesluit. Omdat in 2003 bleek dat er in Nederland gerekruteerd werd voor gewapende strijd, kwam de minister van Justitie met aanvullende strafbaarstellingen, zoals rekrutering en samenspanning tot terroristische misdrijven. Ook het Kaderbesluit is sinds 2004 uitgebreid.

Wet afgeschermd getuigen (2006)

Tot stand gekomen op initiatief van toenmalig VVD-Kamerlid Geert Wilders, nadat de Rechtbank Rotterdam in 2003 oordeelde dat informatie van de AIVD niet als bewijsmateriaal mocht worden gebruikt wegens onvoldoende toetsbaarheid. De wet maakt mogelijk dat AIVD-materiaal als bewijs wordt toegelaten. Medewerkers van de AIVD kunnen hiervoor apart worden gehoord.

Wet ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven (2006)

Reactie op de aanslag in Madrid (2004). Het Wetboek van strafvordering werd aangevuld met extra bevoegdheden tot opsporing en vervolging, zoals de mogelijkheid om te fouilleren zonder concrete verdenking en om op basis van ‘aanwijzingen’ (ruimer dan ‘verdenkingen’) informatie te mogen verzamelen (zoals tappen van telefoongesprekken en onderschepping e-mailverkeer).

Wetsvoorstel bestuurlijke maatregelen nationale veiligheid (2006)

Bedoeld om maatregelen te kunnen treffen in een vroegtijdig stadium, als strafvorderlijk optreden nog niet mogelijk is. Nog niet ingevoerd.

tiek heeft. ‘Die regeling maakt mogelijk dat AIVD-materiaal wordt gebruikt in de bewijsvoering. AIVD-medewerkers kunnen worden gehoord door de rechter-commissaris. Maar die procedure stelt niet veel voor, want als ze in het belang van de staatsveiligheid niets over de herkomst van het bewijs willen zeg-

Foto: HH

gen, moet de rechter-commissaris daar genoeg mee nemen. Dat betekent dat van een betrouwbaarheidstoets nauwelijks sprake kan zijn. Toch mag het materiaal dan voor het bewijs worden gebruikt. Dat gaat in tegen een grondregel van het strafproces, namelijk dat de verdachte het bewijs dat tegen hem wordt aangevoerd moet kunnen toetsen.' Of het nu echt nodig was om een dergelijke inbreuk op een eerlijk proces mogelijk te maken, acht Spronken maar zeer de vraag. De regeling is voor zover zij weet nog nooit gebruikt.

De onduidelijkheid omtrent wetgeving en regels is inherent aan de verwar- ring op het moderne slagveld, waarin vriend en vijand moeilijker van elkaar te onderscheiden zijn, zegt Mertens. 'Je ziet het ook in het groot, bij de inval van Irak. De theorie van de "rechtvaardige oorlog" heeft terrein gewonnen op de positief- rechtelijke traditie die na de Tweede We- reldoorlog dominant was. En de aanhan- gers van die rechtvaardige oorlog laten zich niet zoveel gelegen liggen aan de starre regels die we bij de oprichting van de VN in 1945/1946 hebben afgesproken. De regels die voorschrijven dat je alleen met toestemming van de Veiligheidsraad mag aanvallen of wanneer je zelf aange- vallen wordt. Een oorlog is geoorloofd omdat de ander een schurk is of gevaar- lijke bommen heeft, weet ik veel wat. En de moralisering werkt altijd ten gunste van ons, want de meeste mensen zijn ge- neigd het morele gelijk aan hun zijde te

vinden.' Gevraagd naar hedendaagse ver- dedigers van de positiefrechtelijke tradi- tie, valt Mertens even stil. 'De commis- sie-Davids,' volgt dan, na enig nadenken. 'Die hield vast aan de internationaalre- chtelijke regels voor oorlogvoering.'

Katalysator

Terug naar het strafrecht. Wat is, behalve de antiterrorwetgeving, de concrete in- vloed geweest van 9/11? Als een van de be- langrijkste neveneffecten noemt Stapert het Europees aanhoudingsbevel. 'Dat is een lijst van delicten waarbij we automa- tisch verdachten uitleveren aan andere EU-lidstaten. Dat voorstel lag er al tijden, maar na 11 september 2001 is het er ineens met een noodvaart doorheen gejaagd. In december lag de eindversie al klaar. Ook dat is Europese samenwerking, zeker. Maar de rechterlijke toetsing bij de uit- levering van verdachten is zo goed als ver- dwenen. Ik had een cliënt, een Poolse jon- gen, die door Polen gezocht werd wegens handel in drugs, omdat hij een amfetami- nepil op zak had en een joint had gedeeld met een paar vrienden. Daarvoor zou je hier nooit worden opgepakt, maar omdat drugshandel een delict van de lijst is en Polen om zijn uitlevering vroeg, werd hij uitgeleverd. Terwijl op het rechtssysteem van Polen van alles aan te merken is. Er is bijvoorbeeld geen toegevoegde advoa- caat. De Europese samenwerking op het gebied van de mensenrechten heeft geen gelijke tred gehouden met die van de cri- minaliteitsbestrijding.'

Bart Stapert: 'Waarom kregen de veiligheids- en opsporingsdiensten zulke vergaande bevoegdheden? Vanwege de omvang van een aanslag als deze lukt, of het motief?'

Dat Europese aanhoudingsbevel was er nooit zo snel doorheen gekomen zonde- r de aanslagen, weet Stapert zeker. 'Zo'n aanslag zorgt voor een enorme angst in de samenleving. Je ziet, in de VS en in Europa, dat sommige groepen het momentum dat dan ontstaat, aangrijpen voor veranderingen die ze toch al wilden doorvoeren.' 'Na de *civil rights revolution* in de jaren zestig, waarin door een aantal baanbrekende uitspraken de rechten van de verdachte veel meer centraal zijn komen te staan, zwaaide de pendule al een hele tijd de andere kant op. Die eeuwige beweging is inherent aan het strafrecht, het zoeken naar de juiste balans tussen de bescherming van de samenleving en de rechten van de verdachte.'

Gaat niet meer weg

Spronken meent ook dat men het al een tijd wat minder nauw neemt met de rechtsbeschermende waarden. Het belang van veiligheid staat voorop, de rechten van de verdachte verhuizen naar het tweede plan. Maar eigenlijk is dat een trend die al aan de gang was. 'Ik geloof niet dat 9/11 daar de oorzaak van was. Hoogstens hebben de aanslagen die ontwikkeling versterkt.'

Er wordt hier en daar, in de nabes- chouwingen van '10 jaar 9/11,' wel geop- perd dat de riante opsporingsbevoegd- heden kunnen worden afgezwakt. Maar Stapert gelooft niet dat dit zal gebeuren. 'Als je zulke wetten eenmaal invoert, kom je er niet meer vanaf.'

“Op de bres
voor mensen
in de knel”

balie⁺
laat je advocaat zijn

Als advocaat komt u op voor anderen. U richt zich het liefst volledig op de inhoud. Maar alleen in de wetenschap dat op kantoor alles goed geregeld is. Voor personeelszaken, ICT en kantoormanagement vertrouwt u daarom op Balieplus. Dat bespaart tijd, geld en kopzorgen. En geeft u bovenal de ruimte voor uw passie: de advocatuur.

Schadecompensatie bij gedeeltelijke vrijspraak

Vrijspraak en toch geen schadevergoeding – dat kan als een straf wordt opgelegd voor een klein restfeit. Het zaaksbegrip (art. 591a Sv) van de Hoge Raad lijkt vergoedingen onmogelijk te maken. Welke mogelijkheden resten de advocaat?

Erhard Koekoek

afgestudeerd Management, economie en recht, Saxion Hogeschool, Enschede¹

De Hoge Raad heeft vaste rechtspraak gewezen over het begrip ‘zaak’ in de zinsnede ‘indien de zaak eindigt zonder oplegging van straf of maatregel’ van art. 591a Sv. Gezien de wetsystematiek heeft ‘de zaak’ de betekenis van ‘al datgene waarop het rechtsgeding betrekking had.’² Gevolg van deze jurisprudentie is dat een gedeeltelijke vrijspraak bij een

cumulatieve tenlastelegging niet kan leiden tot een schadecompensatie ex art. 591a Sv. De strenge ontvankelijkheidstoets in artt. 89 en 591a Sv doet ons, door de interpretatie van de Hoge Raad, niet eens toekomen aan de billijkheidstoets. Jarenlang kan een verdachte hebben vastgezeten op verdenking van een (ernstig) misdrijf, waarvoor uiteindelijk vrijspraak volgt. Wanneer er echter voor een ander, klein restfeit een veroordeling volgt tot enkele dagen celstraf of zelfs tot een taakstraf of een geldboete, wat in geen verhouding staat tot de ondergane voorlopige hechtenis, bestaat er op geen enkele wijze een mogelijkheid tot schadecompensatie. Veel (strafrecht)

¹ Deze bijdrage is een bewerking van de afstudeerscriptie van Erhard Koekoek, die na zijn afstuderen nog stage heeft gelopen op advocatenkantoor Mayke Goris B.V. in Almelo: E. Koekoek, *Schadecompensatie bij gedeeltelijke vrijspraak*. Afstudeerscriptie Saxion Hogeschool, Enschede, 2010.

² HR 14 november 1989, NJ 1990, 274; HR 8 mei 2001, LJN: AB1502 en AB1509. Zie eveneens een bevesti-

ging in het *Jaarverslag* 2005/2006, Hoge Raad, pp. 157–158.

Veel advocaten verzoeken geen schadevergoeding meer voor hun gedeeltelijk vrijgesproken cliënt

advocaten verzoeken daarom niet meer om een compensatie van geleden schade en/of gemaakte (proces)kosten voor hun gedeeltelijk vrijgesproken cliënt. Toch zijn er mogelijkheden voor schadecompensatie na gedeeltelijke vrijspraak.

Blijven verzoeken

De lagere rechtspraak laat een ander beeld zien dan de Hoge Raad. Daar worden verzoeken om schadecompensatie krachtens art. 89 en/of art. 591a Sv wel ontvankelijk verklaard en schadecompensatie toegewezen. Het Gerechtshof Amsterdam kende op 4 december 2006 (LJN: AZ4693) een schadecompensatie krachtens art. 89 Sv toe, vanwege onder meer een redelijke wetsuitleg van art. 89 Sv. Deze toekenning van schadecompensatie na gedeeltelijke vrijspraak was geen eendagsvlieg. Schadecompensatie krachtens art. 89 en/of art. 591a Sv werd ook toegekend door de Rechtbank Amsterdam, 16 mei 2007 (*NbSr* 2007, 313), het Gerechtshof Amsterdam, zitting houdende te Arnhem, 3 juli 2007 (*NbSr* 2007, 294),

het Gerechtshof 's-Hertogenbosch 26 maart 2008 (LJN: BD0972), het Gerechtshof Amsterdam, 23 februari 2009 (LJN: BH4745) en de Rechtbank Almelo 27 oktober 2010, nr. 10/368 (niet gepubliceerd).

Deze recente rechtspraak laat zien dat een verzoek om schadecompensatie na een gedeeltelijke vrijspraak een serieuze mogelijkheid is. De lagere rechtspraak is immers verdeeld over de interpretatie van het 'zaaksbegrip'. Eveneens wegen sommige rechters de billijkheid mee bij de toetsing van de ontvankelijkheidscriteria.

Het concept-wetsvoorstel Schadecompensatie strafvorderlijk overheidsop treden, dat sinds 2007 in de ijskast ligt, haakt aan bij de opvatting dat het erom gaat of tussen cumulatief ten laste gelegde feiten een relevant verband bestaat. Dit concept-wetsvoorstel werd ter consultatie voorgelegd aan diverse organisaties en verenigingen, waarop positieve reacties alsmede verbeterpunten zijn gekomen.³ Sindsdien is het stil geworden. De Raad van State heeft over het concept-wetsvoorstel nog steeds niet geadviseerd. Dat is opmerkelijk, omdat

³ Waaronder een advies van de Adviescommissie Strafrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten, te raadplegen op <http://advocaten.advocatenorde.nl/wetenregelgeving/adviezen.asp> (zoek op *schadecompensatie*).

de motie-Weekers c.s.⁴ Kamerbreed gesteund werd.

Wanneer het voorstel wet wordt, kan de interpretatie van de Hoge Raad dat 'het verband tussen de feiten niet relevant is' niet langer voortbestaan, waardoor er meer recht wordt gedaan aan de omstandigheden van het geval. Door de huidige interpretatie van het zaaksbegrip lijkt het verzoeken van schadecompensatie na gedeeltelijke vrijspraak op het 'vechten tegen de bierkaai'. Zoals hiervoor getoond, zijn er niettemin diverse positieve lagere rechterlijke uitspraken.

Splitsing van 'de zaak'

Een andere mogelijkheid om ontvankelijk te worden verklaard in een verzoek om schadecompensatie bestaat in het tijdens de behandeling ter terechtzitting verzoeken om een splitsing in de situatie dat er meerdere feiten cumulatief ten laste zijn gelegd als gevolg van een voeging van zaken. In de situatie waarin een vrijspraak voor het ene feit verwacht wordt en een veroordeling voor het andere feit, kan een voeging van beide feiten tot één zaak aan de ontvankelijkheid van een schadecompensatieverzoek ex art. 89 en/of art. 591a Sv in de weg staan. Door

⁴ Zie TK 2005-2006, 30 164, nr. 19.

de feiten gesplitst te houden dan wel 'de zaak' te splitsen, zal bij een daadwerkelijke gedeeltelijke vrijspraak het schadeverzoeken niet stranden op het zaaksbegrip.

Krachtens art. 285 Sv kan splitsing echter alleen verzocht worden indien geen verband bestaat tussen de gevoegde feiten c.q. zaken, of indien de voeging niet in het belang van het onderzoek is. In de praktijk blijkt dat een verzoek om splitsing ook gemotiveerd wordt door te stellen dat men een gedeeltelijke vrijspraak verwacht en een eventuele schadecompen- satie onmogelijk wordt indien de feiten c.q. de zaken gevoegd behandeld zouden worden. De Rechtbank Amsterdam wees op 10 september 2009 een dergelijk verzoek tot splitsing op onder andere laatstgenoemde grond ook toe en splitste 'de zaak'.⁵

Rechterlijk pardon (art. 9a Sr)

Indien er een vrijspraak verwacht wordt voor het leeuwendeel van het ten laste gelegde en een veroordeling voor een restfeit – dat ook onderdeel uitmaakt van 'de zaak' – dan is het verstandig om ter terechtzitting toepassing van art. 9a Sr te vragen voor het restfeit. De aard en de ernst van het restfeit in het licht van het overige ten laste gelegde zouden dit kunnen rechtvaardigen. Indien het zogenoemde 'rechterlijk pardon' van art. 9a Sr door de rechter wordt toegepast en de verwachte vrijspraak voor het leeuwendeel werkelijkheid wordt, is er nog steeds sprake van een gedeeltelijke vrijspraak. De ontvankelijkheid in een verzoek om schadecompen- satie ex art. 591a Sv is dan nog steeds niet zeker,⁶ maar de weg naar een schadecompen- satie op grond van art. 89 Sv staat dan in elk geval wel open.

Splitsing door cassatie

In geval van het aanwenden van het rechtsmiddel cassatie tegen een gedeeltelijke veroordeling komt het andere feit – of: komen de andere feiten – te verval-

Lagere rechters zijn verdeeld over het zaaksbegrip en wegen soms de billijkheid mee bij de ontvankelijkheid

len waarvoor (gedeeltelijk) is vrijgesproken. Een bijkomend voordeel van het aanwenden van het rechtsmiddel cassatie is dat het onderliggende feit dan wel de onderliggende feiten waarop de veroordeling ziet, als een zelfstandige 'zaak' beschouwd zou(den) kunnen worden. Deze zelfstandige zaak krijgt in cassatie immers een eigen zaaknummer en tevens wordt de gedeeltelijke vrijspraak onherroepelijk. De oorspronkelijke 'zaak' dient dan te worden beschouwd als te zijn gesplitst.⁷ Het is daarmee te bepleiten dat de gedeeltelijke vrijspraak gezien moet worden als een '(onherroepelijk) einde van de zaak' in de zin van artt. 89 en 591a Sv. Het aanwenden van het rechtsmiddel cassatie kan in een dergelijke situatie een mogelijkheid zijn om aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden van een verzoek tot schadecompen- satie te voldoen. De billijkheidstoets zou vervolgens wat betreft de toekenning van schadecompen- satie nog roet in het eten kunnen gooien, ware het niet dat in geval van een vrijspraak voor het leeuwendeel en een veroordeling voor een 'restfeit' de kans op die toekenning beperkt is.

Cassatie in het belang der wet

De Hoge Raad heeft herhaaldelijk zijn interpretatie gegeven over het zaaksbegrip in art. 591a Sv.⁸ In de rechtspraak wordt deze interpretatie van het zaaksbegrip veelal analoog toegepast op art. 89 Sv, terwijl de Hoge Raad zich daarover – tot op dit moment – niet expliciet heeft uit-

gesproken. Het zaaksbegrip wordt immers bepaald door het doel en de strekking van de regeling⁹ en daarover is inzake art. 89 Sv verdeeldheid in de lagere rechtspraak.¹⁰ Cassatie in het belang der wet zou hier voor duidelijkheid kunnen zorgen.

Eveneens kan (tegelijktijd) aan de P-G verzocht worden om opnieuw cassatie in het belang der wet in te stellen over de uitleg van het zaaksbegrip in art. 591a Sv. Vanwege de blijvende verdeeldheid in de lagere jurisprudentie zijn immers de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid in het geding. Wellicht dat de Hoge Raad – eveneens in het licht van het conceptwetsvoorstel Schadecompensatie strafvorderlijk overheidsoptreden – reden ziet zijn interpretatie van het zaaksbegrip in art. 591a Sv te herzien. Het standpunt van de Hoge Raad lijkt immers ook niet te zijn ingegeven door een principiële rechtskeuze, gelet op de motivering bij het arrest van 8 mei 2001 (LJN: AB1502 en AB1509).

Of de politiek?

Wellicht kan ook de politiek worden benaderd, nu het conceptwetsvoorstel nog door de 'wetgevingsmachine' moet. Als het conceptwetsvoorstel in de ijskast blijft vanwege de omvang en daarmee de kosten van de nieuwe regeling, dan is het een optie om bepaalde onderdelen – waaronder de bepaling over het relevant verband tussen feiten – uit het voorstel te halen. Zo zou de (strafrecht)advocatuur het geheel kunnen laten ontdooien. De politiek heeft blijkbaar een duwtje in de rug nodig om de huidige, niet bepaald rechtvaardige situatie te veranderen.

Nog langer wachten op het conceptwetsvoorstel is geen optie, zeker niet voor de gewezen verdachte en ook niet nu in de lagere rechtspraak schadecompen- satie na gedeeltelijke vrijspraak al mogelijk is, en die rechtspraak kan worden bestendigd.

5 Ze deed dit in zaaknrs. 13/480164-07, 13/462522-08, 13/480318-08 (niet gepubliceerd).

6 Zie voor toekenning van een schadecompen- satie krachtens art. 89 en art. 591a Sv, na toepassing van art. 9a Sr: Rechtbank Amsterdam 16 mei 2007, *NbSr* 2007, 313.

7 Zie voor een soortgelijk geval Gerechtshof Amster- dam 3 juli 2007, *NbSr* 2007, 294.

8 Zie HR 14 november 1989, *NJ* 1990, 274; HR 8 mei 2001, LJN: AB1502 alsmede een bevestiging van het standpunt in het *Jaarverslag* 2005/2006, Hoge Raad, pp. 157-158.

9 HR 27 mei 1999, *NJ* 1999, 635 m.nt. JdH.

10 Zie voor een inzicht in die verdeeldheid de aan- gehaalde rechtspraak hiervoor, onder het kopje 'Blijven verzoeken'. Voor meer (gedateerde) ver- deelde rechtspraak, zie de afstudeerscriptie *Scha- decompensatie bij gedeeltelijke vrijspraak* van de auteur.

Grensoverschrijdend werken

Wij zoeken een

Advocaat-stagiair German Desk

De **German Desk** is een zeer afwisselende en fascinerende praktijk. Ondernemers in Zuid-Oost Nederland doen regelmatig zaken met onze Duitse burens. Voorzichtigheid is echter geboden. Niet alleen daar waar het gaat om mogelijke misverstanden in de taal. Ook juridisch zijn er de nodige valkuilen. Reden voor Boels Zanders Advocaten om 5 jaar geleden een gespecialiseerde **German Desk** op te zetten.

Gezien de gestage groei van onze **German Desk** hebben we nu een vacature voor een advocaat-stagiair. Van jou verwachten we dat je betrokken bent bij ondersteuning in procedures en advisering van zowel Nederlandse als Duitse cliënten. Je bent ambitieus, je hebt een goed gevoel voor menselijke verhoudingen, bent dienstverlenend en sterk analytisch.

Kijk voor meer informatie op boelszanders.nl of neem contact op met Mr. Esther Tromp via T +31 (0)77 323 32 31 of tromp@boelszanders.nl

Kroniek Burgerlijk procesrecht

kroniek
2010
deel II

INHOUD

deel I

(Advocatenblad 2011-12, 2 september 2011)

Algemene beginselen: Hoor en wederhoor » Varia » **Arbitrage:** Vernietiging » **Erkenning en tenuitvoerlegging** » **Beslag: Bevoegdheid** » Arbitrage » **Rechtsmacht** » **Bewijs:** Stelplicht en bewijsaanbod » Bewijslast(verdeling) » **Bewijsmiddelen** » **Getuigenverhoor** » Voorlopig getuigenverhoor » **Deskundigenbericht** » Voorlopig deskundigenbericht » **Dagvaarding:** Herstelexploten » **Geheim adres** » **Executie:** » Executiegeschil/Misbruik van (proces)recht » Executiegeschil en incidenteel verzoek tot schorsing » Dwangsom » Exequatur » Varia

deel II

Exhibitieplicht » **Hoger beroep** » **Appellabiliteit** » **Incidenteel appel** » **Tussentijds appel** » **Grievensstelsel** » Eiswijziging in appel » **Integrale herkansing** » **Vordering tot ongedaanmaking** » **Varia** » **Incidenten:** Algemeen » **Ontslag en verval van instantie** » **Schorsing en hervatting** » **Voeging en tussenkomst** » **Vrijwaring** » **Kort geding:** » **Kosten** » **Proceskosten** » **Nakosten** » **Partijperikelen** » **Pleidooi** » **Schadestaatprocedure** » **Uitspraak** » **Niet-ontvankelijkverklaring** » **Bindende eindbeslissing** » **Verstek/Verzet** » **Verzoekschriftprocedure** » **Wraking** » **Wet- en andere regelgeving:** **Onderhandse aktes ook in digitale vorm** » **Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade** » **Nieuw stelsel griffierechten** » **Rechtsmiddel tegen exequatur**

Deze kroniek bevat een selectie van uitspraken die in 2010 zijn geweest en van oudere uitspraken die niet in vorige kronieken zijn vermeld. In dit tweede deel van de kroniek is een overzicht opgenomen van relevante in 2010 in werking getreden wet- en andere regelgeving op BPR-gebied. In deze kroniek worden specifieke ontwikkelingen in de wijze van procederen in cassatie buiten beschouwing gelaten.¹

Robert Hendrikse, Leonie Rammeloo,
Henriëtte Bast en Hans Vestjens
advocaten te Amsterdam²

Op dit punt zou ik graag
de wetgever een integrale
herkansing geven...

Exhibitieplicht

In de kroniek van 2009 merkten wij naar aanleiding van een arrest van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch 21 juli 2009 (*JBPr* 2010, 12 m.nt. P.M. Vos, LJN: BK3127) op dat het – in verband met de mogelijkheid van (direct) appel – verstandig kan zijn om een exhibitievordering in te stellen bij separate dagvaarding of op de voet van art. 223 Rv. Die laatste manier zal met het – hierna onder het kopje ‘Hoger Beroep’ (subkopje ‘Tussentijds appel’) genoemde – arrest van de Hoge Raad van 22 januari 2010 in veel gevallen niet meer tot de mogelijkheid van tussentijds appel leiden. Naar deze uitspraak verwijst in ieder geval het Gerechtshof 's-Gravenhage in zijn arrest van 21 december 2010 (*NJF* 2011, 94, LJN: BP1556). Het hof komt tot een niet-ontvankelijkheidsoordeel met betrekking tot een – bij wijze van voorlopige voorziening ex art. 223 Rv – ingestelde exhibitievordering waaraan ten grondslag was gelegd dat de betreffende stukken nodig waren om te komen tot een onderbouwing van het in de hoofdzaak (in eerste aanleg) te voeren verweer.

Het Gerechtshof Amsterdam gaat er in zijn beslissing van 14 september 2010 (*JBPr* 2011, 21 m.nt. J.R. Sijmonsma) sowieso van uit dat een exhibitievordering

tot het in het geding brengen van bewijsstukken niet als een voorlopige voorziening in de zin van art. 223 Rv is aan te merken.

De Hoge Raad heeft op 29 januari 2010 (*RvdW* 2010, 214, *JBPr* 2011, 15 m.nt. I.P.M. van Nieuwendijk, LJN: BK2007) arrest gewezen in een zaak, die in de kroniek van 2008 in tweede aanleg als *NJF* 2009, 39 is besproken. Het Amsterdamse hof ging ervan uit dat een procespartij – gelet op de artt. 7:403 BW en 843a Rv – in een arbitrale procedure (gedeelte)lijk inzage kan krijgen in de aantekeningen van de secretaris van het scheidsgerecht. De Hoge Raad ziet dat anders. Hij overweegt dat de wet noch het in deze zaak toepas-

selijke NAI-reglement voorzien in een verplichting van arbiters een schriftelijk verslag aan partijen ter beschikking te stellen van hetgeen tijdens de mondelinge behandeling is voorgevallen, zodat dit ook geldt voor de aantekeningen die de secretaris tijdens de mondelinge behandeling heeft gemaakt. De arbiters hebben op dit punt dus beleidsvrijheid, die niet kan worden doorkruist met een beroep op art. 843a Rv.

Let wel: voor zover de arbiters ter zitting beslissingen hebben genomen, of partijen afspraken hebben gemaakt dan wel stellingen van de wederpartij als juist hebben erkend, volgt volgens de Hoge Raad uit de aard van de door de arbiters aanvaarde opdracht dat zij ge-

¹ Verwijzing naar de *RvdW* is achterwege gebleven indien de betreffende uitspraak tevens in de *NJ* is gepubliceerd.

² Allen werkzaam bij Van Doorne NV. Leonie Rammeloo is tevens redactielid van dit blad.

houden zijn op verzoek van partijen of van een van hen die beslissingen, afspraken of erkenningen alsnog vast te leggen in een schriftelijk verslag. Dit geldt ook indien dit niet uitdrukkelijk tussen de procespartijen en de arbiters is overeengekomen.

Een op art. 843a Rv gegrond conservatoir beslag wordt veelal geclausuleerd verleend (zie ook de *Beslagsyllabus*, p. 30). In de zaak die leidde tot voorzieningenrechter Rechtbank Breda 11 mei 2010 (NJF 2010, 478, LJN: BM4382) had de verzoekende partij in dat kader in haar verzoekschrift een aantal toezeggingen gedaan. Toezeggingen moeten natuurlijk worden nagekomen. Hier was dat niet gebeurd. Dat maakt de beslaglegging volgens de voorzieningenrechter tot een ontoelaatbare 'fishing expedition'. De eisende partij ziet haar in kort geding ingestelde vordering tot afgifte/inzage van de beslagen bescheiden dan ook stranden en in reconventie krijgt zij ook nog eens een veroordeling tot opheffing van het gelegde conservatoire beslag voor haar kiezen.

In Rechtbank Rotterdam 24 november 2010 (NJF 2011, 103, LJN: BO7279) wordt geoordeeld dat gewichtige redenen, zoals bedoeld in art. 843a lid 4 Rv, zich er tegen verzetten dat een partij wordt veroordeeld om een door haar advocaat (tevens belastingadviseur) opgesteld advies af te geven. Zo ook de Haagse rechtbank (28 april 2010, NJF 2010, 230) die er in een overweging ten overvloede van uitgaat dat gewichtige redenen in de weg staan aan de afgifte van een – zich bij een pensioenfonds bevindend – door advocaten opgesteld advies in het kader van mogelijke vastgoedfraude.

Hoger beroep

Appellabiliteit

Tegen een rechterlijke uitspraak kan slechts éénmaal hoger beroep worden ingesteld. Het Gerechtshof Arnhem verklaart in zijn arrest van 24 augustus 2010 (Prg 2010, 229, LJN: BN7188) de man in zijn tweede beroep tegen een echtscheidingsbeschikking dan ook niet-ontvankelijk. Wel ziet het hof in de omstandig-

heden van het geval aanleiding om het tweede beroepschrift op te vatten als een uitbreiding van het eerder ingediende verzoek met een nieuwe grief.

Art. 332 lid 1 Rv bepaalt onder meer dat partijen van een in eerste aanleg gewezen vonnis in hoger beroep kunnen komen, maar alleen als de vordering waarover de rechter in eerste aanleg had te beslissen meer dan 1.750 euro bedraagt. In de zaak die leidde tot Gerechtshof Leeuwarden 8 juni 2010 (NJF 2010, 332, LJN: BM8243) had de kantonrechter in eerste aanleg te oordelen over een vordering van 1.379,94 euro. Op zich genomen te weinig voor appel dus. Appellant stelt dat hij toch ontvankelijk is in zijn hoger beroep omdat de rechtstitel waarop de vordering is gegrond het bedrag van 1.750 euro te boven gaat en die rechtstitel wordt betwist. Daar voelt het hof niets voor. Art. 332 lid 1 Rv kent – anders dan art. 93 sub a Rv dat de bevoegdheid van de sector kanton regelt – niet de toevoeging 'tenzij de rechtstitel dat bedrag te boven gaat en die rechtstitel wordt betwist'. Volgens het hof heeft de wetgever ten tijde van de herziening van het burgerlijk procesrecht kennelijk geen aanleiding gezien om de formulering van art. 332 Rv op dit punt te laten aansluiten bij die van art. 93 Rv. Een niet-ontvankelijkheidsoordeel volgt dus.

Incidenteel appel

Als door een partij hoger beroep is ingesteld dat is beperkt tot een gedeelte van een vonnis, kan de wederpartij van het niet in het hoger beroep betrokken gedeelte van dat vonnis op de voet van art. 339 Rv incidenteel beroep instellen. Uit het derde lid van deze bepaling volgt dat het incidenteel beroep ook kan worden ingesteld na afloop van de beroepstermijn. Daarbij maakt het geen verschil of het vonnis waartegen dat incidenteel beroep zich keert een tussenvonnis of een (deel)eindvonnis is (zie HR 23 april 2010, RvdW 2010, 574, LJN: BL6156).

Tussentijds appel

De Hoge Raad gaat 'om' in zijn arrest van 22 januari 2010 (RvdW 2010, 183, RFR 2010, 41, JBPr 2010, 26 m.nt. E.F. Groot, LJN: BK1639). Niet langer moet een tussensbeslissing met betrekking tot het de-

poneren van een voorschot in het kader van een deskundigenonderzoek als provisionele uitspraak beschouwd worden, zodat het verbod van tussentijds beroep op dergelijke beslissingen van toepassing is. De Hoge Raad overweegt dat de uitzondering die in artt. 337 lid 1 en 401a lid 1 Rv wordt gemaakt voor uitspraken waarbij een voorlopige voorziening wordt getroffen of geweigerd, aldus moet worden opgevat dat daaronder niet vallen beslissingen die de rechter geeft in het kader van de voortgang en instructie van de zaak. Zie ook hiervoor onder het kopje 'Exhibitieplicht' en hierna in het onderdeel 'Proceskosten' (onder het kopje 'Kosten') voor hofarresten waarin direct bij deze uitspraak van de Hoge Raad wordt aangeknoopt.

Volgens vaste rechtspraak kan, wanneer een vonnis in conventie uit een eindvonnis bestaat en in reconventie uit een tussenvonnis (of omgekeerd), terstond hoger beroep worden ingesteld van het gehele vonnis. In een zodanig geval is niet van belang of de rechter hoger beroep heeft opengesteld tegen het tussenvonnis (zie HR 25 juni 2010, NJ 2010, 372, LJN: BM3914).

Grievenselstel

Een verzuim om van grieven te dienen – waarvoor appellante partijrempitoir stond – wordt volgens de Hoge Raad in zijn arrest van 24 september 2010 (RvdW 2010, 1088, JBPr 2011, 4 m.nt. F.A.W. Bannier, LJN: BM7671) niet gerechtvaardigd door een alsnog ingediend wrakingsverzoek. Door dit verzoek werd wel de verdere behandeling van de hoofdzaak geschorst, maar verviel niet de verplichting van appellante om op de betreffende roldatum een memorie van grieven te nemen.

Eiswijziging in appel

Een eiswijziging in appel kan in beginsel niet later plaatsvinden dan bij memorie van grieven of memorie van antwoord (vgl. NJ 2009, 21, LJN: BC4959; zie voor uitzonderingen NJ 2010, 154, LJN: BI8771). In Gerechtshof Amsterdam 23 februari 2010 (JBPr 2010, 60 m.nt. A.M. van Aerde, LJN: BL9730) wijzigt appellante pas bij memorie van antwoord in incidenteel appel haar eis door alsnog

Thans bevinden wij ons hier
omwille van een door mijn cliënt genegeerd
bevellschrift tot betaling met betrekking
tot een advocatendeclaratie...

Het is dat de bijstand van
een advocaat vereist is...

aanspraak te maken op een veroordeling in haar integrale proceskosten in eerste aanleg, zulks op de voet van art. 1019h Rv. Het hof staat deze – strikt genomen te late – eisvermeerdering toch toe omdat de wederpartij met haar incidenteel appel de discussie over deze vergoeding had heropend en zij erop bedacht heeft moeten zijn dat appellante dit onderdeel van haar oorspronkelijke vordering alsnog in hoger beroep aan de orde zou willen stellen. Annotator Van Aerde plaatst de nodige vraagtekens bij deze beslissing.

Integrale herkansing

In HR 9 juli 2010 (NJ 2010, 418, JBPr 2010, 57 m.nt. F.J.H. Hovens, LJN: BM3912) wordt nog eens bevestigd dat het hoger beroep ertoe strekt de appellerende partij de gelegenheid te bieden tot het verbeteren en aanvullen van hetgeen deze bij de procesvoering in eerste aanleg heeft gedaan of nagelaten. Het staat appellant dan ook in beginsel vrij in hoger beroep een ander standpunt in te nemen dan in eerste aanleg. In haar conclusie voor dit

arrest merkt A-G Wesseling-van Gent op dat het appel in Nederland – nog steeds – de functie van een integrale herkansing heeft.

Vordering tot ongedaanmaking

De partij die geheel of gedeeltelijk heeft voldaan aan een vonnis waarvan hoger beroep is ingesteld, kan in appel aan de vordering tot vernietiging van dat vonnis meteen een vordering tot ongedaanmaking van de ingevolge dat vonnis verrichte prestatie verbinden (vgl. onder meer NJ 2005, 246, LJN: AN7327). Een praktische manier om direct een executoriale titel te verkrijgen voor hetgeen waar men op grond van de vernietiging recht op heeft. In de zaak die leidde tot voorzieningenrechter Rechtbank Utrecht 16 september 2010 (NJF 2010, 428, LJN: BN7289) was dit in – het kort daarvoor afgeronde – appel nagelaten. De voorzieningenrechter komt echter te hulp. Volgens hem kan een dergelijke vordering tot ongedaanmaking ook (nog) in kort geding worden ingesteld, terwijl het arrest waarin het bodemvonnis wordt vernietigd dus nog

niet in kracht van gewijsde is gegaan. Zie voor een vergelijkbare beslissing voorzieningenrechter Rechtbank Alkmaar 21 januari 2010, NJF 2010, 442, LJN: BL8971. Een dergelijke vordering tot ongedaanmaking kan (natuurlijk) slechts betrekking hebben op prestaties die zijn verricht ter uitvoering van het veroordelend vonnis en niet op eventueel andere prestaties die met het oog op het procesverloop tot de datum van dit vonnis zijn verricht (zie Gerechtshof Leeuwarden 26 januari 2010, JBPr 2010, 35 m.nt. P.M. Vos, LJN: BL0875).

Varia

Het verweer dat een appellerende partij geen belang heeft bij een door haar ingesteld hoger beroep wordt in HR 9 juli 2010 (NJ 2010, 403, LJN: BM3979) niet als een exceptief verweer maar als een verweer ten principale beschouwd. De in die zaak bepleite niet-ontvankelijkheid is namelijk niet een gevolg van toepassing van regels van zuiver processuele aard, maar het gevolg van een inhoudelijke beoordeling van het belang van de appellerende partij in het licht van de omstandigheden van het geval. Dit betekent dat hier geen sprake is van een exceptie als bedoeld in art. 128 lid 3 Rv en dat het hof dit verweer mocht beoordelen, ook al was dit verweer niet uiterlijk bij memorie van antwoord naar voren gebracht. Dit geldt volgens de Hoge Raad ook als het gaat om het verweer dat er sprake is van een zodanige rechtsverhouding dat nog een of meer anderen als procespartij in het geding hadden moeten worden betrokken, de zogenoemde *exceptio plurium litis consortium*.

In Gerechtshof Leeuwarden 9 februari 2010 (NJ 2010, 134, NJF 2010, 249, LJN: BL4424) wordt met beroep op een doorbrekingsgrond opgekomen tegen een niet-appellabele uitspraak na verzet tegen een bevellschrift tot betaling met betrekking tot een advocatendeclaratie. Het hof overweegt dat dergelijke verzetprocedures niet eenvoudig genoeg kunnen worden gehouden, zodat de regels van de verzoekschriftprocedure daarop niet van toepassing zijn. Verder overweegt het hof dat indien hoger beroep niet is toegelaten en beroep wordt ingesteld op grond van een beweerdelijk

aanwezige doorbrekingsgrond, sprake is van een zo eigensoortige procedure, dat niet langer de aard en strekking van de onderliggende regeling bepalend zijn voor het procesrechtelijk regime. Derhalve is in hoger beroep van een dergelijke (niet-appellabele) beslissing toch de bijstand van een advocaat vereist.

Incidenten

Algemeen

Uit art. 128 lid 3 Rv volgt dat een gedaagde zijn exceptieve verweren (in beginsel) niet later dan in de conclusie van antwoord mag opwerpen. Soms proberen eisers een nog later opgeworpen verweer als 'exceptief' te bestempelen, in de hoop dat dit verweer dan direct – als tardief – wordt verworpen. Zo gebeurde ook bij het *exceptio plurium litis consortium*-verweer, dat in appel werd opgeworpen door de geïntimeerde, een Amerikaanse moedervenootschap die als enige (want zonder haar Nederlandse dochter als oorspronkelijke medegedaagde) in appel was gedagvaard. De Hoge Raad (9 juli 2010, NJ 2010, 403, LJN: BM3979) kwalificeert dit als een verweer ten principale (en dus niet als exceptie ex art. 128 Rv), nu daarvoor een inhoudelijke beoordeling van de rechtsbetrekking tussen beide partijen in appel nodig is. Het hof had daarom terecht acht geslagen op dit verweer.

Ontslag en verval van instantie

Wanneer in cassatie een uitspraak wordt vernietigd en verwezen naar het hof, is het belangrijk om de verwijzingszaak tijdig aanhangig te maken bij het hof. Wanneer de daartoe aangewezen partij te lang wacht, dan kan de andere partij verval van instantie vragen (na 'twaalf maanden', op grond van art. 251 Rv en onder oud recht artt. 279-284 oud Rv na drie jaar). Op 17 december 2010 deed de Hoge Raad in twee zaken uitspraak over deze situatie. In *RvdW* 2011, 4 (*JBPr* 2011, 18 m.nt. P.M. Vos, LJN: BO1818) oordeelt hij dat verval van instantie ook kan worden verzocht en uitgesproken ten aanzien van de partij die verstek heeft laten gaan in cassatie, wanneer het aan deze partij is om de verwijzingszaak aanhangig te ma-

Ik moet u waarschuwen: naast genoemd vermogen en schulden waarover ik u later zal vertellen, heeft u een niet onaanzienlijke hoeveelheid lopende procedures...

ken. 'De klok gaat dus tikken' op het moment dat de Hoge Raad het verwijzingsarrest wijst, ongeacht of dit is gewezen op tegenspraak of bij verstek. Over het gevolg van verval van instantie in de verwijzingszaak gaat *RvdW* 2011, 5 (*JBPr* 2011, 19 m.nt. F.J.H. Hovens, LJN: BO1806): alle uitspraken uit de oorspronkelijke appellinstantie, in cassatie en (eventueel) in de verwijzingszaak vervallen, ook wanneer deze uitspraken bindende einds beslissingen bevatten. Men keert daardoor terug naar de uitspraak in eerste instantie, die daarmee gezag van gewijsde krijgt en dus een nieuwe procedure belet. Kortom: wacht niet te lang met het aanhangig maken van een verwijzingszaak!

Schorsing en hervatting

Hydra kocht op een executieveiling een aantal vorderingen op Forward en Chipshol. Op dat moment liep al een aantal procedures, ingesteld door Huber (de oorspronkelijke rechthebbende op die vorderingen) ter incasso van die vorderingen. Als nieuwe rechthebbende op de vorderingen liet Hydra aan Huber

een schorsingsexploot (art. 225 lid 1 sub c Rv) uitbrengen, opdat deze procedures geschorst zouden worden. Huber verweert zich tegen de aangezegde schorsing, maar tevergeefs. De Hoge Raad oordeelt op 10 december 2010 (NJ 2010, 668, *JBPr* 2011, 17 m.nt. L.P. Broekveldt, LJN: BO6789) dat Hubers formele bezwaren (het schorsingsexploot zou niet op de juiste manier zijn uitgebracht en in verband daarmee nietig zijn) tegen het schorsingsexploot zijn gerepareerd door Hubers verschijning in het schorsingsincident. Zijn materiële bezwaren over de wijze waarop de vorderingen aan Hydra zijn geleverd horen niet in het schorsingsincident thuis, maar hadden in een executiegeschil aangevoerd moeten worden.

De overdracht van percelen, die onderwerp vormden van een lopende onteigeningsprocedure, vormt geen grond voor schorsing van die procedure op grond van art. 225 lid 1 sub c Rv, oordeelt de Hoge Raad op 12 februari 2010 (NJ 2010, 98, LJN: BL0006), onder verwijzing naar de conclusie van A-G Strikwerda. Hoewel

de Onteigeningswet geen afwijkende voorziening kent voor deze wettelijke schorsingsmogelijkheid, concludeerde Strikwerda dat deze schorsingsmogelijkheid zich niet verdraagt met de aard van het onteigeningsgeding. Anders gezegd: een lopende onteigening valt niet te trainen door overdracht aan een derde. Overigens wijst de Hoge Raad in dezelfde onteigeningszaak ook een later verzoek tot voeging af (25 juni 2010, *NJ* 2010, 375, LJN: BM5706), omdat ook voeging zich niet verdraagt met de aard van het onteigeningsgeding.

In een zaak over een gemetselde plantenbak op het dienende erf, waardoor het heersend erf geen gebruik kon maken van de erfdiensbaarheid van weg, frist de Hoge Raad ons op over de wijze waarop een procedure kan worden hervat na (een schorsing wegens) het overlijden van een procespartij (HR 17 december 2010, *NJ* 2011, 9, LJN: BO1815). De erven van de overleden procespartij mogen de procedure voortzetten, bijvoorbeeld door te verschijnen als ‘de gezamenlijke erfgenamen van de erflater’. Bekendmaking van de identiteit van alle erfgenamen is in dat geval niet nodig, oordeelt de Hoge Raad, met een schuine blik op art. 53 Rv (waarin staat omschreven hoe een wederpartij van de erflater de erven gezamenlijk kan dagvaarden).

Voeging en tussenkomst

Na voeging of tussenkomst van een derde in een eerdere instantie heeft die derde de bevoegdheid om een rechtsmiddel in te stellen tegen de uitspraak in die instantie. Vanwege het onderscheid tussen voeging (het zich scharen aan de zijde van een partij) en tussenkomst (het instellen van een eigen vordering) lijkt het op het eerste gezicht logisch wanneer de (slechts) gevoegde partij in de volgende instantie wederom gebonden is aan de rechtsstrijd in de hoofdzaak en deze niet zelf mag uitbreiden (lees: geen eigen grieven of cassatiemiddelen naar voren mag brengen die afwijken van het standpunt van de partij aan wiens zijde men zich gevoegd heeft). Toch blijkt de Hoge Raad op dit punt coulant voor de partij die zich in een eerdere instantie al gevoegd heeft, zelf een rechtsmiddel instelt en daarin geheel eigen argumenten

aanvoert tegen de bestreden uitspraak. Dit blijkt uit de SGP-zaak (HR 9 april 2010, *NJ* 2010, 388 m.nt. E.A. Alkema, *JBPr* 2010, 32 m.nt. M.O.J. de Folter, *AB* 2010, 190 m.nt. F.J. van Ommeren, *JB* 2010, 115 m.nt. R.J.B. Schutgens en J.J.J. Sillen, LJN: BK4549), bekend omdat daarin belangenorganisaties poogden de subsidie van de Staat aan de SGP te laten stoppen, vanwege de afwijzing door de SGP van het passieve vrouwenkiesrecht. Daartoe hadden de belangenorganisaties alleen de Staat gedagvaard. In appel had het hof de SGP als gevoegde partij toegelaten. Tegen het arrest in de hoofdzaak stelde zowel de Staat als de SGP cassatie in; de SGP met volstrekt andere cassatiemiddelen dan de Staat. Dit stond de SGP vrij, oordeelt de Hoge Raad, omdat zij zich al in de appelfase gevoegd had en daarom zelfstandig cassatie kon instellen van het – ook voor haar – onwelgevallige arrest. Annotator De Folter betwijfelt of de Hoge Raad altijd zo coulant zal blijken. Misschien heeft de Hoge Raad een uitzondering gemaakt voor de SGP, die hier de ‘werkelijke wederpartij’ van de belangenorganisaties was en, anders dan de Staat, groot belang had bij de uitkomst van de procedure.

Tussenkomst kan alleen door middel van een incidentele conclusie in een bepaalde en reeds aanhangige hoofdzaak worden verzocht, zo legt de Rechtbank Alkmaar uit (19 augustus 2010, *NJF* 2010, 477, LJN: BN4872). Het verzoekschrift, met daarin de vraag van de koper van de aandelen in een dochtervennootschap van het in Rusland failliet verklaarde Yukos-concern om te mogen tussenkomen in elke huidige én toekomstige in Nederland aanhangige procedure waarbij deze dochtervennootschap op enige wijze betrokken is, strookt niet met art. 217 Rv. Verder acht de rechtbank het in strijd met de lijdelijkheid die de civiele rechter moet betrachten, dat de verzoeker de rechtbank vraagt alert te zijn op eventuele toekomstige procedures tegen die bepaalde partij.

Vrijwaring

Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch oordeelt in zijn arrest van 6 juli 2010 (*NJF* 2011, 47, *JBPr* 2011, 10 m.nt. G. van Rijssen, LJN: BNO740) dat het in strijd met goede

procesorde is om in een vrijwaringsgeding kosten en renten te vorderen die niet de strekking hebben de nadelige gevolgen van verlies van de hoofdzaak af te wentelen op gedaagde in vrijwaring. Annotator Van Rijssen gaat in dit kader nog in op de (beperkte, maar op grond van art. 130 Rv wel bestaande) mogelijkheid tot eiswijziging in vrijwaring.

In navolging van de Hoge Raad in *NJ* 2008, 9 (LJN: BB7189) oordeelt het Gerechtshof Amsterdam dat men in appel niet voor het eerst een verzoek tot oproeping in vrijwaring mag doen (22 maart 2010, *NJF* 2011, 167, LJN: BP8917). Het hof maakt daartoe nog een belangenafweging en gaat na op welke manieren de belangen van de gedaagde in vrijwaring geschaad zouden worden, wanneer het een vordering tot vrijwaring in appel zou toestaan. Ten slotte: een vordering tot vrijwaring van een failliete derde is niet mogelijk, zo legt de Rechtbank Arnhem uit (3 maart 2010, *NJF* 2010, 166, LJN: BL6930), onder verwijzing naar art. 26 Fw als exclusieve incassomethode.

In HR 26 februari 2010 (*RvdW* 2010, 361, *JBPr* 2010, 41 m.nt. A.S. Rueb, LJN: BK4995) maakt de Hoge Raad een uitzondering op de hoofdregel dat de eiser in een vrijwaringsprocedure in dezelfde hoedanigheid moet optreden als in de hoofdzaak (waarin hij dus gedaagde is), waardoor deze niet in de vrijwaringsprocedure een vordering namens of ten behoeve van een derde kan instellen indien hij in de hoofdzaak voor zichzelf optreedt. Deze uitzondering geldt voor de situatie dat de gedaagde (in de hoofdzaak) in de vrijwaringszaak zijn verzekeraar aanspreekt tot het doen van een uitkering op grond van zijn verzekering. In de praktijk komt het namelijk geregeld voor dat – conform afspraken binnen het Verbond van Verzekeraars, bij ‘na u’-clausules in alle polisvoorwaarden – een andere verzekeraar alvast uitkeert aan deze verzekerde. Als de ‘uitkerende’ verzekeraar vervolgens in de rechten wil treden van de verzekerde, mag deze, als eiser in de vrijwaringszaak, voortaan als lasthebber van die ‘uitkerende’ verzekeraar procederen, ter incasso van – nog steeds – dezelfde vordering op de in vrijwaring gedaagde verzekeraar. Mits het in

de vrijwaringzaak blijft gaan om dezelfde (dekkings)vraag, keurt de Hoge Raad deze ‘pettenwisseling’ van de eiser in de vrijwaringzaak goed.

Kort geding

Een op staande voet ontslagen bedrijfsleider bij een uitzendbureau vorderde in kort geding bij de kantonrechter onder meer wedertewerkstelling. Het uitzendbureau stelde daar een voorwaardelijke eis in reconventie tot de afgifte van een aantal aan haar toebehorende zaken en een concurrentieverbod tegenover. De kantonrechter wees een tussenvonniss, zodat het eindvonnis in dat kantonale kort geding nog even op zich liet wachten. Tussentijds startte de bedrijfsleider ook nog een bodemprocedure en legde hij conservatoir beslag. Daarvan vorderde het uitzendbureau vervolgens de opheffing in voorzieningenrechter Rechtbank Rotterdam 23 maart 2010 (*NJF* 2010, 200, LJN: BM0317) en formuleerde tevens een – aan de eerdere tegenvordering in het kantonale kort geding gelijklopende – vordering tot afgifte en verbod tot concurrerende activiteiten. Voor toewijzing van dat laatste voelt de voorzieningenrechter niets. Hij is van oordeel dat zolang de betreffende vordering nog bij de kantonrechter in kort geding in behandeling is, deze niet (ook) aan de voorzieningenrechter van de sector civiel ter beoordeling kan worden voorgelegd. Hij overweegt dat dit anders zou kunnen zijn als verwacht wordt dat de eindbeslissing in het kantonale kort geding lang op zich zou laten wachten.

Ook in hoger beroep van een kortgedingvonnis zal (veelal) nog een spoedeisend belang bij de gevraagde voorlopige voorziening moeten bestaan (*NJ* 2001, 389, LJN: AA6341 en *NJ* 2003, 343, LJN: AE3437). Het Leeuwardense hof is in zijn arrest van 2 november 2010 (*PrG* 2011, 7, LJN: BO3744) duidelijk *not amused* dat appellants – zonder enige uitleg – pas anderhalf jaar na het vonnis in eerste aanleg zijn memorie van grieven heeft ingediend. Dit leidt tot het oordeel dat een spoedeisend belang bij de onderhavige geldvordering ontbreekt. Daarbij hecht het hof er ook belang aan dat appellant

in die anderhalf jaar ook een bodemprocedure had kunnen hebben gestart, waarin normaliter inmiddels ook al een (eerste) vonnis zou zijn geweest.

Een derde kan zich voor het eerst in appel voegen of tussenkomen (vgl. *NJ* 2001, 55, LJN: AA8898). In ‘spoedappel’ van een kortgedingvonnis mag dat dus ook, tenzij de tussenkoms of voeging tot onnodige vertraging zou leiden. Dat was niet het geval in Gerechtshof ’s-Gravenhage 24 augustus 2010 (*NJF* 2010, 400, LJN: BN6017). Van een door de tussenkommende derde eventueel te beginnen afzonderlijke procedure is volgens het hof eerder vertraging te verwachten, terwijl dat ook nog een risico van tegenstrijdige beslissingen in zich draagt.

Kosten

Proceskosten

Het Gerechtshof Arnhem wijkt in zijn arrest van 7 september 2010 (*NJF* 2010, 452, LJN: BO2118) af van de gebruikelijke compensatie van proceskosten in familielozaken, omdat het hier – in de woorden van het hof – een zuiver juridische kwestie betrof. Dit arrest zal waarschijnlijk op instemming kunnen rekenen van F. Fernhout, die er in aflevering 4 van het *NJB* van dit kroniekjaar van uitgaat dat art. 6 EVRM de rechter voorschrijft slechts in uitzonderingsgevallen en dan nog met de uiterste behoedzaamheid de proceskosten bij een familierelatie te compenseren.

Een buitenlandse eisende partij kan onder omstandigheden in een incident ex art. 224 Rv veroordeeld worden om zekerheid te stellen voor het geval deze partij in de proceskosten zou worden veroordeeld. De rechter is niet gehouden ambtshalve te onderzoeken of aan een dergelijke veroordeling ook daadwerkelijk is voldaan (zie Gerechtshof Amsterdam 16 november 2010, *NJF* 2011, 14, LJN: BO5017). De betrokken wederpartij zal dat bij conclusie van antwoord (in de hoofdzaak) naar voren moeten brengen, waarna over de juistheid van die stelling (in de hoofdzaak) kan worden gedebatteerd. Het Gerechtshof Amsterdam gaat er in zijn beslissing van 6 juli 2010 (*NJF*

2010, 297, LJN: BNO799) van uit dat van een beslissing in een dergelijk cautieincident geen tussentijds appel mogelijk is en verwijst daarbij naar het hiervoor onder ‘Hoger Beroep’ onder ‘Tussentijds appel’ genoemde arrest van de Hoge Raad van 22 januari 2010.

Art. 245 Rv voorziet onder meer in de mogelijkheid proceskosten ten laste van een advocaat te brengen, indien de partij voor wie de advocaat optreedt niet blijkt te bestaan. Onttrekking door een advocaat laat zijn verantwoordelijkheid op grond van dit artikel onverlet, zodat het Gerechtshof Leeuwarden in zijn arrest van 26 oktober 2010 (*NJF* 2010, 502, LJN: BO2026) in zoverre aan die onttrekking voorbij gaat.

Als in een IE-zaak op de voet van art. 1019h Rv gevorderde en gespecificeerde kosten niet worden betwist, staat het de rechter niet vrij de gevorderde integrale proceskostenveroordeling niet toewijsbaar te achten op de grond dat de gevorderde kosten niet inzichtelijk zijn of niet duidelijk is dat de kosten overeenkomstig het bepaalde in dat artikel redelijk en evenredig zijn (zie HR 26 februari 2010, *RvdW* 2010, 360, *JBPr* 2010, 30 m.nt. W.P. Wijers, LJN: BK5756).

Nakosten

Sinds Gerechtshof ’s-Hertogenbosch 4 oktober 2005 (*JBPr* 2006, 48 m.nt. A.W. Jongbloed, LJN: AU5140) werd er in de praktijk van uitgegaan dat een vonnis waarin het bedrag van de nakosten dat de executerende partij vordert niet is bepaald, geen titel oplevert voor de executie van nakosten. Met Hoge Raad 19 maart 2010 (*NJ* 2011, 237 m.nt. A.I.M. van Mierlo, *JIN* 2010, 339 m.nt. F.M. Ruitenbeek-Bart, LJN: BL1116) ligt dat weer anders. Daarin beslist hij dat de kostenveroordeling als bedoeld in art. 237 lid 1 Rv betrekking heeft op zowel de voor als na de uitspraak gemaakte kosten en dus voor alle kosten een executoriale titel oplevert. Verder overweegt hij dat het de rechter vrijstaat de nakosten vooraf (voorwaardelijk) te begroten, maar of hij daartoe over voldoende gegevens beschikt, is een oordeel dat moet worden overgelaten aan de rechter die over de kosten beslist. Met name de overweging van de Hoge Raad

dat als over de hoogte van de nakosten bij de executie een geschil rijst, alsnog de bevelschriftprocedure van art. 237 lid 4 Rv zou moeten worden gevolgd, vormde voor de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) aanleiding voor een proefprocedure in de vorm van een deurwaarderskortgeding (zie J. Wisseborn in *de Gerechtsdeurwaarder* 2011, nr. 1, p. 15). Moet de deurwaarder altijd op de mogelijkheid van betwisting wijzen? Wat is redelijk voor vonnissen waarbij geen forfaitair tarief bestaat voor nakosten? De voorzieningenrechter van de Rechtbank Amsterdam (23 december 2010, LJN: BO8910) overweegt in dat kort geding ex art. 438 lid 4 Rv dat een deurwaarder niet iedere opdracht met betrekking tot de nakosten zal hebben uit te voeren. Deurwaarders zullen in de onafhankelijke uitoefening van hun ambt ervoor hebben te waken dat geëxecuteerd wordt voor nakosten die niet in redelijkheid zijn gemaakt of hoger zijn dan gebruikelijk, zonder dat de executant aannemelijk maakt dat bijzondere omstandigheden deze hogere kosten noodzakelijk hebben gemaakt. Voor hetgeen gebruikelijk is, verwijst de voorzieningenrechter naar het Liquidatietarief rechtbanken en gerechtshoven. Voor kantonzaken zoekt hij aansluiting bij hetgeen het Gerechtshof Amsterdam in zijn arrest van 17 juli 2007 (*NJF* 2007, 388, LJN: BB2816) heeft beslist, kort ge-

zegt erop neerkomend dat ook in kantonzaken een vergoeding voor nakosten verschuldigd kan zijn, wanneer deze in redelijkheid zijn gemaakt en waarbij, wanneer het gaat om de incassopraktijk met geautomatiseerde of gestandaardiseerde werkzaamheden, 50% van genoemd liquidatietarief redelijk wordt geoordeeld.

Partijperikelen

In de zaak die leidde tot HR 15 januari 2010 (*RvdW* 2010, 158, LJN: BK0874) had een eisende partij in een voorgaande verklaring voor recht-procedure niet kenbaar gemaakt – en het verweer had daar ook geen aanleiding toe gegeven – dat hij procedeerde als lasthebber van een derde. Tot zover in lijn met een Hoge Raad arrest uit 2004 (*NJ* 2005, 41, LJN: AP9665). Pas in de schadestaatprocedure voerde gedaagde voor het eerst het verweer dat de eisende partij zelf geen schade had geleden. Het hof had geoordeeld dat, ook als de eisende partij als lasthebber van een ander zou kunnen worden aangemerkt, zulks eiser niet zou kunnen baten omdat hij in deze procedure slechts zijn eigen schade zou hebben gevorderd. De Hoge Raad verwijst terug omdat hij er juist van uitgaat dat in deze schadestaatprocedure nog alle ruimte is om als lasthebber schade van een derde te

vorderen en dat het oordeel van het hof dat slechts de schade van de eiser werd gevorderd, onbegrijpelijk is.

Ook in lijn met voornoemde HR-uitspraak uit 2004 acht de Hoge Raad dat een aanvankelijk *pro se* procederende eiser een ingestelde vordering, na daartoe aanleiding gevende betalingen door haar verzekeraar, als lasthebber van haar (regresnemende) verzekeraar voortzet (*HR* 26 februari 2010, *RvdW* 2010, 361, *JBPr* 2010, 41 m.nt. A.S. Rueb, LJN: BK4995).

In haar uitspraak van 8 december 2010 (*NJF* 2011, 140, LJN: BP2476) oordeelt de Rechtbank Rotterdam over een zaak waarin een vordering is ingesteld in naam van een ten tijde van dagvaarding reeds overleden eiser. De dagvaarding wordt niet nietig verklaard (in verband met art. 122 Rv), maar eiser wordt niet-ontvankelijk verklaard (op grond van art. 21 Rv en de behoorlijke procesorde). Deze gang van zaken komt de gevolmachtigde, die ‘namens eiser’ optrad, wel op een veroordeling in de kosten te staan (art. 254 Rv).

Pleidooi

Ingevolge art. 133 lid 4 Rv zijn de regels omtrent termijnen en uitstel voor proceshandelingen (in de verschillende procesreglementen) gesteld op straffe van verval van het recht om de betreffende proceshandeling te verrichten. Via art. 353 Rv geldt dit ook in hoger beroep. In Gerechtshof 's-Hertogenbosch 23 november 2010 (*NJF* 2011, 95, LJN: BO5239) wordt een pleidooiverzoek afgewezen van een appellant die op de eerste roldatum voor partijberaad (art. 2.24 Landelijk procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven) akte had gevraagd en die vervolgens zes weken lang niet had genomen, omdat de zaak volgens appellant toch ingewikkelder lag dan hij in eerste instantie had overzien. Deze omstandigheden rechtvaardigden volgens het hof niet om een uitzondering te maken op het genoemde verval, omdat appellant zich, kort gezegd, vóór zijn keuze voor het vragen van akte in volle omvang had moeten vergewissen van de noodzaak tot het ge-

ven van een nadere toelichting. Hierbij kan worden opgemerkt dat appelland volgens art. 2.24 van genoemd reglement ook uitstel voor partijberaad had kunnen krijgen. In zijn motivering van de afwijzing betreft het hof art. 20 Rv (onredelijke vertraging) en het feit dat appelland bijna twee jaar heeft gedaan over het nemen van zijn memorie van grieven. Het hof stelt de mogelijkheid van tussentijds cassatieberoep open. Wordt mogelijk vervolgd dus.

Schadestaat-procedure

Een rechter dient zo veel mogelijk zelf de schade te begroten; uitsluitend wanneer begroting niet (volledig) mogelijk blijkt – en dus ongeacht de inhoud van eisers petitum – spreekt hij een veroordeling tot schadevergoeding uit, op te maken bij staat (art. 612 Rv). In de zaak rond de mislukte abortus (HR 16 april 2010, NJ 2010, 229, JBP 2010, 45 m.nt. H.W. Wiersma, LJN: BL2229, tevens besproken in deel I van deze kroniek, bij 'Bewijslast(verdeling)') kwam dit ook aan de orde. De Hoge Raad bevestigt daarin niet alleen dat het volledig aan de rechter is om te bepalen of de deur naar de schadestaat opengaat, maar overweegt ook dat de rechter zelf mag bepalen welke onderwerpen hij in de hoofdzaak en welke in de schadestaatprocedure wil behandelen. Zo kunnen geschilpunten (bijvoorbeeld causaliteitsverweren) in de hoofdzaak worden beoordeeld, maar ook – nader – in de schadestaat aan de orde komen, mits over het betreffende geschilpunt 'hoor en wederhoor' steeds voldoende wordt toegepast. Voor een diepgaande beschouwing over de verhouding tussen de hoofd- en de schadestaatprocedure zie J. de Bie Leuveling Tjeenk in *MvV* 2010, pp. 121 e.v.

Als bekend, is voor verwijzing naar de schadestaat alleen de *mogelijkheid* van schade nodig. De rechtbank die de verwijzing naar de schadestaat motiveerde met een oordeel over de 'reële kans dat de schade meer bedraagt dan het reeds

toegewezen voorschot' legde daarmee een te zware maatstaf aan, waardoor deze verwijzing in appel werd vernietigd (Gerechtshof Leeuwarden 22 juni 2010, JBP 2011, 11 m.nt. Chr. H. van Dijk, LJN: BN0727). Of die 'reële kans' op een bepaalde schadeomvang daadwerkelijk bestaat, dient niet in de hoofd- maar in de schadestaatprocedure bekeken te worden.

Uitspraak

Niet-ontvankelijkverklaring

In zijn arrest van 9 juli 2010 (*RvdW* 2010, 835, LJN: BM2337) komt de Hoge Raad terug van zijn eerdere rechtspraak. Voor een niet-ontvankelijkverklaring is voortaan slechts nog plaats in gevallen waarin de rechter na aanwending van een rechtsmiddel niet aan de behandeling van de zaak ten principale toekomt, zoals de gevallen waarin het beroep niet, nog niet of niet meer openstaat. Volgens W.D.H. Asser in *TCR* 2010, 4 kiest de Hoge Raad hier (gewoon) voor een praktische oplossing: niet-ontvankelijkheid reserveren voor niet-toegelaten dan wel te laat of te vroeg (tussentijds) ingestelde rechtsmiddelen of vorderingen.

Bindende eindbeslissing

Met de in de kroniek van 2008 besproken arresten Hoge Raad 23 november 2007 (NJ 2008, 552, LJN: BB3733) en Hoge Raad 25 april 2008 (NJ 2008, 553, LJN: BC2800) heeft de rechter meer ruimte om terug te komen op een bindende eindbeslissing in zijn interlocutoir (zie ook HR 10 september 2010, *RvdW* 2010, 1025, JBP 2011, 3 m.nt. D. Roffel, LJN: BM8939). Aan het terugkomen op een bindende eindbeslissing heeft de Hoge Raad wel de voorwaarde verbonden dat partijen in de gelegenheid moeten worden gesteld zich daarover uit te laten. Blijkens HR 26 november 2010 (NJ 2010, 634, JBP 2011, 7, LJN: BN8521) behoeft de rechter die wil terugkomen op een bindende eindbeslissing niet in alle gevallen een tussenuitspraak te doen, waarin hij partijen van zijn voornemen op de hoogte stelt en hun gelegenheid geeft daarop te reageren. Als het gewijzigd inzicht van

de rechter is gestoeld op een reeds met het oog daarop gevoerd debat is dat niet nodig. Dat was in deze zaak het geval. De partij wiens verweer in een tussenarrest ondubbelzinnig was verworpen, had uit eigen beweging het debat over de juistheid daarvan heropend, terwijl de wederpartij zich bij pleidooi niet op de (gebondenheid van het hof aan de) bindende eindbeslissing had beroepen noch heeft verklaard niet in staat te zijn (onmiddellijk) adequaat daarop te reageren. In plaats daarvan was de wederpartij inhoudelijk daarop ingegaan. Oppassen dus. A-G Langemeijer trekt dan ook een parallel met de situatie dat een partij inhoudelijk ingaat op een voor het eerst bij pleidooi in hoger beroep aangevoerde grief zonder bezwaar te maken tegen het tijdstip waarop deze is opgeworpen. Dan wordt die partij immers geacht er ondubbelzinnig mee te hebben ingestemd dat de betreffende grief alsnog in de rechtsstrijd wordt betrokken (vgl. NJ 2000, 21, LJN: AD4660).

Verstek/Verzet

De Republiek Chili was in 1984 niet als gedaagde verschenen in een huurgeschil voor de Rechtbank Rotterdam. De rechtbank had – na controle van de juiste betekening – verstek verleend. Chili was pas in 1998 in verzet gekomen. De verzetrechter heeft Chili daarin niet-ontvankelijk verklaard na vast te stellen dat Chili met een briefwisseling in 1985 een daad van bekendheid als bedoeld in art. 81 oud Rv had gepleegd en Chili dus niet tijdig in verzet was gekomen. Het argument van Chili dat de verstekveroordeling in strijd met het volkenrechtelijke beginsel van Staatsimmunititeit van jurisdictie tot stand was gekomen, komt pas in hoger beroep inhoudelijk aan bod, en met succes. De Hoge Raad casseert deze uitspraak op 26 maart 2010 (NJ 2010, 526 m.nt. I.P.M. van den Nieuwendijk, JBP 2010, 43 m.nt. Th.M. de Boer, JOR 2010, 216 m.nt. C.G. van der Plas, LJN: BK9154) en oordeelt dat de verstekrechter niet ambtshalve gehouden (maar wel bevoegd) is te onderzoeken of Chili bescherming van het privilege van jurisdictionele immunititeit toekomt (vgl. NJ 1995, 650, LJN: ZC1554). In verband

met het gesloten stelsel van rechtsmiddelen diende Chili ter aantasting van het verstekvonnis daartegen verzet in te stellen, en wel binnen de daarvoor voor eenieder geldende termijn (waarbij in geval van zwaarwegende bezwaren een zekere verruiming op grond van art. 6 EVRM had kunnen gelden, vgl. NJ 2000, 509, LJN: AA4936). Hiermee zal, 26 jaar na dagvaarding, echter overwegend sprake zijn van een pyrrusoverwinning. Chili geniet namelijk nog een ander privilege: dat van immuniteit van executie.

De Hoge Raad wijst op 11 juni 2010 een ander interessant arrest in een verstekzaak (NJ 2010, 334, JBPr 2010, 54 m.nt. G. van Rijssen, LJN: BL8504). Daarin maakt hij duidelijk dat wanneer in een opheffingskortgeding de conservatoir beslaglegger zijn beslag niet komt 'verdedigen', maar verstek laat gaan, de voorzieningenrechter de gevorderde opheffing dient toe te wijzen 'tenzij deze hem – in het licht van de opheffingsgronden van art. 705 Rv en de afweging van de wederzijdse belangen – onrechtmatig of ongegrond voorkomt' (de marginale verstektoets van art. 139 Rv). De voorzieningenrechter mag dan niet vol inhoudelijk toetsen aan de opheffingsgronden van art. 705 Rv en, zoals in casu, opheffing weigeren als 'niet voor de hand liggend'.

Verzet dient te worden ingesteld bij de instantie die verstek heeft verleend, zo volgt uit art. 147 Rv. In de zaak die leidde tot de uitspraak van de Rechtbank 's-Gravenhage van 15 december 2010 (NJF 2011, 116, LJN: BP7406) was verstek verleend door de Rechtbank 's-Gravenhage, maar het verzet werd ingesteld bij Rechtbank Rotterdam. Overleg tussen partijen onderling heeft geleid tot het oordeel van de aangezochte rechtbank (Rotterdam) dat deze rechtbank de zaak behandelt als nevenvestiging van de Rechtbank 's-Gravenhage. Daarbij wordt ook beslist dat de verzetsdagvaarding niet aan de eisen van art. 111 lid 3 Rv hoeft te voldoen, tenzij er een eis in reconventie wordt ingesteld.

Verzoekschriftprocedure

In een verzoekschriftprocedure tussen gescheiden ouders, over o.a. de omgangs-

regeling met hun dochter, waren partijen (in appel) niet verschenen op de mondelinge behandeling. De vader bleek circa twee weken voor de zitting een uitstelverzoek te hebben gedaan dat niet was ingewilligd, terwijl partijen daar – ten onrechte – wel van uit waren gegaan. Aan het niet-verschijnen van partijen heeft het hof de conclusie verbonden dat partijen niet volhardden in hun standpunten en bekrachtigde daarom de bestreden beschikking. Daarmee gaat het hof (natuurlijk) te kort door de bocht, oordeelt de Hoge Raad op 29 januari 2010 (NJ 2010, 68, JBPr 2010, 27 met redactionele noot, LJN: BK5014). Het Procesreglement verzoekschriftprocedures familie zaken gerechtshoven bepaalt weliswaar (in art 2.4.7) dat het hof niet verplicht is een uitstelverzoek te honoreren, maar het hof had aan de niet-verschijning niet deze vergaande consequenties mogen verbinden en sowieso niet voorbij mogen gaan aan de standpunten die partijen al eerder naar voren hadden gebracht.

Wraking

De mogelijkheid om rechters te wraken heeft sinds de vorige kroniek in ieder

geval enorm aan bekendheid en wellicht ook aan 'populariteit' gewonnen. De grond voor wraking (art. 36 Rv) is niet veranderd: feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen subjectieve partijdigheid (met als grondslag de persoonlijke instelling en overtuiging van een individuele rechter, met als gevolg vooringenomenheid in een bepaalde zaak) en objectieve partijdigheid (wanneer door – objectief bepaalde – omstandigheden van de rechter de schijn van partijdigheid wordt gewekt). Voorbeelden van recente toegewezen wrakingen wegens objectieve partijdigheid zien op de schijn van vooringenomenheid vanwege contacten (en irritaties) uit het verleden tussen een partij en de rechter in diens vorige werkkring (Rechtbank Rotterdam 20 april 2010, NJF 2010, 233, LJN: BM1817), vanwege de indruk dat de rechter haar mening al klaar had en er voor de wrakende partij 'geen beginnen aan was' (Gerechtshof 's-Gravenhage 15 juni 2010, NJF 2010, 365, LJN: BN5105) en vanwege het ter zitting negeren (en dus ook niet in het proces-verbaal opnemen)

van een eerder mondeling wrakingsverzoek (Rechtbank Utrecht 26 augustus 2010, *NJF* 2010, 384, LJN: BN5103). Wraking is echter duidelijk niet bedoeld om je ongenoegen te uiten over een ongunstig voorlopig oordeel ter comparitie (Rechtbank Dordrecht 4 mei 2010, *NJF* 2010, 228, LJN: BM3042) en evenmin om uitstel van een comparitie af te dwingen (Rechtbank Arnhem 7 april 2010, *NJF* 2010, 218 en 219, LJN: BM2340/BM2101).

Wrakingsverzoeken zijn alleen ontvankelijk wanneer deze zijn gericht tot een of meer bepaalde rechters, in een nog lopende procedure. Een wrakingsverzoek tegen een rechter nadat deze einduitspraak heeft gedaan is daarom niet-ontvankelijk (Rechtbank Arnhem 3 september 2010, *NJF* 2010, 403, LJN:

BN6677, zulks in navolging van *NJ* 1999, 271, LJN: AD2977). Evenmin ontvankelijk is een verzoek tot wraking van alle leden van een rechtbank. Dit is zo evident dat de zitting, waarin dit wrakingsverzoek werd gedaan, door de behandelend rechters terecht niet was geschorst (Gerechtshof Amsterdam 14 september 2010, *NJF* 2010, 432, LJN: BO0500). Tijdig ingediend (en dus ontvankelijk) was het wrakingsverzoek tegen de comparitierechter, ook al werd het pas een maand na de comparitie schriftelijk ingediend; dit tijdsverloop hield verband met de wisseling van advocaat van de om wraking verzoekende partij en werd daarom toelaatbaar geacht (Rechtbank 's-Gravenhage, 15 november 2010, *NJF* 2011, 73, LJN: BO9225).

Na een wrakingsverzoek hebben rechters de keuze tussen berusten en verweer voeren; ook partijen krijgen (veelal) dezelfde keuze naar aanleiding van een *verschoningsverzoek* van een rechter (art. 41 Rv). Na het verschoningsverzoek van de behandelend rechter tijdens een procedure (vanwege zijn vroegere samenwerking met de nieuwe advocaat van een van partijen) maakte de andere partij bezwaar; zij vreesde vertraging van de procedure door de wisseling van rechter. De Rechtbank 's-Gravenhage 27 september 2010 (*Prv* 2010, 273, LJN: BO1097) wijst het verschoningsverzoek toch toe: de te verwachten vertraging in de procedure weegt niet op tegen het streven elke schijn van partijdigheid aan de zijde van de behandelend rechter te vermijden.

Wet- en andere regelgeving

In 2010 is de volgende (relevante) wet- en andere regelgeving in werking getreden.

Onderhandse aktes ook in digitale vorm

Op 1 juli 2010 is art. 156a Rv in werking getreden (*Stb.* 2010, 222). Indien aan de daarin genoemde vereisten is voldaan, heeft een digitale onderhandse akte dezelfde bewijskracht als een bij geschrift opgemaakte onderhandse akte.

Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade

Deze wet is op 1 juli 2010 in werking getreden (*Stb.* 2010, 221). Als gevolg daarvan zijn onder meer de artt. 1019w t/m 1019cc aan het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toegevoegd. Voor de eerste jurisprudentie hieromtrent wordt verwezen naar het artikel 'De deelgeschilprocedure in de rechtspraktijk: goede start, spannende vlucht, behouden landing' van G. de Groot in *TCR* 2011, 2.

Nieuw stelsel griffierechten

Het nieuwe stelsel voor griffierechten is gefaseerd ingevoerd. Sinds 1 november

2010 gelden er in alle civiele zaken vaste (hogere) tarieven voor griffierechten, terwijl pas vanaf 1 januari 2011 procesuele consequenties worden verbonden aan het niet-tijdig betalen van het griffierecht (*Stb.* 2010, 726).

Rechtsmiddel tegen exequatur

De bijlagen I, II en III bij de EEX-Verordening zijn per 14 mei 2010 gewijzigd (Verordening EU nr. 416/2010, *Publicatieblad* L 119/7 van 13 mei 2010). De voorheen in Bijlage III opgenomen bepaling dat de verzoekende partij het rechtsmiddel tegen de beslissing op het verzoek om een verklaring van uitvoerbaarheid (art. 43 EEX-Verordening) bij het gerechtshof moest instellen, is komen te vervallen. Een dergelijk rechtsmiddel moet in alle gevallen bij de rechtbank worden ingesteld. Overigens werd hier in art. 4 van de Uitvoeringswet EEX-Verordening al op vooruitgelopen (vgl. TK 2001-2002, 28 263, nr. 3, p. 6).

De volgende (op www.rechtspraak.nl te raadplegen) landelijke regelingen/richtlijnen zijn in 2010 gewijzigd of van kracht geworden:

- Landelijk procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven (in november 2010 gewijzigd en vervangt met ingang van 1 januari

2011 de voordien geldende versie en de voordien geldende richtlijnen voor de toepassing daarvan);

- Procesreglement verzoekschriftprocedures familiezaken gerechtshoven (in november 2010 gewijzigd en op 1 januari 2011 in werking getreden);
- Procesreglement verzoekschriftprocedures handels- en insolventiezaken gerechtshoven (in november 2010 gewijzigd en op 1 januari 2011 in werking getreden);
- Procesreglement kort gedingen rechtbanken sector civiel/familie (in december 2010 gewijzigd en op 1 januari 2011 in werking getreden);
- Procesreglement verzoekschriftprocedures rechtbank sector civiel handel/voorzieningenrechter (in december 2010 gewijzigd en op 1 januari 2011 in werking getreden);
- Procesreglementen familierecht rechtbanken (gewijzigd per 1 mei 2010);
- Handleiding tarieven in burgerlijke zaken (gewijzigd per 1 februari 2010);
- IE-indicatietarieven (gewijzigd per 11 oktober 2010);
- Rapport Ambtshalve toetsing van Europees Consumentenrecht (van toepassing per 1 juli 2010).

Annelies, Gerard en Matthijs zijn hoogst persoonlijk op zoek naar nieuwe collega's.

Ervaren advocaat-medewerker Overheid en Aanbesteding /
Advocaat-stagiair Vastgoed / Advocaat-stagiair Intellectuele Eigendom, ICT /
Ervaren advocaat-medewerker Ondernemingsrecht /
Advocaat-stagiair Arbeidsrecht

Holla Advocaten is een advocatenkantoor met vestigingen in Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg. Met ruim 70 advocaten staan we in de top 25 van grootste kantoren in Nederland. Bij Holla Advocaten nemen we het graag persoonlijk. Dat betekent dat we écht betrokken zijn bij de zaken die we behandelen en het belang van onze cliënt altijd voorop stellen. We hebben oog voor de mens achter de zaak en bieden naast professionele juridische bijstand, advies op maat. Wie zich thuis voelt in een ondernemende omgeving waar een persoonlijke benadering voorop staat, is bij Holla Advocaten op zijn plek.

Kijk op www.holla.nl voor meer informatie over ons en onze vacatures.

holla
advocaten
Hoogst Persoonlijk

MOSZKOWICZ, MOSZKOWICZ, MOSZKOWICZ & MOSZKOWICZ ADVOCATEN

Ons kantoor in **Maastricht** is op zoek naar
een **medewerker/gevorderde advocaat-stagiaire**
voor de algemene civiele praktijk.
Affiniteit met het personen- en familierecht is een pré.

Schriftelijke reacties voorzien van een cv gaarne
binnen 14 dagen richten aan:

Moszkowicz Advocaten
t.a.v. mr. Max Moszkowicz
Wilhelminasingel 100
6221 BL Maastricht
mm@moszkowicz.nl
www.moszkowicz.nl

Zoekt op korte termijn een:

**ADVOCAAT MEDEWERK(STER) /
(VER)GEVORDERDE ADVOCAAT-STAGIAIR(E)
voor de algemene praktijk**

Koopman Van Steijn Advocaten is een kantoor met een informele en prettige werksfeer, gevestigd in een prachtig pand in het hart van 's-Hertogenbosch, ook goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Wij zijn op zoek naar een klantgerichte en enthousiaste kandidaat, die bereid en in staat is om juridische dienstverlening van hoge kwaliteit te leveren. Daarnaast beschikt de kandidaat over ambitie om bij te dragen aan de groei van het kantoor.

Voor uw reactie of nadere informatie kunt u contact opnemen met:
Koopman Van Steijn Advocaten, t.a.v. mw. E.A.L. van Steijn-Koopman
Postbus 1998, 5200 BZ 's-Hertogenbosch, Tel: 073-30 300 31 - Fax: 073-30 300 32
E-mail: info@073advocaten.nl - www.073advocaten.nl

HENDRIKS KEULERS HAMM *Advocaten*

Binnen ons kantoor te Maastricht is ruimte voor meerdere

Zelfstandig Advocaten op Basis van Kostendeling

Wij zijn een jong en ambitieus kantoor, dat zich richt op de algemene rechtspraktijk. Ons kantoor is gelegen in het centrum van Maastricht, nabij het NS Station. Een informele en prettige samenwerking staan voorop.

Indien u belangstelling heeft, verzoeken wij u contact op te nemen.

Telefoon: 043 – 601 10 86
Alexander Battalaan 65, 6221 CC Maastricht www.hkhadvocaten.nl

BOSSELAAR STRENGERS ADVOCATEN BIJZONDERNEMEND

Advocaat-medewerker Bouwrecht (fulltime)

Bosselaar & Strengers Advocaten te Utrecht is op zoek naar een ervaren advocaat met specialisatie Bouwrecht (civielrechtelijk en deels bestuursrechtelijk).

Als advocaat met de specialisatie Bouwrecht treedt u op voor zowel particulieren als ondernemingen. U adviseert, onderhandelt en procedeert en bepaalt in overleg met uw cliënten de noodzakelijke stappen om een zaak succesvol af te ronden.

U bent in het bezit van een stageverklaring en beschikt over een aantal jaren ervaring op het gebied van het bouwrecht, het bestuursrecht en de algemene civiele praktijk. Als professional in uw vak bent u service- en resultaatgericht. U bent in staat om met kennis van zaken en gevoel voor de (belangen en positie van de) cliënt te overtuigen en respect af te dwingen. U kunt uw werk goed plannen en organiseren. U levert een constructieve, plezierige bijdrage aan de samenwerking met uw collega's.

Wij bieden een prettige, collegiale werksfeer in een gespecialiseerde sectie, een uitdagende praktijk op het gebied van bouwrecht, marktconforme arbeidsvoorwaarden en veel aandacht voor verdere ontwikkeling en specialisatie.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onze kantoor-directeur, mevrouw F. Knaud (030 2347234). Uw sollicitatie met c.v. kunt u richten aan mevrouw Knaud via het e-mailadres 'l.vankoetsveld@bs-advocaten.nl'.

Vissen in de vijver van gedetineerde prospects

'Advocaten laten cliënten ronselen in bajes,' kopte *de Volkskrant* onlangs. Enerzijds voer voor speculatie en indianenverhalen, anderzijds een goede aanleiding het onderscheid tussen acquisitie en ronselen opnieuw helder te stellen.

Jan Leliveld

Advocaat¹ en lid van de Algemene Raad

Over werving van gedetineerde klanten in de strafpraktijk bestaan veel verhalen. Soms smeugig, maar vaker zijn ze narrig of zelfs een beetje sneu voor de betreffende advocaat. Een strafadvocaat vertelde mij onlangs dat hij enige tijd het aantal cliënten uit een bepaalde penitentiaire inrichting zag stijgen. Zelf kon hij die toename niet verklaren, tot een cliënt hem meldde dat hij zo tevreden over hem was, dat hij zijn advocaat wilde belonen door anderen 'onder druk te zetten' naar hem over te stappen. De advocaat heeft aangegeven dat cliënt daar onmiddellijk mee moest stoppen. Een kantoorgenoot ontving via zijn cliënt een (enigszins gedateerde en incomplete) map met slecht gekopieerde krantenknipsels over een oudere 'top'advocaat. Van zijn cliënt hoorde mijn kantoorgenoot dat deze map, na introductie door het penitentiaire bruggenhoofd van de topadvocaat, kennelijk snel werd gedropt bij collegagedetineerden die werden bijgestaan door minder door de wol geverfde advocaten. Zo werd het geloof van de vers gedetineerde in zijn jonge advocaat danig op de proef gesteld; de topadvocaat was immers allom bekend.

De vraag komt op of de acquisitie van de top advocaat een uitvloeisel is van de vrije advocatenkeuze in optima forma, of blijkt hiermee dat de vrije advocatenkeuze in omstandigheden van detentie relatief is? Strafadvocaten hoeft ik over de problematiek van bezoeken aan cliënten door voorkeursadvocaten eigenlijk niets

te vertellen. Iedere strafadvocaat krijgt in verschillende rollen lastige vragen over het bezoeken van verdachten. Zelfs de meest ethisch handelende advocaat kan moeite hebben de vraag te beantwoorden of onder de gegeven omstandigheden een andere advocaat wel of geen toegang tot zijn cliënt moet worden verleend; of, in spiegelbeeld, of hij zelf toegang tot een (potentiële) klant bij een andere advocaat kan 'afdwingen.' Om maar te zwijgen van situaties dat deze discussie pas actueel wordt wanneer de bezoeken al hebben plaatsgevonden. Kortom, omgang met gedetineerde potentiële klanten is en blijft lastige materie.

Recent besteedden de media aandacht aan een specifieke vorm van acquisitie van gedetineerde prospects. Dit betreft de zogenoemde ronselpraktijken, waarbij advocaten klanten werven door vergoedingen aan een tussenpersoon te betalen. In de strafrechtelijke variant blijken die tussenpersonen mede gedetineerden te zijn. De vraag hoe met deze vorm van acquisitie om te gaan, is eenvoudiger dan sommige, hiervoor genoemde voorbeelden. Het ronselen van cliënten is (net als het bedreigen) simpelweg verboden:

Het is de advocaat niet geoorloofd een beloning of provisie toe te kennen of te ontvangen voor het aanbrengen van opdrachten.

Soepeler spelregels

Hoe veel ronselende strafadvocaten er zijn, is onduidelijk. Navraag bij diverse Raden van Toezicht en onder strafrechtadvocaten leert dat, in tegenstelling tot het beeld dat de media schetsten, ronselen onder strafrechtadvocaten weinig voorkomt. Oftewel, ondanks de hardnekkigheid van sommige verhalen ontbreken namen en rugnummers. In diezelfde beperkte berichtgeving kwam ook het beeld naar voren dat advocaten zich soms wel beklagen over andermans ronselpraktijken in de wachtkamer van de rechter-commissaris, maar niet bij de plaatselijk deken. Voor alle duidelijkheid: voor misplaatst zwijgen – voor zover daar sprake van zou zijn – bestaat geen ruimte. Ronselen benadeelt direct individuele advocaten. Immers een deel van de advocaten zou dan werken met soepeler spelregels. Daarbij wordt het vertrouwen in advocaten beschaamd. Niet alleen omdat de toevoegingssystematiek wordt omzeild, maar vooral omdat advocaten deze gedragsregel kennelijk aan hun laars lappen. Om duidelijkheid te verkrijgen en ter voorkoming van indianenverhalen, is het verzoek om eventuele ronselpraktijken onder de aandacht van de plaatselijk deken te brengen. Aan de dekens is gevraagd hierop extra alert te zijn en, indien nodig, zal ronselen samen met de Raad voor Rechtsbijstand worden tegengegaan.

Ten aanzien van de minder evidente gevallen waarmee ik begon, of bij andere ethische vragen die strafrechtadvocaten zich altijd moeten stellen bij acquisitie, ligt vooral een voortdurend zelfonderzoek in de rede. Er is niets mis met een commerciële benadering van de strafpraktijk, mits het commerciële belang gezien wordt in het licht van de mooie Gedragsregel 17:

In het belang van de rechtzoekenden en van de advocatuur in het algemeen behoren de advocaten te streven naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen.

1 Advocaat bij Wladimiroff Advocaten in Den Haag.

Vrije keuze rechtshulpverlener bij rechtsbijstandsverzekeringen

Hof miskent Europese regelgeving en wetsgeschiedenis

Een rechtsbijstandsverzekeraar moet pas een vrije keuze van rechtshulpverlener geven als hij besluit te procederen én de zaak door een externe rechtshulpverlener – of door de eigen advocaat in loondienst – laat behandelen. Dit arrest van het Amsterdamse hof van 26 juli verdient om meerdere redenen cassatie.

B.J.L. Baas

Advocaat te Maarssenbroek¹

Op 26 juli 2011 wees het Amsterdamse hof, in een procedure tussen Sneller en DAS Rechtsbijstand, een arrest in hoger beroep (LJN: BR5339) tegen het vonnis van de Voorzieningenrechter te Amsterdam van 8 maart 2011 (LJN: BP7547). Over de vrije keuze van een rechtshulpverlener had de Voorzieningenrechter overwogen dat het Hof van Justitie in het Eschig-arrest² – gelet op de Richtlijn van de Raad van 22 juni 1987, 87/344/EEG (hierna: ‘de Richtlijn’) de vrije keuze van een ‘rechtshulpverlener’ als uitgangspunt neemt – indien een procedure gevoerd dient te worden.³ Dit baseert de Voorzieningenrechter op de doorwerking van de Richtlijn in art. 4:67 lid 1 Wet op het Financieel Toezicht (‘Wft’).

Pas bij inschakelen advocaat

Het vonnis van de Voorzieningenrechter zal de Nederlandse rechtsbijstandsverzekeraars de nodige zorgen hebben ge-

baard.⁴ DAS is in hoger beroep gekomen en betoogde dat het recht op vrije keuze pas ontstaat als er is voldaan aan twee cumulatieve voorwaarden:

- de verzekeraar verzoekt een (externe) advocaat de belangen van de verzekerde te behartigen;
- er moet sprake zijn van een ‘gerechtelijke of administratieve procedure’.

Volgens DAS kan – in geval van een naturaverzekering – bij een procedure in eerste instantie een interne rechtshulpverlener worden ingeschakeld die in loondienst is van de verzekeraar. Eerst als de verzekeraar besluit de behandeling aan een externe rechtshulpverlener uit te besteden, of in geval van een belangenconflict, kan er recht bestaan op vrije keuze van de belangenbehartiger.⁵ Aan het tweede vereiste is volgens DAS voldaan, maar niet aan het eerste.

Art. 4:67 lid 1 Wft

1. Een rechtsbijstandsverzekeraar draagt er zorg voor dat in de overeenkomst inzake de rechtsbijstanddekking uitdrukkelijk wordt bepaald dat het de verzekerde vrij staat een advocaat of een andere rechtens bevoegde deskundige te kiezen indien:
 - a. een advocaat of andere rechtens bevoegde deskundige wordt verzocht de belangen van de verzekerde in een gerechtelijke of administratieve procedure te verdedigen, te vertegenwoordigen of te behartigen; of
 - b. zich een belangenconflict voordoet.

Het hof volgt DAS in deze uitleg. Volgens het hof is het recht op vrije keuze van rechtshulpverlener er niet al wanneer wordt besloten om een gerechtelijke of administratieve procedure te starten, maar pas als de rechtsbijstandsverzekeraar besluit de procedure niet door een interne rechtshulpverlener (niet zijnde een advocaat), maar door een externe rechtshulpverlener te laten verrichten. Als de verzekeraar een advocaat in loondienst inschakelt en geen andere rechtshulpverlener, speelt de vrije advocaatkeuze wel.

⁴ Al werden de gevraagde voorzieningen op andere gronden afgewezen. De zorgen zullen overigens reeds na het Eschig-arrest zijn ontstaan, maar werden toen nog luchtigjes door verzekeraars afgewezen. Zie: mr. J. Roth, ‘Rechtsbijstandverzekeraars en het recht op vrije advocaatkeuze’ in: Letsel en schade 2009-4, nr. 213. Toch was er in de literatuur reeds eerder gewezen op de risico’s van het beperken van deze vrije keuze: L. de Jong, ‘Veel polisvoorwaarden in strijd met de wet. Vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandsverzekering’, in *Advocatenblad* 2010-14.

⁵ Zowel DAS als het hof verwijst naar art. 4 lid 1 sub a Richtlijn en naar de vierde overweging van de Richtlijn.

¹ B.J.L. Baas is advocaat bij Schravenmade & Partners Advocaten te Maarssenbroek.

² HvJ EG C-199/08, Erhard Eschig v. UNIQA Sachversicherung AG.

³ Dit op basis van art. 3 lid 1 onder a, b en c jo. art. 4 Richtlijn 87/344/EEG; en het geldt zowel bij naturaverzekeringen als bij sommenverzekeringen voor rechtsbijstand.

Niet op basis van Verordening

Het hof baseert zijn oordeel dat er ook bij inschakeling van de interne advocaat het recht op vrije keuze ontstaat, op de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking van de Nederlandse Orde van Advocaten ('de Verordening'), en uitdrukkelijk niet op de Richtlijn of de Wft. De Verordening is echter een voorschrift gebaseerd op de Advocatenwet en kan uit dien hoofde enkel advocaten binden.⁶ Ze raakt niet de verhouding tussen verzekeraar en verzekerde, maar kan enkel tussen verzekerde en toegewezen advocaat een rol spelen, dan wel van belang zijn indien de toegewezen advocaat jegens de verzekeraar bezwaar maakt tegen het onthouden van de keuzemogelijkheid aan de verzekerde.⁷ Op basis van de Verordening kan de verzekeraar dan ook niet worden gedwongen een vrije advocaatkeuze te verlenen. De constructie die het hof hier toepast doet dan ook gekunsteld aan.

Door deze constructie wordt aan regels die zijn opgesteld voor de advocatuur een veel te ruime werking gegeven. Het is strijdig met het Nederlandse staatsrecht als de omvang van de door middel van de Advocatenwet geattribueerde bevoegdheid van de Nederlandse Orde van Advocaten door een rechterlijk college wordt opgerekt. Zeker nu art. 29 lid 1 van de Advocatenwet luidt: 'De verordeningen zijn verbindend voor de leden van de Nederlandse orde van advocaten, alsmede voor bezoekende advocaten (...)'. A contrario geredeneerd: dat zijn zij dus niet voor anderen.

De verordening van de Orde bindt alleen advocaten en kan de verzekeraar niet dwingen een vrije advocaatkeuze te verlenen

Wel op basis van Richtlijn

Mijns inziens kan uit de Richtlijn een recht van vrije advocaatkeuze worden afgeleid. Het hof legt de Richtlijn zo beperkt uit dat het niet strookt met haar intentie.⁸ Bovendien legt art. 4 lid 1 sub a Richtlijn een vrije keuze van rechtshulpverlener op.⁹ Zouden beperkingen van de vrije keuze afgeleid kunnen worden uit de genoemde 'andere persoon die volgens het nationaal recht gekwalificeerd is' (art. 4 lid 1 sub a van de Richtlijn)? Nee, want een beperking van de in te schakelen personen, tot bijvoorbeeld enkel advocaten anders dan op basis van het procesmonopolie, kan niet aan de orde zijn.¹⁰

Kortom, bij de Kantonrechter, of bij bestuursrechtelijke aangelegenheden, kan een verzekerde zich door een gemachtigde naar eigen keuze, al dan niet een advocaat, laten vertegenwoordigen. Daarbij mag de verzekerde opteren voor vertegenwoordiging door een interne medewerker van de rechtsbijstandverzekeraar, of voor een externe rechtsbijstandverlener, mits het maar gaat om een 'rechtens bevoegde deskundige' (art. 4:67 Wft).¹¹

Grondige herziening

Wordt er cassatie ingesteld? J. Beekers in Apeldoorn, advocaat van de verzekerde in kwestie, liet bij het ter perse gaan van dit blad weten dat er cassatie zal worden ingesteld. Mocht de Hoge Raad casseren,¹² dan zal een grondige herziening van het systeem dat de rechtsbijstandverzekeraars thans hanteren, met inachtneming van de elementaire rechten van verzekerden, onvermijdelijk zijn.

Tot slot merk ik op dat DAS zich in de kwestie tegen Sneller principieel heeft opgesteld. Uit mijn eigen praktijk kan ik melden dat andere rechtsbijstandverzekeraars aan de genoemde bezwaren in individuele gevallen tegemoet zijn gekomen.

8 Zie de 11e overweging van de Richtlijn: 'Overwegende dat het belang van de voor rechtsbijstand verzekerde inhoudt dat deze zelf zijn advocaat moet kunnen kiezen of elke andere persoon met de kwalificaties die door het nationale recht worden toegestaan in het kader van gerechtelijke of administratieve procedures en telkens wanneer er zich een belangenconflict voordoet'.

9 Het reeds genoemde Eschig-arrest bevestigt deze lezing, zie ook de conclusie van A-G Trstenjak. Art. 4 lid 1 sub a Richtlijn: 'In elke overeenkomst inzake rechtsbijstandverzekering moet uitdrukkelijk worden bepaald dat a) indien een advocaat of andere persoon die volgens het nationale recht gekwalificeerd is, wordt gevraagd de belangen van de verzekerde in een gerechtelijke of administratieve procedure te verdedigen, te vertegenwoordigen of te behartigen, de verzekerde vrij is om deze advocaat of andere persoon te kiezen'.

10 Zie de MvA, waarin de minister opmerkt dat, omdat de 'in de richtlijn gebruikte terminologie de onjuiste suggestie kan wekken dat in het nationale recht een expliciete opgave moet zijn gedaan van de bekwame personen (...) in het wetsvoorstel [is]

gekozen voor de formulering "rechtens bevoegd". Er is dus voldoende sprake van een 'gekwalificeerd' persoon als deze persoon naar Nederlands recht bevoegd is om in rechte op te treden. MvA TK 1988-1989, 21 076, nr. 6, p. 6.

11 Een tegengeluid geeft Van Boom in de literatuur, maar ik wijs erop dat hij niet ingaat op de uitgebreide conclusie van A-G Trstenjak inzake Eschig, of op overweging 11 van de Richtlijn, terwijl hij al evenmin kijkt naar de aangehaalde MvA. Zie prof. mr. W.H. van Boom, 'Enige recente ontwikkelingen in de particuliere rechtsbijstandverzekering', in *Tijdschrift voor Consumentenrecht en handelspraktijken* 2011-1. Van Boom redeneert vooral vanuit het belang van verzekeraars bij efficiënt handelen, waarbij uitbesteding tegengegaan dient te worden. Dit kan de kosten drukken en doorwerken voor verzekerden.

12 Overigens heeft schrijver dezes A-G J.L.R.A. Huydecoper verzocht cassatie in het belang der wet in te stellen indien de betrokken partijen het instellen van cassatie achterwege laten.

6 Artt. 28 en 29 Advocatenwet. Het doel van de Verordening is: 'het belang van de goede uitoefening van de praktijk' door de advocaat (art. 28 Advocatenwet).

7 Dit zou een arbeidsrechtelijke discussie kunnen doen ontstaan.

Wanneer kan voorlopige hechtenis worden geschorst

Recente uitspraken bieden aankopingspunten voor schorsing voor onderzoek à decharge.

Max Vermeij en Rosa van Zijl
advocaten te Den Haag¹

Bij het beoordelen van een verzoek om schorsing van de voorlopige hechtenis van een verdachte dient de rechter altijd een afweging te maken tussen enerzijds de maatschappelijke en strafvorderlijke belangen die gediend zijn bij het voortduren van de detentie, en anderzijds de persoonlijke belangen van de verdachte.

Om welke persoonlijke belangen gaat het meestal? Een verdachte kan als gevolg van de voorlopige hechtenis bijvoorbeeld uit zijn huis worden gezet, zijn baan kwijtraken en/of zijn affectieve relatie op de klippen zien lopen. Deze veelvoorkomende belangen (ook wel samengevat als ‘woning-werk-wijf’) kunnen in sommige gevallen aangevuld worden met het kunnen organiseren van het onderzoek à decharge.

Dit laatste belang kan met name een rol spelen in fraudezaken, waarin voor het weerleggen of nuanceren van de presentatie van de zaak door het Openbaar Ministerie niet zozeer de mondelinge inbreng van getuigen als wel de papieren of digitale werkelijkheid van belang is. In een fraudedossier – vaak voor een groot deel in beslag genomen administratie – weet de verdachte vaak beter de weg dan de FIOD (of de raadsman/-vrouw), vooral waar het gaat om ontlastend bewijs. Bovendien is er naast de dossierstukken doorgaans ook documentatie die niet in beslag is genomen, maar waarin wel ontlastend materiaal kan zitten. Daarbij kan worden gedacht aan contracten en facturen, maar ook aan (digitale) correspondentie, gespreksverslagen en andere notities. De verdachte kan meestal veel efficiënter zoeken in die digitale en/of papierberg dan de advocaat.

EHRM biedt aankopingspunten

Dergelijk onderzoek is binnen de penitentiaire inrichting (PI) meestal onbegonnen werk. Ten eerste is de gehele administratie vaak te omvangrijk om in te voeren in de PI en ten tweede zijn voor het doen van dergelijk onderzoek toegang tot het internet, het gebruik van speciale software en/of andere faciliteiten nodig die niet ten dienste staan aan de voorlopig gehechte verdachte. Voorafgaand aan een (regie)zitting kan het daarom van groot belang zijn dat een verdachte op vrije voeten wordt gesteld om concreet vorm te geven aan de voorbereiding van zijn verdediging.

Het gaat hier om een recht dat voortvloeit uit het EVRM. Uit artt. 6 lid 1 en 3 EVRM (eerlijke en openbare behandeling; tijd en faciliteiten voor de voorbereiding van de verdediging) volgt in ieder geval dat een verdachte de beschikking moet hebben over het opsporingsdossier.² Dat kan bij het gemiddelde (omvangrijke) fraudedossier al een probleem vormen wanneer de verdachte voorlopig gehecht is. Maar er valt meer onder een adequate verdediging, namelijk: *everything which is ‘necessary’ to prepare the main trial*. De verdachte moet immers alle relevante verdedigingsargumenten aan de rechter voor kunnen leggen.³ Daarvoor is (onder andere) nodig de actieve *collection of evidence favourable to the accused*.⁴

Het eigen materiaal van de verdachte kan een belangrijke rol spelen. Het EHRM erkent het belang van de verdachte bij een actieve en ongestoorde inbreng in de voor-

bereiding van de verdediging: ‘Indeed, the defence of the accused’s interests may best be served by the contribution which the accused makes to his lawyer’s conduct of the case before the accused is called to give evidence.’⁵

De verdachte moet dan wel in staat zijn die bijdrage daadwerkelijk te leveren.⁶ Toegang tot (eigen) documenten is dan een eerste vereiste, zeker in fraudezaken. Daarnaast speelt mee dat de verdachte en zijn of haar advocaat ongestoord en zo lang als nodig moeten kunnen overleggen. Wanneer de verdachte voorlopig gehecht is, komt daar (door de beperkte bezoekmogelijkheden) vaak weinig van terecht.

Recente uitspraken

In twee recente gevallen besliste de Rechtbank Den Haag dat het persoonlijke belang van de verdachte om zijn verdediging voor te bereiden en te organiseren zwaarder woog dan het maatschappelijk belang van detentie – en schorste (respectievelijk verlengde de schorsing van) de voorlopige hechtenis.⁷ In beide gevallen ging het om gecompliceerde fraudezaken, waarbij in het algemeen de verdediging staat of valt bij de *input* van de verdachte zelf.

Gezien de aankopingspunten die het EHRM biedt, verdient het aanbeveling bij een verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis aandacht te besteden aan het persoonlijke belang van de verdachte bij het kunnen voorbereiden van zijn verdediging.

¹ Bij Sjöcrona Van Stigt Advocaten.

² Bijvoorbeeld Foucher vs. Frankrijk, 18 maart 1997 (par. 36); Galstyan vs. Armenië, 15 februari 2008 (par. 84).

³ Can vs. Oostenrijk, 12 juli 1984 (par. 53).

⁴ *Concurring opinion* van Zagrebelsky, Casadevall en Türmen bij Salduz vs. Turkije, 27 november 2008, door het EHRM herhaald in Dayanan vs. Turkije, 13 oktober 2009 (par. 32); Hovanessian vs. Bulgarije, 21 december 2010 (par. 35); een (deels) *dissenting opinion* van Tulkens, Zagrebelsky en Popovic bij Yoldas vs. Turkije, 23 februari 2010; en Adamkiewicz vs. Turkije, 2 maart 2010 (par. 84).

⁵ Pullicino vs. Malta, 15 juni 2000, herhaald in Matyjek vs. Polen, 24 september 2007 en Welke en Bialek vs. Polen, 1 maart 2011 (par. 65).

⁶ Zie bijvoorbeeld Moiseyev vs. Rusland, 9 oktober 2008 (par. 222); Dolenc vs. Kroatië, 26 november 2009 (par. 218).

⁷ Rb. Den Haag 6 september 2010, LJN: BN6242; Rb. Den Haag 29 juni 2011 (niet gepubliceerd).

Geheimhoudingsplicht op de tocht = advocatuur in gevaar

De voorgestelde wettelijke regeling van de geheimhoudingsplicht is gevaarlijk (en overbodig). Het haalt het hart uit de advocatuur.

Georg van Daal
advocaat te Amsterdam¹

Hét wezenskenmerk van de advocaat is dat zijn cliënten hem dingen kunnen toevertrouwen, zonder dat deze op straat komen te liggen. De advocaat heeft namelijk een geheimhoudingsplicht, waarvan zijn verschoningsrecht een afgeleide is.² Hij kan en moet tegen eenieder zwijgen over wat zijn cliënten hem hebben toevertrouwd. Dat betekent dat ook de overheid in al haar verschijningsvormen, waaronder vanzelfsprekend alle opsporingsdiensten en gerechtelijke instanties, de advocaat niet kan dwingen te verklaren over wat hij beroepshalve weet van en over zijn cliënten. Dit is een algemeen rechtsbeginsel in alle beschaafted jurisdicties. In Nederland is dit rechtsbeginsel zelfs zo algemeen dat het niet in de wet is vastgelegd.³ Op dit algemeen rechtsbeginsel bestaan nauwelijks uitzonderingen, en het besluit of uitzonderingen op zijn geheimhoudingsplicht kunnen worden gemaakt, is het prerogatief van de advocaat zelf, tenzij op het eerste gezicht evident is dat een beroep op de geheimhoudingsplicht onjuist is.⁴ Niet-advocaten kunnen dat namelijk in essentie niet voor de advocaat beslissen.

De wetgever kan zo in elke formele wet opnemen dat advocaten van terrorismeverdachten in bepaalde gevallen geen geheimhoudingsplicht meer hebben

Ageren!

De geheimhoudingsplicht van de advocaat is geen voorrecht dat hij geniet, maar zijn dure plicht. Het is de tegenhanger van het feit dat iedereen het recht moet hebben juridische vertrouwenspersonen te kunnen kiezen tegenover bijvoorbeeld een almachtige overheid. Als diezelfde overheid de geheimhoudingsplicht van de advocaat opeens wettelijk wil gaan regelen, is krachtig wantrouwen dus op zijn plaats. De overheid heeft namelijk in tegenstelling tot de belangen van het algemeen publiek en haar advocaten vooral belang bij inbreuken op de geheimhoudingsplicht.

Helaas is het in Nederland nu zo ver gekomen dat een wetsvoorstel ter consultatie voorligt, waarin de wetgever de geheimhoudingsplicht van de advocatuur op de tocht zet en daarmee het wezenskenmerk van de advocatuur in gevaar brengt. Ik heb het over de tweede Nota van Wijziging inzake de aanpassing van

de Advocatenwet en enige andere wetten, met toelichting.

Dit wetsvoorstel is in de vorm van een consultatiedocument op 15 juli 2011 op internet openbaar gemaakt.⁵ Tot 1 oktober 2011 bestaat de mogelijkheid op het wetsvoorstel te reageren. Ik roep alle advocaten bij dezen op dat met kracht te doen, en om ook later dan die datum verzet tegen het wetsvoorstel te blijven plegen. Op allerlei punten zoals in het wetsvoorstel opgenomen is kritiek mogelijk. Ik richt mij bij dezen tegen het wettelijk vastleggen van de geheimhoudingsplicht van de advocaat; zonder die vastlegging zijn overigens ook andere belangrijke wijzigingen die het wetsvoorstel beoogt onmogelijk.

Krachtens!

Het wetsvoorstel introduceert een artikel in de Advocatenwet: 'Voor zover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald, is de advocaat ten aanzien van al hetgeen hij uit hoofde van zijn beroepsuitoefening als zodanig kennis neemt tot geheimhouding verplicht' (art. 11a lid 1 eerste volzin wetsvoorstel). Met de frase 'voor zover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald,' is het hek van de dam. Met deze bepaling wil de overheid zichzelf de vrijheid geven om niet alleen bij formele wet⁶ allerlei uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht op te nemen, maar creëert hij ook de mogelijkheid om via een wettelijke basis het formuleren van uitzonderingen over te laten aan bij-

1 Advocaat te Amsterdam bij VMW Taxand N.V.

2 Getuige art. 165 lid 2 onder b. Rv, dat het verschoningsrecht voor getuigen in civiele procedures afhankelijk maakt van hun geheimhoudingsplicht uit hoofde van ambt, beroep of betrekking.

3 Vaste jurisprudentie sinds HR 22 juni 1984, NJ 1985, m.nt. W.H. Heemskerk, recent uitgebreid herhaald en geciteerd in Rb. Amsterdam 27 juni 2011, LJN: BR5020.

4 HR 12 februari 2002, NJ 2002, 440, rov. 3.4.

5 Zie www.internetconsultatie.nl. De Kamerstukken zoals eerder gepubliceerd rond de beoogde wijziging van de Advocatenwet zijn te vinden onder nummer 32 382.

6 Nota bene: met 'de wet' wordt iedere formele wet bedoeld, niet alleen de Advocatenwet.

voorbeeld een minister. En ministers ple- gen nogal eens met de politieke waan van de dag mee te waaien. Het nieuwe art. 11a Advocatenwet is dus niet alleen over- bodig, nu het principe van de geheim- houdingsplicht reeds lang algemeen is erkend, maar zelfs gevaarlijk. Dat laatste erkent de wetgever dan ook, door in de toelichting bij het voorgestelde art. 11a Advocatenwet te stellen dat daar waar de geheimhoudingsplicht ontbreekt, het recht op een eerlijk en onafhankelijk proces (art. 6 EVRM) onder druk komt te staan. En dat is, laten we wel wezen, nog- al een understatement. Zonder geheim- houdingsplicht is behoorlijke rechtsbij- stand namelijk illusoir.

Begerige vingers

In het wetsvoorstel worden alvast enige uitzonderingen gemaakt op de geheim- houdingsplicht van de advocaat, die vooral van 'intern-organisatorische' aard zijn.⁷ Tuchtrechtelijk stond gro- tendeels al vast dat de advocaat naar zijn deken geen beroep op geheimhou- dingsplicht toekomt, terwijl voor bij- voorbeeld kwaliteitstoetsen opheffing van de geheimhoudingsplicht helemaal niet nodig is. Deze wijzigingen zijn dus overbodig. In de toelichting doet de wetgever het voorkomen dat de uitzon- deringen hiertoe beperkt zullen blijven. Niets verhindert hem echter om later in een formele wet bijvoorbeeld op te ne- men dat de advocaten van verdachten van bepaalde vormen van terroristische misdrijven voor bepaalde kwesties – ve- ligheidsbelangen die door de minister zijn te duiden – géén geheimhoudings- plicht meer heeft. Ook de kafkaësk bege- rige vingers van het Bureau Financieel

Toezicht strekken zich al een paar jaren uit naar de advocatuur en haar vermale- dijde geheimhoudingsplicht,⁸ aan welk verlangen het gemakkelijk toegeven wordt, als art. 11a Advocatenwet werke- lijkheid wordt.

Gegeven het niveau van onze kabinet- ten en volksvertegenwoordigers, ben ik ervan overtuigd dat we hen de wortel van het voorgestelde art. 11a Advocaten- wet níét voor de neus moeten hangen. Zij zullen namelijk niet kunnen nalaten steeds nieuwe uitzonderingen op de ad- vocatuurlijke geheimhoudingsplicht na te jagen.

Manke redeneringen

De wetgever snapt het belang van dit al- les ook allemaal wel, getuige een cruci- ale passage in de toelichting op het wets- voorstel: 'Het verschoningsrecht volgt de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat telkens wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de geheimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschonings- recht komt te vervallen. Ook betekent dit dat telkens wanneer de geheimhou- dingsplicht als het ware overgaat op een ander dat de oorspronkelijke geheim- houder bij wijze van afgeleide geheim- houdingsplicht, daar ook het verscho- ningsrecht aan is gebonden.'

Degene voor wie de geheimhou- dingsplicht is opzijgezet zou wegens doelbinding een afgeleide geheimhou- dingsplicht hebben, met een daaraan verbonden verschoningsrecht. In de veel te korte toelichting wordt zonder enige onderbouwing gesteld dat alle uitzon- deringen op de geheimhoudingsplicht een dergelijke doelbinding meebrengen. Die redenering gaat om twee redenen mank.

De eerste is dat volgens vaste jurispru- dentie de afgeleide geheimhoudings- plicht met verschoningsrecht slechts toe- komt aan werknemers in dienst van de geheimhouder en aan door de geheim- houder ingeschakelde deskundigen.⁹ Dat zijn dus nadrukkelijk níét degenen die volgens het wetsvoorstel zich niet aan de geheimhoudingsplicht van de door hen tegen het licht gehouden advo- caat hoeven te storen. Hun 'doelbinding' maakt dat niet anders. Zij zijn namelijk géén werknemers van de advocaat en evenmin door hem ingeschakelde der- den. Integendeel zelfs.

De tweede reden is dat, zoals de wet- gever zelf ook schrijft, wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de ge- heimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschoningsrecht komt te ver- vallen. Iedere keer dus at de wetgever een uitzondering maakt op de geheim- houdingsplicht, is die plicht mét het verschoningsrecht geheel teniet gedaan. Dan is er dus geen sprake van enige af- geleide geheimhoudingsplicht met ver- schoningsrecht. Van iets wat niet bestaat kun je namelijk niets afleiden.

Hart uit advocatuur

Het wetsvoorstel moet weg. De wetge- ver moet geen enkele mogelijkheid krij- gen om bij of krachtens wet de advoca- tuur het verlengstuk van de overheid te maken. Iedere vorm van inbreuk op de thans al scherp vastliggende rechtsregels rond de geheimhoudingsplicht van de advocaat is uit den boze. Wordt die in- breuk wel gepleegd, dan wordt het hart uit het de advocatuur gesneden, omdat de advocatuur dan simpelweg onbe- trouwbaar wordt.

7 Ten behoeve van 'kwaliteitstoetsen' door 'deskun- digen' aangewezen door de algemene raad (art. 26a wetsvoorstel), uitoefening van toezicht door de lokale dekens (art. 45b wetsvoorstel), vooronder- zoek bij tuchtrechtelijk onderzoek (art. 46m wets- voorstel) en onderzoeken naar praktijkuitoefening (art. 60d wetsvoorstel).

8 Zie hiervoor de jaarverslagen 2010 en 2009 van het BFT op www.bureauft.nl. Vooral in het jaarverslag 2009 schuwt het BFT drogredeneringen en kwalijke suggesties ten aanzien van de advocatuur niet.

9 Zie de annotatie van A.C. 't Hart bij HR 29 maart 1994, *NJ* 1994, 552 en voor een nadere uitwerking van dit principe HR 12 februari 2002, *NJ* 2002, 440.

Maak de rechter niet kwaad

Jan van der Does

Rechters maken gebruik van vuistregels, zoals: ‘Wat goed voelt, dat zal wel goed zijn.’ Dit meldt het voorvorige nummer van dit blad, verwijzend naar een proefschrift, verschenen bij de Universiteit van Tilburg. Het proefschrift wekt advocaten op om hierop in te spelen. Immers, de uitspraak van een rechter kan beïnvloed worden, als hem bij het pleidooi maar een goed gevoel in het vooruitzicht wordt gesteld. Aldus het bericht, onder de kop: ‘Maak de rechter niet kwaad.’

Mijn spontane en geheel gevoelsmatige reactie op deze mededeling is: Het zal mij benieuwen.

Er zijn vrijspraken waarbij de rechter aan zijn klompen aanvoelt dat de verdachte het ten laste gelegde feit wel degelijk heeft gedaan – waarbij de overtuiging er dus wel is, maar niet de bewijsmiddelen. Dan zijn er hogere belangen om tot vrijspraak te komen. Of die beslissing een warm gevoel geeft, dat is nog maar de vraag. Het recht is een voortschrijdend beschavingsproces, wat gepaard gaat met het inzicht dat gevoel een veelkoppig monster is, dat alleen al post coitum en postnataal, en zeker in de rest van het leven, een zekere melancholie teweeg kan brengen, wat overigens niet tot gevolg heeft dat in grote getale van de betreffende activiteit wordt afgezien.

Ook na een zitting kan een rechter bevangen raken door een vlag van postnatale misoedigheid. Over die vrijspraak, over de geringe variëteit in strafrechtelijke sancties, over de onmacht van de bureaucratie die alleen in soorten en groepen kan denken, en niet in individuen. De aanstaande wetgeving over minimumstraffen zet dit nog eens extra aan. Maar er is meer.

Dat iedereen in gelijke gevallen gelijk wordt behandeld, kan individueel onrechtvaardig uitpakken. Trouwens, de samenleving wordt niet alleen bij elkaar gehouden door rechtvaardigheid, maar ook door een behoefte aan orde. Het wei-

Illustratie: Floris Tilanus

geren van een verblijfsvergunning aan een vreemdeling kan de orde buitengewoon ten goede komen en tegelijkertijd haaks staan op eisen van rechtvaardigheid. De orde wint en de rechtvaardigheid wordt gepaaid met de mededeling dat andere vreemdelingen in vergelijkbare gevallen hetzelfde lot treft. Hoe dat voelt, dat laat ik aan u over.

Het bericht over het proefschrift benadrukt dat de opleiding van advocaten meer aandacht moet besteden aan de gevoelsmatige kant van de rechterlijke oordeelsvorming. Ik wacht het resultaat met belangstelling af. Uiteraard zal de retorica van Cicero en Seneca aan de orde komen, maar er zijn een paar huishoudelijke tips die het werk een stuk prettiger maken en de rechtbank op de voorhand mild stemmen.

Houd het kernachtig en *to the point*. Leg pleitnotities over. Zorg dat het gelijk u ge-

gund wordt. Dat betekent dat een zekere charme tot meer resultaat leidt dan een eindeloos bozige toon. En doe alsof elke zaak een verrassing is, waaraan het recht steeds opnieuw kan worden geopenbaard. Het automatisme waarmee bijvoorbeeld het zwijgrecht en het weigeren van rapportage in stelling worden gebracht, doet denken aan een man met een hamer voor wie alles een spijker is.

En mocht u de rechter kwaad maken, doe dat dan alleen als u zich haarscherp bewust bent van uw eigen motieven. Soms is oorlog de voortzetting van gewone communicatie, maar dan met andere middelen. Oorlog in de rechtszaal is niet per se rampzalig. Het zal geen warm gevoel opleveren, maar kan wel leiden, uiteraard via irrationele wegen, tot enig respect.

Of de afstandelijkheid die met dat respect gepaard gaat tot een gewenste beslissing leidt, daar moet een ander proefschrift maar eens zijn licht over laten schijnen.

specialist in gezondheidsschade

lechnerconsult
medische advisering

MEDISCH ADVIES nodig in juridische zaken?

Lechnerconsult is expert op het gebied van gezondheidsschade. Met een vlijmscherp en helder medisch advies staan de specialisten van Lechnerconsult u bij in de vertaalslag van letsel naar personenschade. Van de operatietafel naar de rechtbank.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk. Bij letselschade, maar ook in arbeidsongeschiktheidsvraagstukken.

Bel voor een vrijblijvende kennismaking met 010 47 62 870 en vraag naar dhr. C. Hoogenkamp.

Lechnerconsult
Schiekade 458
3032 AX Rotterdam

T 010 47 62 870
F 010 47 72 075
E info@lechnerconsult.nl
W www.lechnerconsult.nl

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig, gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

LAUS C.S.
ADVOCATEN

Laus cs Advocaten is op zoek naar een **partner-advocaat**

Ook ervaren advocaten zonder eigen praktijk, maar met ambitie die op te bouwen, worden uitgenodigd te reageren.

Het goed geoutilleerde kantoor is gevestigd in het centrum van Haarlem.

Uw reactie met CV kunt u richten aan mr. M. Koudstaal, Postbus 81, 2000 AB Haarlem of per mail: koudstaal@laus.nl.

Informatie over het kantoor is te vinden op: www.laus.nl

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

- Superieure toga's
- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht)
- of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

Meer dan de usual suspects

René Klomp
juridisch adviseur, ex-advocaat

achter *Advocaten* is een bundeling van tien interviews met advocaten over de wijze waarop zij hun beroep uitoefenen. Zowel de meer geijkte vragen, zoals 'Wanneer weiger je een cliënt?' als minder voor de hand liggende vragen, zoals 'Is er in Nederland sprake van *equality of arms*?' komen aan bod. De auteurs, hoogleraar rechtssociologie Ashley Terlouw en grafisch vormgever Sjaak van der Vooren, hebben bewust gekozen voor een tiental niet of althans minder bekende advocaten van diverse pluimage. Doorgewinterde *corporate lawyers* als Reinout Rinzema (destijds Stibbe, inmiddels Ventoux) en Joost Blauw (Blauw Tekstra Uding) staan naast idealisten als Jelle Klaas (Fischer), die zichzelf 'revolutionair links' noemt, en Rombout Hijma (Hijma en Van Nierop), wiens kantoor voor 90 procent vreemdelingenzaken doet. De auteurs hebben ook duidelijk hun best gedaan om advocaten met een allochtone achtergrond aan het woord te laten, zoals Famile Fatma Arslan (Turks en praktiserend moslim) en Usman Santi (Moluks). In dit bonte paneel vertegenwoordigt Gerrit Hoogvliet de landsadvocatuur (Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn).

Een terugkerend onderwerp is de *dress code* op kantoor: zorg dat je 'een zwart colbert aan hebt, een beetje een *power dress* en niet bij wijze van spreken een bloemetjesjurk,' aldus Sarah Köller (p. 134), zelf gefotografeerd in vrolijk gekleurde jurk. Ook de kwestie van winst

Ashley Terlouw & Sjaak van der Vooren, *achter Advocaten*
Celadon uitgevers, Bilthoven 2011
157 pagina's
ISBN 10: 9089480161
ISBN 13: 9789089480163
Paperback
22,50 euro

en verlies wordt aan verschillende advocaten gesteld. Strafrechtadvocaat Bart Stapert geeft het meest intrigerende antwoord: 'Dat is het unieke aan doodstrafzaken, dat je zo'n concreet moment van verliezen hebt. Het aangrijpendste zit niet in de executie, maar in de psychologie daarvoor. Er zijn in elke zaak dingen die je anders had kunnen doen, je maakt strategische keuzes waarvan je achteraf denkt, misschien was het niet goed' (p. 150).

Opvallend is de in verschillende interviews terugkerende opmerking dat partijen die op basis van een toevoeging procederen vaker over kleinigheden zeuren. De onderliggende boodschap van de auteurs lijkt te zijn: het wordt tijd dat hier wat aan wordt gedaan.

Niet cynisch worden

Een rode draad in het boekje wordt gevormd door de vorm, waarin iedere advocaat een vraag heeft geformuleerd die

door een andere advocaat wordt beantwoord. Het doet enigszins geforceerd aan, maar het werkt wel. Zo vraagt Bénédicte Ficq: 'Hoe ga je als advocaat om met het gevoel van onmacht als je niet bereikt wat je wilt bereiken en hoe voorkom je dat je cynisch wordt?' De auteurs geven het antwoord van Hijma: je moet voorkomen dat je cynisch wordt omdat je dan aan scherpte verliest en niet meer bereid bent om hard te lopen voor bepaalde zaken. Het is volgens hem ook helemaal niet nodig om cynisch te worden: 'Je moet gewoon regelmatig met vakantie gaan' (p. 86). Het gevoel van onmacht lijkt hij niet te kennen, of het moet zijn dat de IND een beslissing vaak baseert op een zogenoemd individueel ambtsbericht van het ministerie van Buitenlandse Zaken dat is gebaseerd op geheime onderliggende stukken. Buitenlandse Zaken hoeft dergelijke stukken niet bekend te maken, zo luidde het eindoordeel in een door Hijma gevoerde, slepende procedure. Van een *equality of arms* is dan natuurlijk geen sprake.

Anders dan de ondertitel 'Beroepsgenoten aan het woord' suggereert, is de doelgroep van het boekje niet zozeer de advocatuur – dan had bijvoorbeeld niet hoeven te worden uitgelegd wat een toevoeging is. Het boekje is vooral goed te gebruiken om aan niet-juristen te tonen dat er in de advocatuur meer te koop is dan wat de media van *usual suspects* Moszkowicz, Spong en anderen laten zien.

Zetje bij de sprong van nieuwe media

Bing, Twitter, blogs, RSS, iPad en Google+. Het *Handboek Nieuwe Media*, dat onlangs verscheen, brengt ordening in het oneindig grote speelveld van nieuwe media. Wat kunnen en vooral wat moeten advocaten weten?

Illustratie (met de omslag van het boek)
uit het *Handboek Nieuwe Media*.

Sabine Droogleeve Fortuyn

Welke tips heeft Tom Bakker, auteur van het *Handboek Nieuwe Media* voor advocaten? 'Advocaten zitten vaak krap in hun tijd en kunnen nieuwe media vooral gebruiken om hun werk efficiënter te laten verlopen. Door bijvoorbeeld slim gebruik te maken van RSS (een standaard voor het aanbieden en eenvoudig verspreiden van informatie, *red*), aangepaste rubrieken in Google Nieuws en zoekacties binnen social media dashboards, kun je zeeën van tijd winnen.'

Tom Bakker is onderzoeker en docent bij de afdeling Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Samen met Piet Bakker, Lector aan de Hogeschool Utrecht en universitair hoofddocent aan de Universiteit van Amsterdam, schreef hij in een krappe twee jaar het praktische boek dat is gericht op professionals.

Terughoudend

Een 'uitdagerend onderwerp' noemt Han Weegink, hoofd communicatie bij Nau-

‘Voor advocaten geldt dat ze een zekere mate van terughoudendheid kennen ten opzichte van social media. Dat komt door hun geheimhoudingsplicht’

taDutilh, het gebruik van nieuwe media in de advocatuur. 'Voor advocaten geldt dat ze een zekere mate van terughoudendheid kennen ten opzichte van sociale media en externe communicatie in het algemeen. Dat komt door hun geheimhoudingsplicht, het zit in hun genen. De wat meer commerciële advocaten pikken het wat sneller op. Daarnaast zijn advocaten erg gewend om in tijd te denken. Ze moe-

ten ervan overtuigd raken dat het gebruik van tools en technieken leidt tot meer efficiëntie.'

Interactiviteit

Tijdens lezingen van NautaDutilh komt het onderwerp social media regelmatig aan de orde, volgens Weegink. Daarbij zijn er specifieke trainingen gericht op sociale media en gerelateerde tools zoals LinkedIn, Google Alerts, RSS, en Twitter. 'Bovendien zijn we bezig met een groter plan om zowel intern als extern de interactiviteit te bevorderen. Intern heeft het grote voordelen de kennis die we in huis hebben beter met elkaar te kunnen delen. Extern willen we meer met (potentiële) cliënten discussiëren om op die manier meer informatie uit te wisselen. Je kunt een cliënt alleen tevreden stellen als je goed weet wat er speelt. Hiervoor kunnen we meer gebruik gaan maken van LinkedIn, Twitter, blogs en forums.'

Column

De wolven, de wolven: nieuwe eisen van HRM-beleid

Dolph Stuyling de Lange

Tweets

De advocaten bij Kennedy Van der Laan maken volgens Reindert van der Zaal, advocaat op gebied van Auteursrecht, Merkenrecht en Mediarecht, veel gebruik van sociale media zoals Twitter en LinkedIn. 'Ik vind het een handige manier om actualiteiten van het Mediarecht en Intellectueel Eigendomsrecht (IE) bij te houden. Ik gebruik het niet bewust voor acquisitie, maar er komen weleens mensen via social media bij mij terecht die op zoek zijn naar advies. Zelf Twitter ik voor 99 procent over nieuws op het gebied van Mediarecht en IE.'

Over hoe advocaten zich moeten gedragen op Twitter geeft Kennedy Van der Laan volgens Van der Zaal geen regels mee. 'Iedereen realiseert zich hier wel wat je wel en niet moet doen. Ik geef nooit vertrouwelijke informatie via Twitter over lopende zaken. Maar ik zie het wel gebeuren dat advocaten van andere kantoren twitteren: "Deze argumenten ga ik aandragen in mijn Memorie van Antwoord."'

Toegevoegde waarde

Wat hebben advocaten volgens Van der Zaal voor hun praktijk aan het *Handboek Nieuwe Media?* 'Hoe je een berichtje moet retweeten, dat weet 95 procent van onze afdeling wel. Ook weten we hoe je geavanceerd moet zoeken met Google. Toch lijkt het boek me een handig naslagwerk voor advocaten, zeker op het gebied van IE. Het is eenvoudig en duidelijk geschreven en technische snufjes, zoals bijvoorbeeld de werking van een *embedded link*, worden goed uitgelegd. Daarnaast zouden advocaten op gebied van IE het boek kunnen gebruiken om de werking van bepaalde media snel uit te leggen, bijvoorbeeld aan rechters. Er staan ook onderwerpen in waar we niet zo gauw mee te maken krijgen, zoals uitleg over sluitertijden en diafragma van een digitale camera. Desalniettemin kan het boek van toegevoegde waarde zijn.'

Handboek Nieuwe Media, *Digitale technologieën begrijpen en gebruiken*, Tom Bakker en Piet Bakker, Kluwer, 2011. In twaalf hoofdstukken beschrijft het boek de eigenschappen en mogelijke toepassingen van Twitter, communities, blogs, tablets, browsers, foto, video, audio, user-generated content, Google, RSS en databases (www.handboeknieuwemedia.nl).

En bekend verhaal is dat van het jongetje in de nomadenstam, die 's nachts roept: 'De wolven, de wolven.' Iedereen komt aansnellen, maar het blijkt dat hij alleen wilde kijken of er wel hulp zou komen bij gevaar. De volgende nacht roept hij opnieuw: 'De wolven, de wolven'. Weer komt iedereen aanrennen maar het blijkt opnieuw loos alarm. Als hij de volgende nacht weer roept, komt niemand opdagen en de ochtend daarna vindt men nog slechts de resten van het jongetje.

In de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, waren er diverse HR-deskundigen, die aankondigden dat er sprake was van 'de nieuwe werknemer': die zou niet meer genoegen nemen met saai werk, zou zich niet jarenlang willen inzetten om ooit hogerop te komen, en zou in de 'work-life' balans meer ruimte voor het 'life'-deel willen. De deskundigen zagen het somber in voor de advocatenkantoren, die de reputatie hadden dat jonge juristen er hard moesten werken, vaak met weinig feedback en met alleen 'de worst' van mogelijke toetreding tot de maatschap om ze aan de praat te houden. Maar in de praktijk bleken er toch gewoon voldoende jongens en – in toenemende mate – meisjes bereid om advocaat te worden. Gemakshalve gingen de kantoren ervan uit dat de noodkreet van die HR-deskundigen loos alarm was.

Welk kantoor heeft nu als strategie om 'de beste werkgever in de stad of regio' te zijn? Loyens & Loeff pikt het predicaat als een leuke extra mee, maar of het een strategische doelstelling is? Wie

daarvoor kiest, moet het heel concreet invullen: met een goede introductie, met leuk werk, met goede praktijkbegeleiding, met heldere feedback, met het geven van uitdaging en autonomie, met het betrekken van de werknemers bij contact met de cliënt, met zinvolle beoordelingen, met externe assessments na drie en zes jaar zodat men weet waar men staat ten opzichte van de beoordelingscriteria, met individuele coaching als daar aanleiding voor is. En met ruime mogelijkheden voor parttime werken (ook voor partners) en/of thuis werken en met individueel aangepaste arbeidsvoorwaarden.

Inmiddels is de 'nieuwe werknemer' er toch. Steeds meer jonge medewerkers haken af na drie tot vijf jaar, steeds minder ambiëren om toe te treden tot de maatschap, stagiairs vragen al naar een sabbatical. En eerder wijst men 'saai' werk af, en vraagt om ruimte voor eigen inbreng. En daarbij zijn er steeds minder afstuderende juristen en steeds meer alternatieve werkgevers die aan ze trekken – en die ontwikkeling gaat versterkt verder.

Als advocatenkantoren niet snel actie nemen, en zorgen dat ze aantrekkelijkere werkgevers worden, dan worden ze straks net zo ruw gewekt als de notarissen die zich van de veranderende wereld om zich heen niets aantrokken.

Dus: maak van HR een speerpunt. Onderzoek wat jonge juristen willen en pas je daarop aan. Wie ervan blijft uitgaan dat kandidaten zich aan het kantoor moeten aanpassen, kon wel eens door de wolf van de toekomst opgegeten worden.

De cliënten van **KBS Advocaten N.V.** te Utrecht kiezen voor ons vanwege onze expertise op diverse rechtsgebieden. Eén ervan is insolventierecht.

De sectie Insolventie is een hecht team van 7 medewerkers, waaronder 3 advocaten. De sectie zoekt:

een **advocaat stagiaire** (bij voorkeur gevorderd)
en
een **advocaat medewerker**
m/v voor 4 of 5 dagen per week

Wij hebben een uitdagende praktijk en bieden ontwikkelingsmogelijkheden en een plezierige werksfeer. Toetreding tot één van de andere secties (ondernemings-, arbeids-, verzekerings- en gezondheidsrecht) is bespreekbaar.

Heb je belangstelling? Kijk ook op www.kbsadvocaten.nl

Sollicitaties kan je richten aan KBS Advocaten N.V. t.a.v. mr. Hans Hendriks, Postbus 13086, 3507LB Utrecht of per email naar hcm.hendriks@kbsadvocaten.nl.

Een assessment kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

Reacties graag voor 7 oktober 2011

Koevoets Advocaten BV richt zich enerzijds op particuliere rechtszoekenden (Strafrecht, Vreemdelingenrecht, Familie- en Jeugdrecht) en anderzijds op het (internationale) bedrijfsleven. Koevoets Advocaten verleent haar diensten vanuit het kantoor in Rotterdam-Kralingen en het World Trade Center in het hartje van Rotterdam. Een groot deel van de cliëntenkring is afkomstig uit de Chinese gemeenschap.

Ter versterking van het team zijn wij op zoek naar:

Advocaat-Medewerker(s) (m/v) (fulltime / parttime)

met aantoonbare kennis en ervaring op de volgende rechtsgebieden:

- Strafrecht (locatie: kantoor Kralingen), per direct
- Ondernemingsrecht (locatie: kantoor World Trade Center), per 01/2012
- Burgerlijk Procesrecht (MKB) (locatie: kantoor World Trade Center), per 01/2012

Vereisten:

- voltooide stage
- zakelijke en representatieve uitstraling
- rijbewijs B
- woonachtig in regio Rotterdam / Zuid-Holland
- uitstekende schriftelijke uitdrukingsvaardigheden
- ruime proceservaring

Sollicitaties schriftelijk (post of e-mail) en voorzien van CV gelieve te richten aan dhr. Mr R.W. Koevoets
Postbus 4384, 3006 AJ Rotterdam
per e-mail: rwkoevoets@koevoets.info
Website: www.koevoets.info

Ons kantoor in het centrum van Naaldwijk
(arrondissement Den Haag)

heeft ruimte voor een:

ADVOCAAT
(medewerker/gevorderd stagiaire)

arbeidsrecht

schriftelijke reacties met cv kunt u richten aan:
mr. J.P.G. Bouwman
Verhagenplein 1
2671 HS Naaldwijk

of mail naar bouwman@btwadvocaten.nl

www.btwadvocaten.nl

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Boers, mw. mr. R.H.C.: Schipper Noordam Advocaten te Rotterdam
Bollen, mw. mr. S.P.A.: AKD te Amsterdam
Bos, mr. R. van den: Wijn & Stael Advocaten N.V. te Utrecht
Both, mr. K.: Advocatenkantoor Both te Utrecht
Boucher, mr. E.H.: Boucher Advocatuur B.V. te Utrecht
Brouwer, mw. mr. B.A.T.: Brouwer & Brouwer te Apeldoorn
Brouwer, mr. B.J.H.L.: Brouwer & Brouwer te Apeldoorn
Burg, mr. H.H.M.: Van der Burg Advocatuur te Wassenaar
Bijkerk – Verbruggen, mw. mr. S.B.: Immix Advocaten te Zeist
Driessen, mw. mr. A.M.E.: Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen
Gal, mr. J.R.: Stibbe N.V. te Amsterdam
Guit, mr. M.J.: AMS Advocaten te Amsterdam
Heijkant, mw. mr. N.: Heijkant Advocaten te Dongen
Janse de Jonge, mr. J.J.J.: Dingemans-VanderKind te Amsterdam
Jaspars – Stroes, mw. mr. M.: Stroes Advocatuur te Maastricht
Jong, mr. B.J. de: Custos Advocatuur te Bergeijk
Kraats, mr. J.D.H. van de: Kienhuis-Hoving advocaten en notarissen te Enschede
Leeuwen, mw. mr. P.J.S. van: De Koning Vergouwen Advocaten te Amsterdam
Maats, mr. D.: Joosten Advocaten te Utrecht

Margetson, mr. ing. N.H.: Margetson & Margetson te Dordrecht
Margetson, mr. ing. N.J.: Margetson & Margetson te Dordrecht
Mes, mr. M.T.A.M.: Advocatenkantoor Mes te Hoorn
Meulesteen – van Nuenen, mw. mr. E.M.G.: Van Nuenen en Verger Advocaten te Breda
Niewold, mw. mr. N.M.: Valegis Advocaten te Rijswijk ZH
Oude Kempers, mw. mr. J.E.M.: DAAN Advocatuur te Arnhem
Pennings, mw. mr. C.M.F.: Van Gelder Advocaten te Oisterwijk
Reitsma, mr. H.: AMS Advocaten te Amsterdam
Roks, mw. mr. H.J.: Advocatenkantoor Roks te Zundert
Roorda, mw. mr. L.M.: Hekkelman Advocaten N.V. te Arnhem
Smeede, mr. A.J. van der: Arcagna B.V. te Amsterdam
Thissen, mr. L.L.A.M.: Koopman Van Steijn advocaten te Den Bosch
Verger – Maas, mw. mr. M.: Van Nuenen en Verger Advocaten te Breda
Vos, mr. E.M.: Vos Advocatuur te Groesbeek
Vugt, mr. T.J. van: AMS Advocaten te Amsterdam
Zahi, mw. mr. H.: Advocatenkantoor Zahi te Amsterdam
Zijll, mr. S.W. van: Yuen Law Firm te Rotterdam

Nieuw kantoor/ associatie

Advocatenkantoor Both (mr. K. Both) te Utrecht
Advocatenkantoor Mes (mr. M.T.A.M. Mes) te Hoorn
Advocatenkantoor Roks (mw. mr. H.J. Roks) te Zundert
Advocatenkantoor Zahi (mw. mr. H. Zahi) te Amsterdam
Arcagna B.V. (mr. A.J. van der Smeede) te Amsterdam
Boucher Advocatuur B.V. (mr. E.H. Boucher) te Utrecht
Brouwer & Brouwer (mw. mr. B.A.T. Brouwer en mr. B.J.H.L. Brouwer) te Apeldoorn
Margetson & Margetson (mr. ing. N.H. Margetson en mr. ing. N.J. Margetson) te Dordrecht
Stroes Advocatuur (mw. mr. M. Jaspars – Stroes) te Maastricht
Van der Burg Advocatuur (mr. H.H.M. van der Burg) te Wassenaar
Vos Advocatuur (mr. E.M. Vos) te Groesbeek

Medevestiging

Custos Advocatuur (mr. B.J. de Jong) te Bergeijk

Uit de praktijk

Bakker, mw. mr. C.L. 19-08-2011 Den Haag
Benistant, mr. L.J. 16-08-2011 Nieuwegein
Bult, mw. mr. M.G. 15-08-2011 Alkmaar
Gool, mw. mr. M. van 15-08-2011 Utrecht
Graaf – de Waard, mw. mr. H. de 26-08-2011 Den Haag
Hoepelman, mr. B. 12-08-2011 Amsterdam
Kwinkelenberg, mw. mr. M.E.A. 12-08-2011 Utrecht
Maatmann, mw. mr. M.M. 16-08-2011 Zutphen
Mac Lean, mr. M.M. 26-08-2011 Amsterdam
Simon, mr. F.H. 15-08-2011 Eindhoven
Slob – Stam, mw. Mr. J.C. 24-08-2011 Eindhoven
Smit, mr. K.J. 22-08-2011 Amsterdam
Timmer, mw. mr. E.M. 25-08-2011 Haarlem
Vergert, mr. H.G.M. ten 30-08-2011 Oldenzaal
Verheijen, mw. mr. E.A.M. 12-08-2011 Helmond
Werd, mw. mr. W.M.H. de 15-08-2011 Nijmegen

Overleden

Kraaijeveld, mw. mr. M. 15-08-2011 Eindhoven

‘Meer dan puur dossier-behandeling’

Koen Both (35) is sinds vorig jaar advocaat-ondernemer. Deze maand is Both zijn eigen kantoor op het gebied van ondernemingsrecht en arbeidsrecht begonnen. ‘Er komt zoveel meer bij kijken dan alleen dossierbehandeling. Ondernemerschap, netwerken, kantoororganisatie. Het is verschrikkelijk interessant. Ik ben nog nooit met zoveel plezier naar mijn werk gegaan.’

Snel en slagvaardig

Na bijna vier jaar bij De Kempenaer Advocaten in Arnhem te hebben gewerkt, stapt **Judith oude Kempers** (29) van het middelgrote kantoor over op DAAN Advocatuur & Notariaat, eveneens in Arnhem. Het kantoor waar zeven advocaten en een notaris werken, is gespecialiseerd op het gebied van het ondernemingsrecht, arbeidsrecht en insolventierecht. ‘Omdat het een klein kantoor is, kan er snel geschakeld worden. Dat maakt ons slagvaardig. Daarbij vind ik het leuk om mee te werken aan het opbouwen van iets heel nieuws.’

Linssen & Frissen Advocaten, gevestigd aan de Mauritskade no. 37 in Den Haag, heeft:

Ruime kantoorruimte beschikbaar voor een advocaat met eigen praktijk in een prettige, collegiale werksfeer en op basis van kostendeling.

Reacties graag via info@linssenfrissen.nl.

**Aangeboden:
klassieke kantoorruimte
in Amsterdam-Zuid**

- 50m² (werkkamer & spreekkamer).
- Met eventuele uitbreiding tot 200m².
- Aan het Vondelpark.
- Met parkeervergunning.
- Prijs n.o.t.k.

06 39 64 48 64

TE KOOP

AMSTELVEEN

AMSTERDAMSEWEG 40 / PARKLAAN 2

Vrijstaande villa "Amsterdamse School", met garage, oprit, voortuin, zijtuin, terrassen en achtertuin met verwarmd buitenzwembad. De tuin grenst aan één van de vijvers van het fraaie Broersepark.

Aan de villa is verbonden een kantoor-/praktijkruimte van circa 220m², met eigen entree aan de Parklaan, met ruim voldoende parkeergelegenheid voor de deur. Het geheel bevindt zich op 708m² eigen grond.

KOOPPRIJS

na uitgebrachte biddingen - nader overeen te komen

Voor inlichtingen en/of bezichtigingsafspraak
Rijsterborgh Makelaars B.V. / t.a.v. dhr. R. Koelemij
Tel. 020-6451146 / www.rijsterborgh.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

ZIYA TOGA'S
VIERT 5 JAAR VERTROUWEN

ADVOCATENTOGA:
€ 295,- EX. BTW.
100% COOL WOOL MET BEF NAAR KEUZE

MAATKLEDING MET
TEVREDENHEIDSGARANTIE
MAATNEMING THUIS / OP KANTOOR MOGELIJK

WWW.ZIYATOGA.NL
LEECHWATERLAAN 76
5223 BA 'S-HERTOGENBOSCH

INFO@ZIYATOGA.NL
073-6237001

De Trias dossiermap van CIB

EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

GRATIS PROEFMAP?
Bel (079) 36 38 400

ALLE DOSSIER
MAPPEN €96⁰⁰
PER 100 STUKS
(excl. BTW)

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLUITBAAR

Ook binnenmappen leverbaar in zes kleuren voor €25⁰⁰ per 100 stuks (excl. BTW)

CIB. Juist als partner
www.cib.nl

CIB Centraal InkoopBureau BV
telefoon (079) 36 38 400

Postbus 330 2700 AH ZOETERMEER
advocaten@cib.nl

Institut français, Maison Descartes, Vijzelgracht 2a, 1017 HR Amsterdam

**Juridisch Frans
Nieuwe rechtsgebieden**

Gedurende het jaar zullen cursussen juridisch Frans alsmede enkele conferenties worden georganiseerd met op 12 oktober:

“Recht en samenleving” in het Frans.

Voor meer informatie: www.institutfrancais.nl

Van de Geschillencommissie

Zie voor uitspraken van de Geschillencommissie het register op www.degeschillencommissie.nl. Onderstaande uitspraken zijn bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam. Deze uitspraken staan integraal en geanonimiseerd op BalieNet.

Ouderwetsse urenregistratie

*Arbitraal vonnis d.d. 7 oktober 2010,
ADV 10-0021B
(mrs. Schaar, Hillhorst en Van den Bercken)*

Verzoek

De advocaat heeft de cliënt bijgestaan in een arbeidsrechtelijke kwestie. Het betrof een zeer omvangrijke en tijdrovende zaak; de advocaat heeft in totaal 145,8 uren aan de zaak besteed.

De door de advocaat verrichte werkzaamheden zijn geregistreerd op tijdschrijflijsten en in rekening gebracht bij de rechtsbijstandsverzekeraar van de cliënt. Deze heeft slechts een gedeelte van de totale kosten betaald en weigert tot verdere betaling over te gaan.

De commissie wordt verzocht te beoordelen of het aantal uren dat aan het dossier is besteed reëel is en of de wijze van tijdregistratie voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Verweer

De advocaat heeft de cliënt rechtsbijstand verleend in een langdurig geschil met diens werkgever. De cliënt is zeer tevreden over de inzet en aanpak van de advocaat.

De rechtsbijstandsverzekeraar, die vooraf schriftelijk volledige vergoeding van de advocaatkosten had toegezegd, is echter niet bereid tot (volledige) betaling van de declaraties van de advocaat over te gaan.

De rechtsbijstandsverzekeraar stelt de manier van tijdschrijven en de behandelingsduur van de zaak ter discussie. De cliënt verzoekt de commissie te beoordelen of het aantal uren dat aan het dossier is besteed reëel is en of de wijze van tijdregistratie voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Beoordeling

De commissie stelt op basis van de stukken en het verhandelde ter zitting vast dat de advocaat een tijdregistratie hanteert middels codes waarbij hij voor iedere zes minuten verrichte werkzaamheden één streep op een tijdschrijflijst turf. Vervolgens stelt de advocaat aan de hand van de tijdschrijflijsten zijn declaraties op.

Deze wijze van registratie komt de commissie enigszins ouderwets voor en past naar haar oordeel eigenlijk niet meer in de wijze waarop een advocaat tegenwoordig in het algemeen zijn tijdregistratie voert en behoort te voeren. Echter, nu de cliënt over de wijze van tijdregistratie geen klachten heeft geuit, ter zitting er desgevraagd blijk van heeft gegeven deze wijze van registratie zonder problemen te kunnen betrekken in zijn controle van de door de advocaat verrichte werkzaamheden en de wijze van tijdregistratie in zoverre in ieder geval voldoet aan de ten behoeve van de cliënt te stellen eisen, kan in dezen niet zonder meer worden geconcludeerd dat de advocaat niet gehandeld heeft zoals van een redelijk handelend en bekwaam advocaat mag worden verwacht.

Ook de Raad voor Rechtsbijstand in haar brief d.d. 9 juli 2008 heeft bevestigd dat de advocaat steeds op deze wijze zijn werkzaamheden bij haar declareert en – zo begrijpt de commissie – ook mag declareren.

Voor wat betreft de vraag of het aantal aan het dossier bestede uren reëel is, overweegt de commissie als volgt. De cliënt heeft in dit verband ter zitting desgevraagd medegedeeld dat hij de tijdschrijflijsten heeft gecontroleerd en – zo begrijpt de commissie – dat hij op basis van het dossier van deze zaak en zijn controle geen verrichte werkzaamheden is tegengekomen die hem vreemd voorkomen. De cliënt is aldus tot de slotsom gekomen dat

de op die lijsten aangegeven werkzaamheden ook daadwerkelijk zijn verricht.

De commissie stelt op grond daarvan dan ook vast dat tussen partijen thans niet meer in geschil is of de advocaat 145,8 uren werkzaamheden heeft verricht aan de betreffende zaak van de cliënt. De commissie komen, gelet op de uitlatingen van partijen en de ingebrachte stukken, genoemde 145,8 uren verrichte werkzaamheden ook aannemelijk voor.

Over de vraag of en in hoeverre die werkzaamheden ook noodzakelijk waren, bijvoorbeeld voor het behaalde resultaat, is de commissie niet in staat te oordelen.

Beslissing

De commissie stelt vast dat de door de advocaat gehanteerde en de commissie enigszins ouderwets voorkomende wijze van tijdregistratie voldoet aan de daaraan ten behoeve van de cliënt te stellen eisen; De door de advocaat in dezen in totaal opgevoerde 145,8 uren voor verrichte werkzaamheden komen de commissie aannemelijk voor.

Noot

Zowel in de overwegingen als in het dictum stelt de commissie dat tijdregistratie middels eenheden van zes minuten ouderwets is. Deze methode, evenals die van eenheden van vijf minuten, wordt breed toegepast en tal van registratieprogramma's zijn daarop ingericht. Kennelijk ging het hier om een handmatige versie. De commissie legt niet uit waarom de in haar ogen ouderwetse methode inadequaat is, terwijl deze kwalificatie evenmin leidt tot afkeuring van de gedeclareerde uren. De beoordeling lijkt voor het overige op die van de klassieke begrotingsprocedures door de Raad van Toezicht, maar overtuigt niet door de onduidelijkheid van de gehanteerde maatstaf.

LH

www.rechtindepraktijk.nl

De Praktijk van Ferry, Erik, Laurien, Mark, Mieke, Rieme-Jan, Rik en Toon

DE PRAKTIJKBLADEN VAN SDU

Met de Praktijkbladen (gedrukt of digitaal) van Sdu leest u op een ontspannen wijze over alle ontwikkelingen binnen uw vakgebied. Zo bent u altijd op de hoogte om uw cliënten op de juiste wijze te kunnen adviseren. De deskundige redactie volgt jurisprudentie, rechtspraak en literatuur op de voet en vertaalt inzichten naar leesbare, verdiepende en praktijkgerichte artikelen. Voor bijna ieder juridisch vakgebied is er een Praktijkblad. Kijk op www.rechtindepraktijk.nl en ontvang gratis uw eerste exemplaar.

SDU PRAKTIJKBLADEN: RECHT IN DE PRAKTIJK

www.rechtindepraktijk.nl

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff en H. Uhlenbroek. De uitspraken met LNJ-nummer zijn integraal te raadplegen op www.tuchtrecht.nl.

Afgaan op lichaams-houding

Raad van Discipline Amsterdam 14 september 2010, LNJ: YA1038

Eisvermindering zonder – uitdrukkelijke – toestemming cliënt.

- Art. 46 *Advocatenwet* (1.1 *Beleidsvrijheid*; 1.2 *Vereiste communicatie met cliënt*; 1.4 *Kwaliteit van de dienstverlening*; 1.4.3.1 *Financiële verhouding*; 1.5 *Vereiste van schriftelijke vastlegging*)
- *Gedragsregel 8*

Feiten

Mr. X heeft klager in 2007 bijgestaan in een geschil met de voormalige levenspartner van klager. De zaak had betrekking op terugbetaling van een bedrag van 11.000 euro die de levenspartner had geleend voor de aanschaf van een auto. In juli 2005 heeft de levenspartner klager een bedrag van 4.000 euro betaald. Partijen verschillen van mening over de vraag of deze betaling een aflossing op de lening was, respectievelijk een schenking, schikking of andere tegemoetkoming.

Mr. X heeft in het kader van schikkingsoverleg een aanbod gedaan waarbij klager akkoord ging met betaling van een bedrag dat 4.000 euro lager lag dan de oorspronkelijke vordering. Dat voorstel is niet tijdig geaccepteerd en vervallen. Mr. X heeft vervolgens een procedure geëntameerd ter incasso van de gehele vordering. Tijdens de comparatie van partijen op 3 mei 2007 heeft mr. X de vordering mondeling verminderd met 4.000 euro. Partijen verschillen van mening of klager hiervoor toestemming heeft gegeven. De rechtbank heeft de verminderde vordering toegewezen.

Bij het aannemen van de zaak heeft mr. X aan klager de voorwaarden van dienstverlening gestuurd, zonder zijn uurtarief te vermelden. In totaal heeft mr. X 3.000 euro exclusief btw aan honorarium in rekening gebracht. Mr. X heeft verweerder op verzoek van de deken over de periode tot en met 2008 een urenspecificatie verstrekt. Klager heeft mr. X begin 2009 benaderd met de bedoeling in goed overleg tot een oplossing te komen. Mr. X heeft daarop niet gereageerd.

Klacht

- a) Mr. X heeft zonder toestemming de vordering van klager met 4.000 euro verminderd;
- b) mr. X heeft de ten behoeve van klager toegewezen rente onjuist berekend;
- c) mr. X heeft slechts voorschotnota's verzonden en geen gespecificeerde afrekening;
- d) mr. X heeft niet gereageerd op het voorstel voor een regeling.

Overwegingen

Het is de taak van de advocaat de belangen van zijn cliënt in en buiten de rechtszaal te dienen. In beginsel bepaalt de advocaat de strategie. Hij dient deze vooraf duidelijk te bespreken met de cliënt. De advocaat dient zich ervan te vergewissen dat de cliënt het met te nemen stappen eens is en indien daarvoor gelegenheid is, dient hij de afspraken schriftelijk vast te leggen. In een geval als het onderhavige had het op de weg van mr. X gelegen zich ervan te vergewissen dat klager instemde met het intrekken van een deel van de vordering. Mr. X had bijvoorbeeld schorsing van de zitting voor overleg kunnen vragen. In plaats daarvan heeft mr. X uit de lichaamshouding van klager geconcludeerd dat deze instemde met intrekking van een deel van de vordering, terwijl mr. X heeft erkend dat hij door klagers gedrag geërgerd was. Onder deze

omstandigheden had mr. X niet mogen concluderen tot instemming van klager met het verminderen van de vordering.

Het tweede verwijt met betrekking tot de rentevordering is onvoldoende gespecificeerd; voor wat betreft het derde verwijt geldt dat het niet toesturen van gespecificeerde rekeningen niet tuchtrechtelijk verwijtbaar is. Het is de raad niet gebleken dat klager benadeeld is door de wijze van declareren van mr. X. Ook ten aanzien van het niet reageren op de schikkingsvoorstellen – hoewel het in het algemeen wenselijk is dat advocaten op brieven van hun cliënten reageren – is volgens de raad van tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen geen sprake.

Beslissing

Verklaart klachtonderdeel a) gegrond en legt op de maatregel van enkele waarschuwing.

Niet reageren op brieven wederpartij

Hof van Discipline 21 januari 2011

Raad van Discipline 's-Gravenhage 21 juni 2010, LNJ: YA0986

Dreigen met rechtsmaatregelen en communicatie met advocaat wederpartij.

- Art. 46 *Advocatenwet* art. 46 (3.1 *Vrijheid van handelen*; 3.2 *Grenzen aan die vrijheid*; 5.4 *Welwillendheid in het algemeen*)
- *Gedragsregel 17*

Feiten

Mr. X trad als advocaat op voor een aanemer met wie klager een geschil had met betrekking tot de afrekening van meer- en minderwerk, werkzaamheden die nog niet zouden zijn uitgevoerd en

door klager geconstateerde – maar door de cliënt van mr. X betwiste – gebreken. Mr. X heeft klager gesommeerd tot betaling van openstaande facturen. Klager heeft een eigen advocaat ingeschakeld. Mr. X en de advocaat van klager hebben tussen 26 juni en 10 september 2009 over en weer gecorrespondeerd. Deze correspondentie heeft ertoe geleid dat een opname door een deskundige heeft plaatsgevonden.

Op 1 september 2009 schrijft mr. X aan de advocaat van klager dat zijn cliënt hem heeft gevraagd uitsluitend op brieven te reageren als dat strikt noodzakelijk zou zijn.

Klacht

- a) Mr. X heeft klager bestookt met dagvaardingen en gedreigd het faillissement aan te vragen;
- b) mr. X reageert stelselmatig niet op schriftelijke verzoeken van de advocaat van klager.

Overwegingen raad

Aangezien de advocaat een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem passend voorkomt, welke vrijheid niet ten gunste van de wederpartij mag worden beknot tenzij diens belangen daarbij nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad, geldt dat de onder a) verweten handelwijze van mr. X niet tuchtrechtelijk verwijtbaar is.

Ten aanzien van klachtonderdeel b) geldt evenzeer dat de advocaat een grote mate van vrijheid toekomt. Niettemin geldt ook het vereiste van welwillendheid ten opzichte van andere advocaten en het belang van instandhouding van goede confraternele verhoudingen. Mr. X had daarom moeten reageren op de verzoeken van de advocaat van klager. De instructie van cliënt ontslaat mr. X niet van deze verplichting.

Beslissing raad

Verklaart klachtonderdeel a) ongegrond en klachtonderdeel b) gegrond onder oplegging van de maatregel van berisping.

Overwegingen hof

Uitsluitend onderdeel b) maakt nog onderdeel uit van de klachtprocedure in

hoger beroep. De regel dat advocaten moeten streven naar een op welwillendheid en vertrouwen berustende onderlinge verhouding betekent niet dat de advocaat steeds inhoudelijk moet reageren op brieven van de advocaat van de wederpartij. Daartoe is de advocaat nog minder gehouden nu hij daardoor zou handelen in strijd met zijn opdracht. Klager had concreet en onmiskenbaar duidelijk moeten maken dat verweerder in zijn communicatie zodanig tekort is geschoten dat de belangen van klager daarbij nodeloos op ontoelaatbare wijze zijn geschaad.

Beslissing hof

Vernietigt de beslissing van de raad en verklaart klachtonderdeel b) alsnog ongegrond.

Beroepsfout niet meteen gemeld

Raad van Discipline 's-Gravenhage 15 november 2010, LJN: YA1282

Ontijdig melden van tekortkoming.

- Art. 46 *Advocatenwet* (1.4 *Kwaliteit van de dienstverlening*; 1.4.1 *Termijnen*)
- *Gedragsregel 11*

Feiten

Klaagster is door meerdere advocaten van het (voormalige) kantoor van mr. X bijgestaan in verband met het verkrijgen van een machtiging tot voorlopig verblijf van haar pleegzoon. Een kantoorgenote van mr. X heeft een bezwaarprocedure, twee beroepsprocedures en een hoger beroep bij de Raad van State gevoerd. In verband met zwangerschapsverlof van deze kantoorgenote heeft mr. X in 2008 en 2009 de lopende procedures waargenomen.

Op 24 juni 2009 heeft de rechtbank een beroep met betrekking tot machtiging tot voorlopig verblijf ongegrond ver-

klaard. Klaagster heeft mr. X gevraagd hoger beroep in te stellen en daartoe opdracht verleend. Ook heeft klagster tijdig het verschuldigde griffierecht en de eigen bijdrage voor de toevoeging betaald. Mr. X heeft nagelaten tijdig hoger beroep in te stellen omdat hij was vergeten de termijn in zijn agenda te noteren. Begin oktober 2009 heeft de zus van klagster telefonisch contact gezocht met het kantoor van mr. X. Haar is medegedeeld dat zij zou worden teruggebeld. In november heeft de zus opnieuw gebeld en toen met mr. X gesproken die haar en klagster heeft uitgenodigd voor een gesprek op 4 december 2009. Op die datum is de zus van klagster verschenen. Op 7 december 2009 heeft mr. X klagster schriftelijk bericht met betrekking tot het verzuim in verband met het hoger beroep en gevraagd om de rekeninggegevens zodat het bedrag dat klagster voor het hoger beroep had betaald, kon worden gerestitueerd.

Klacht

Mr. X heeft verzuimd tijdig hoger beroep in te stellen en mr. X heeft verzuimd klagster zelf te benaderen in verband met de gemaakte fout.

Overwegingen

De advocaat dient zijn taken zorgvuldig uit te voeren. Gedragsregel 11 bepaalt dat de advocaat die bemerkt dat hij tekort is geschoten zijn cliënt daarvan op de hoogte moet stellen en – zonodig – moet adviseren onafhankelijk advies te vragen. Mr. X erkent dat hij heeft verzuimd tijdig beroep in te stellen. Mr. X heeft naar aanleiding van het eerste telefoontje in oktober 2009 geconstateerd dat hij dit verzuimd had. Dat heeft hij vervolgens niet meegedeeld. In plaats daarvan heeft hij klagster en haar zus uitgenodigd voor een gesprek. In zijn brief van 7 december 2009 heeft mr. X het gesprek bevestigd en zijn fout erkend, restitutie van de in het kader van het hoger beroep gemaakte kosten toegezegd en zijn verontschuldigen aangeboden.

Beslissing

Verklaart de klacht op beide onderdelen gegrond en legt op een enkele waarschuwing.

30 november tot en met 2 december

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

mr.

De masterclass van Pels Rijcken

Meld je nu aan op pelsrijcken.nl/mrz

hèt moment voor

Eind dit jaar bereiken veel arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (95%) de einddatum van het langlopende contract. Doordat u dan vrij bent over te stappen naar een andere verzekeraar proberen verzekeraars u nu te overtuigen om een nieuw meerjarig contract af te sluiten. Vaak stellen zij dan een korting van 5% in het vooruitzicht. Wanneer u contact met ons opneemt kan uw besparing veel hoger zijn. **Een korting van 30 tot 70% over de looptijd, afhankelijk van uw aanvangsleeftijd, is gebruikelijk bij vergelijkbare verzekeringsvoorwaarden.**

Het is daarom nu het moment om contact met ons op te nemen voor een vergelijking tussen uw huidige polis en ons alternatief. Zeker als u bedenkt dat wij naast een unieke arbeidsongeschiktheidsverzekering ook voor uw beroepsaansprakelijkheid, overlijdensrisicoverzekering en overige kantoorgebonden verzekeringen speciale producten hebben ontwikkeld waarbij wij op premie besparen en voorwaarden verbeteren. Te mooi om waar te zijn? Nee, enkel een kwestie van specialisatie en daadwerkelijk weten wat er binnen uw beroepsgroep speelt. Veel van uw collega's hebben de overstap al gemaakt.

KENMERKEN M-ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor de hele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal 350.000 euro op jaarbasis)

KENMERKEN M-OVERLIJDENSRISSICOVERZEKERING

- leeftijdsafhankelijke premie
- rokers/niet rokers
- zowel individueel mogelijk als collectief
- eenvoudig jaarlijks aan te passen

KENMERKEN M-BEROEPSAANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

- volledige inloopdekking beroepsfouten voor ingangsdatum verzekering
- gerenommeerde verzekeraar
- nieuwe toetredende partners automatisch meeverzekerd zonder aanmelding
- uittredende partners en werknemers verzekerd voor meldingen die nog binnenkomen (uitloopdekking)

“M is drie jaar geleden ontstaan omdat er behoefte is aan adviseurs die de doelgroep kennen en weten in welke situatie bepaalde risico's afgedekt dienen te worden. M ontwikkelt en verzorgt voor u verzekeringen die u bij een andere verzekeraar niet kunt krijgen en u substantiële voordelen kunnen bieden. Wij realiseren deze voordelen doordat wij weten wat in uw branche leeft en geen genoegen nemen met standaardoplossingen die verzekeraars en geldverstrekkers u voorschotelen.”

Mr. Viktor Kühne

M-VERZEKERINGEN

PRODUKTEN VAN MUTSAERTS • SINDS 1926

M is een produkt van Mutsaerts BV
Ringbaan West 240 • Tilburg
Postbus 9102 • 5000 HC Tilburg
T 013 594 28 28
m@mutsaerts.nl
www.m-verzekeringen.nl